

באספקלריית השעה

מאת ראש המכון הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

בתוכן

- באספקלריית השעה - חדשים לבקרים רבה**
- 1..... אמונתך**
מאת ראש המכון
הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א
- 6..... מבעד לאספקלריה**
מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו
- 9..... בראי ההלכה**
שאלות נבחרות משולחן רבני המכון
- 13..... אספקלריה המאירה**
אוצרות חיים ופניני הלכות לאורו של איש ההלכה
הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל
- 34..... באספקלריית העיתונות**
- 37..... רב רבנן**
רבנים מספרים על הרב - ראינות
- 44..... גדול עומד על גביהם**
מהנדסי המכון מספרים על הרב - ראינות
- 53..... באספקלריית האמונה - מכתבים ל'גאנה'**
מאוצרותיו של הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל
- 55..... מנצע חד פעמי**

חדשים לבקרים רבה אמונתך

העולם. לאחר מכן מונה התורה בקצרה את כל עשרת הדורות שמאדם עד נח, כשהפרשה מסתיימת בפסוקי לידת נח, כמו שנאמר (שם ה, כה-ט): "ויחי למך שתים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בן, ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'.

פרשיות השבוע של חודש מר-חשוון מתחילות בפרשת נח וממשיכות בפרשיות העוסקות באברהם אבינו.

למעשה, אלפיים השנים הראשונות לקיומו של העולם מתרכזות כולן בדמותם של שני האישים הללו, כמו ששנינו (אבות פ"ה ב-ג): "עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את המבול, עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם אבינו וקיבל שכר כולם".

כך מפרש רש"י בתחילת פרשת וישב (בראשית לו, א): "וכן אתה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנח האריך בו, וכן בעשרה דורות שמנח ועד אברהם קיצר בהם, ומשהגיע אצל אברהם האריך בו, משל למרגלית שנפלה בין החול, אדם ממשמש בחול וכוברו בכברה עד שמוצא את המרגלית, ומשמצאה הוא משליך את הצרורות מידו ונוטל את המרגלית.

לכשנתבונן נמצא, איפה, כי בפרשת בראשית מספרת לנו התורה הקדושה על בריאת העולם בששת ימי בראשית, ועל בריאת אדם וחווה, היותם בגן-עדן ושילוחם משם בעקבות חטא עץ-הדעת, כאשר הכל התרחש ביום השישי לבריאת

הגאון המופלא רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל עם בנו ממשיך דרכו בראשות המכון הגרא"מ שליט"א

1. אשר הן מכונות בלשון חז"ל בשם "שני אלפים תוהו", וכדאיתא בגמ' (ע"ז טו): "תנדב"א ששת אלפים שנה היה העולם, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח... שני אלפים תורה מאימת... אלא מואת הנפש אשר עשו בחרן, וגמירי דאברהם בהיא שעתא בר חמשין ותרתיה הוה", וכפי החשבון המבואר בדברי רש"י (שם), על יסוד מנין שנות הדורות שמאדם עד נח ומנח עד אברהם, שאברהם אבינו נולד בשנת אלף תתקמ"ח לבריאת העולם, ובהיותו בן חמישים ושתים, שאז החל לעסוק יחד עם שרה אמנו בפרסום האמונה בקרב כל באי עולם, נשלמו אלפיים שנות התוהו והחלו אלפיים שנות התורה, וכמו שפירש"י (סנהדרין צז. ד"ה ב' אלפים היה תוהו): "תחת אשר לא ניתנה עדיין תורה, והיה העולם כתוהו, ומאדה"ר עד שהיה אברהם בן נ"ב שנה איכא אלפים שנה, כדמוכחי קראי, דכשנשלמו אלפיים שנה עסק אברהם בתורה, שנא' ואת הנפש אשר עשו בחרן, ומתרגמינן דשעבידו לאורייתא בחרן, ואמרינן במס' ע"ז גמירי דההיא שעתא היה אברהם בר חמשין ותרתיה שני".

עד כדי כך הדברים מגיעים, שאמרו חז"ל (זוה"ק ח"א, טז): "כיון דאמר דישתזב הוא ובנוי (- כיון שאמר לו הקב"ה לנח שינצל הוא ובניו), לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו (- לא ביקש רחמים על בני דורו ונאבדו מן העולם), ובגין כך אקרין מי המבול על שמיה (ולפיכך נקראו מי המבול על-שמו), כד"א (- כמו שכתוב) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח".

וכבר נאמר בנבואה (יחזקאל יד, יג-ט): "בן אדם ארץ כי תחטא לי למעל מעל ונטיתי ידי עליה ושברתי לה מטה לחם והשלחתי בה רעב והכרתי ממנה אדם ובהמה, והיו שלושת האנשים האלה בתוכה נח דניאל ואיוב המה בצדקתם ינצלו נפשם נאם ה' אלקים, לו חיה רעה אעביר בארץ ושכלתה והיתה שממה מבלי עובר מפני החיה, שלושת האנשים האלה בתוכה חי אני נאם ה' אלקים אם בנים ואם בנות יצילו המה לבדם ינצלו והארץ תהיה שממה, או חרב אביא על הארץ והיא ואמרת חרב תעבור בארץ והכרתי ממנה אדם ובהמה, ושלושת האנשים האלה בתוכה חי אני נאם ה' אלקים לא יצילו בנים ובנות כי הם לבדם ינצלו, או דבר אשלח אל הארץ והיא ושפכתי חמתי עליה להכרית ממנה אדם ובהמה, ונח דניאל ואיוב בתוכה חי אני נאם ה' אלקים אם בן אם בת יצילו המה בצדקתם יצילו נפשם".

על כך מפרש הספורנו בסוף פרשת בראשית (בראשית ו, ח): "ונח מצא חן, להציל גם בניו ובנותיו, לא מפני שהיה ראוי לכך, אבל על צד חנינה זכהו הא-ל יתברך לזה, כאמרו ושלושת האנשים האלה בתוכה נח דניאל ואיוב וגו' חי אני נאם ה' אלקים אם בנים ואם בנות יצילו המה לבדם ינצלו, וזה כי לא לימדו את דורם לדעת את ה', כאברהם משה ושמואל וזולתם... וכן נח אף-על-פי שהוכיח על המעשים המקלקלים עניין המדינות לא הורה אותם לדעת הא-ל יתברך וללכת בדרכיו, אף-על-פי שהוא היה צדיק תמים בעיון ובמעשה, כי אמנם הצדיק המשלים גם את זולתו הוא ראוי שימלט גם את זולתו, כי בזה יש תקווה שיחזירם בתשובה" וכו'.

לא כן היתה דרך עבודתו של אברהם אבינו, עליו אמרו חז"ל (ברכות ז): "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם לא היה אדם שקראו להקדוש-ברוך-הוא אדון עד שבא אברהם וקראו אדון" וכו'. ונתבאר שם בדברי התוספות (ד"ה לא, ועפ"י משנ"ת בזה בחדא"ג מהרש"א שם, ד"ה עד) כי עד לזמנו של אברהם אבינו היה הקדוש-ברוך-הוא נקרא בשם הקודש הוי"ה, המורה על עצם מציאותו, ואילו אברהם אבינו, ראש למאמינים, לפרסם האמונה בעולם, היה הראשון לכנותו בשם הקודש א-ד-נ-י, המורה על אדנותו ומלכותו בקרב הארץ.⁴

4. וכדאיתא בגמ' (שבת צז): "וגליא קמיה קוב"ה דמהימני ישראל, א"ל הן מאמינים בני מאמינים... מאמינים, דכתיב ויאמן העם, בני מאמינים, והאמין בה" וכו'.

5. אמנם עי' בשו"ת חת"ס (חחו"מ, בהשמטות, ס' קצב, ד"ה ועוד) שכתב לחדש כי גם קודם לאברהם אבינו היו מכנים את הבוית"ש בשם

ההתרחשויות, במשך למעלה מאלף שנה מבריאית העולם, היא בלידתו של נח, איש צדיק תמים היה בדורותיו.

כיוצא בזה, בפרשת נח עצמה, העוסקת ברובה בחיי נח, המבול ממנו ניצל ובנין העולם מחדש לאחר המבול, מספרת לנו התורה בסופה בקצרה, על תולדות האומות מצאצאי בני נח ופיזורם הגיאוגרפי ברחבי העולם, כשיחד עם זאת מונה התורה בקצרה גם את עשרת הדורות שמנח ועד אברהם. שבעת הפסוקים האחרונים של פרשת נח עוסקים בלידתו של אברהם אבינו ויציאיתו מאור כשדים לחן, בדרכו לארץ כנען, כהכנה לפרשיות הבאות, העוסקות כולן באברהם אבינו. ללמדנו שוב, כי כל תכלית כל ההתרחשויות, למן בנין העולם מחדש לאחר המבול, היא בלידתו של אברהם אבינו.

יתרה על זאת, מבואר מתוך דברי חז"ל כי כל תכלית הבריאית כולה היא בעבור אברהם אבינו. על הכתוב (שם ב, ד): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" וגו', מובא בבעל הטורים: "בהבראם אותיות באברהם, כי בזכות אברהם נבראו שמים וארץ", ומקור הדברים במה שאמרו חז"ל (ב"ד פ"ר יב, ט): "אמר רבי יהושע בן קרחה בהבראם באברהם, בזכותו של אברהם, רבי עזריה אמר על הדא דרבי יהושע בן קרחה, אתה הוא ה' לבדך אתה עשית וגו' וכל אשר בהם, כל האונקים (- המשא, הטורח והיגיעה) הזה בשביל מה, בשביל אתה הוא ה' האלקים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם". וגדולה מכך מצאנו בדברי חז"ל (מדרש תנחומא ישן, מהדו' באבער, פ"ר לך-לך, פ"ס ד) שאמר לו הקדוש-ברוך-הוא לאברהם אבינו: "בך הבטתי ובראתי את העולם".²

לצד ההשוואה בין נח לאברהם אבינו, אנו מוצאים גם את ההבדל ביניהם, כפי שכבר אמרו חז"ל (שם פ"ר ל, י; וכ"ה בפירש"י שם ו, ט): "את האלקים התהלך נח... רבי יהודה אמר משל לשר שהיו לו שני בנים, אחד גדול ואחד קטן, אמר לקטן הלך עמי ואמר לגדול בוא והלך לפני, כך אברהם שהיה כוחו יפה התהלך לפני והיה תמים, אבל נח שהיה כוחו רע את האלקים התהלך נח".³

אחד ההבדלים שבין נח לבין אברהם אבינו הוא, כי בעוד שנח עבד את בוראו בינו לבין עצמו, אברהם אבינו, לעומתו, פרסם את שמו של הקדוש-ברוך-הוא בעולם כולו, והפיץ את האמונה בייחודו ומלכותו יתברך בקרב כל באי עולם.

עבודת ה' של נח היתה, ללא כל ספק, בשלמות מלאה, כפי שמעידה עליו התורה 'איש צדיק תמים'. אך היא התרכזת בד' אמותיו בלבד, ללא כל השפעה על בני דורו ועל הסובבים אותו. בשפתי צדיקים היתה עבודתו של נח מכונה 'א-צדיק אין פעלץ' (- צדיק עטוף במעיל פרווה, כלומר סגור ומכונס בתוך עצמו, ללא כל השפעה על סביבתו).

2. והוא ע"ד ובבחי' מה שאחז"ל (זוה"ק ח"ב, קסא): "אסתכל באורייתא וברא עלמא", ודו"ק היטב.

3. וגם פירש"י (שם לעיל מיניה) עה"פ 'איש צדיק תמים היה בדורותיו, שיש דורשין אותו לגנאי, שלפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום. ועי' בשפ"ח (שם אותיות ג-ד) מה שהביא ע"ז.

אספקלריה

באספקלריית השעה

המשך מעמוד קודם

והורו דרכי עבודת השם רק לאותם אלה שבאו להסתופף בצל קורתם לדרוש את ה', אבל לא עסקו כלל בהפצת האמונה בבורא והמלכתו בעולם.

על אברהם אבינו אמר הכתוב בפרשת לך-לך (שם יב, ח): "ויעתק משם ההרה... ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'", ומפרש על כך הרמב"ן (שם): "והנכון שהיה קורא בקול גדול שם לפני המזבח את שם ה', מודיע אותו וא-להותו לבני אדם, כי באור כשדים היה מלמדם ולא אבו שמוע, ועתה כשבא בארץ שהובטח בה ואברכה מברכך היה ללמוד ולפרסם הא-להות... וכך אמרו בבראשית רבה (לט, טז) מלמד שהקריא שמו של הקב"ה בפי כל בריה?".

וכן אמר הכתוב (שם יג, ט-ד): "וילך למסעיו מנגב ועד בית אל... אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה ויקרא שם אברם בשם ה'", ומפרש רש"י (שם): "ויקרא שם, ואשר קרא שם אברם בשם ה', וגם יש לומר ויקרא שם עכשיו בשם ה'".

במיוחד מודגש הדבר בפרשת וירא, שם אומר הכתוב (שם כא, לג): "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", ומפרש רש"י (שם): "ויקרא שם וגו', על-ידי אותו אשל נקרא שמו של הקדוש-ברוך-הוא א-לוה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושותים, אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם". הוסיפו על כך גדולי הראשונים (הרמב"ן שם; הרמב"ם בס' 'מורה-נבוכים' ח"ב, פ"ג; וע"י גם בפ' הספורנו שם) לפרש, כל אחד לפי דרכו, כי אברהם אבינו קרא והודיע לכל כי הקדוש-ברוך-הוא הוא א-ל עולם⁶, במשמעות של זמן, ולא רק במשמעות של מקום, כלומר, שהוא ברא גם את הזמן, והכל מכוחו ובהנהגתו, אין עוד מלבדו אפס זולתו.

התורה (שם יב, ה): מספרת לנו כי עוד בצאתו מחרן בדרכו לארץ כנען: "ויקח אברם את שרי אשתו... ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען" וגו', ומפרש רש"י (שם): "אשר עשו בחרן, שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו⁷".

יא): "וישכב במקום ההוא, לשון מיעוט, באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה". וצל"ע בזה.

7. וראה גם בפי האב"ע (שם): וטעם ויקרא בשם ה', תפילה, או קריאת בני אדם לעבוד השם.

8. והנה בדברי התוס' (ברכות מ: ד"ה אמר) מבואר דכל ברכה שאין בה מלכות היינו שלא הזכיר 'מלך העולם', דתיבת 'העולם' היא גם לעיכובא, ואם אמר 'מלך' ודילג תיבת 'העולם' לא י"ח וצריך לחזור ולברך. ואח"כ כתבו התוס' שם דהזכרת 'אלקי אברהם' בברכה ראשונה של שמו"ע הוי כמו מלכות. ועפ"י האמור א"ש, ד'אלקי אברהם' הר"ז כהזכרת 'מלך העולם', שהרי אברהם קרא והודיע לכל כי ה' הוא א-ל עולם.

9. וראה לעיל בהע' 1 כי מאותה שעה ואילך התחילו 'שני אלפים תורה'.

עוד מבואר בדברי התוספות (שם מ: ד"ה אמר) כי למרות שמובא בגמרא (שם) ש"כל ברכה שאין בה מלכות (- הזכרת 'מלך העולם') אינה ברכה", בכל זאת הברכה הראשונה של תפילת שמונה-עשרה נחשבת כברכה גם ללא הזכרה מפורשת של מלכות, שכן הזכרת 'אלקי אברהם' נחשבת כהזכרת מלכות, "דאברהם אבינו המליך הקדוש-ברוך-הוא על כל העולם, שהודיע מלכותו".

הגאון המופלא רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל ובנו הגרא"מ שליט"א בדיון הלכתי עם מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

גם קודם לאברהם אבינו היו בעולם צדיקים עובדי השם, כמו חנוך, מתושלח, נח, שם ועבר. אלא שכולם עבדו את ה' בתוך ד' אמותיהם שלהם, בינם לבין עצמם, כדרכו של נח. אפילו שם ועבר, שהיה להם בית מדרש לכל מבקשי השם⁶, לימדו תורה

אדון, אלא שיש שני מיני אדנות, האחד שמחמת שהוא הווה כל ההוויות כולן אשר יצר וברא ממילא הוא אדון הכל, ואף שעזב הארץ ומסר עולמו לשומרים אמצעים ואינו משגיח עליהם כלל מ"מ הוא אלהא דאלהיא, והשני, כפי האמת, שעודנו מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית ומשגיח בעין פרטית על כל, ובעוד שבדורות הראשונים, עד לזמנו של אברהם אבינו, היו קורין שם אדנות בצירוף שם הוי"ה, שפירושו הוא שהוא אדון העולם מחמת שיצר וברא הכל, הרי שאברהם אבינו קראו בשם אדון בלבד, ללא צירוף שם הוי"ה, שהודיע אדנותו והשגחתו הפרטית בעולם. ובדומה לזה כתב גם המלבי"ם (ארה"ח, ס' ה, ארץ יהודה סק"ב), יעוייש"ה בדבריו.

6. ואולי אפשר שגם שם ועבר פתחו את בית מדרשם רק לאחר שכבר התחיל אברהם אבינו להפיץ את אמונת הבורא בעולם, שהרי לא מצינו לכאורה על בית מדרשם של בית ועבר עד לתקופתם של יצחק ורבקה, כדכתיב (בראשית כה, כב): "ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה'", ופירש"י (שם): "ותלך לדרוש, לבית מדרשו של שם", והוא ממשאחז"ל (ב"ר פר' סג, ו): "ותלך לדרוש את ה' וכי בתי כנסיות ובתי מדרשות היו באותן הימים, והלא לא הלכה אלא למדרש של שם ועבר" וכו'. וכן אחז"ל (מגילה יז, עפ"י ג' ה"ב"ח שם) על יעקב אבינו: "ותניא היה יעקב אבינו בבית עבר מוטמן ומשמש ארבע עשרה שנה" וכו', וכן פירש"י עה"ת בסו"פ תולדות (שם כח, ט, בתו"ד): "ולמדנו מכאן שנטמן בבית עבר י"ד שנה ואח"כ הלך לחרן... הא למדת, שאחר שקיבל הברכות נטמן בבית עבר י"ד שנים", וכן מובא בפירש"י גם בריש פר' ויצא (שם),

אספקלריה

באספקלריית השעה

המשך מעמוד קודם

ואין בכל הנמצא א-לוה חוץ ממנו... נעשה לו נס ויצא לחרן, והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העם ולהודיעם שיש א-לוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה, עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם ב' א-ל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין לו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד לפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בליבם העיקר הגדול הזה" וכו'.

בתוקף האחריות שחש אברהם אבינו כלפי בני דורו ועתידם הרוחני, נשא בעול גם להתפלל ולבקש עליהם רחמים בעת הצורך. גם על אנשי סדום ועמורה, אודותם נאמר בתורה בפרשת לך-לך (שם יג, ג): "ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד", וכן נאמר עליהם בפרשת וירא (שם יח, כ): "ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד", לא נמנע אברהם אבינו מלבקש רחמים, כמו שנאמר (שם כב): "ואברהם עומד לפני ה'", שהכוונה לכך שאברהם עמד לבקש רחמים עליהם, כמו שנראה מתרגום אונקלוס (שם): "ואברהם עד כען משמש בצלו קדם ה'" (- עדיין עומד בתפילה לפני ה'), וכך מפרש גם הספורנו (שם): "ואברהם עומד, אף-על-פי שהמלאכים אשר שלח להשחית כבר הגיעו לסדום, מכל-מקום אברהם עומד לבקש רחמים וללמד זכות, כאמרם ז"ל אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים" וכו'¹¹. גם בהמשך הפסוקים (שם, כג-כה) ממשיכה התורה לספר על תפלתו ובקשתו של אברהם אבינו: "ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע, אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבה, חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע" וגו'. לאחר שהקדוש-ברוך-הוא משיב לו, חוזר אברהם ומנסה שוב ושוב להציל את אנשי סדום, כפי שמספרת התורה (שם, כז-לב).

11. וכך עולה בבירור גם מהא דכתיב (שם יט, כז): "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'", שפירושו הוא ששב אל המקום שעמד שם בתחילה, דעליה כתיב "ואברהם עומד לפני ה'", דמאחר שהכתוב ד"וישכם אברהם בבוקר" נדרש לענין תפילה, וכמו שאחז"ל (ברכות כו:): "תניא כוותיה דריב"ח, אברהם תיקן תפילת שחרית, שנא' וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפילה, שנא' ויעמוד פינחס ויפלל", הרי בהכרח שגם הכתוב דלעיל מיניה, ד"ואברהם עומד עומד לפני ה'" מיירי בתפילה, שאין עמידה אלא תפילה. ועי' גם בתרגום אונקלוס (שם) שתרגם גם בפסוק זה ד"וישכם אברהם בבוקר" וגו': "ואקדם אברהם בצפרא לאתרא דשמש תמן בצלו קדם ה'", דהיינו שהוא רומז על התפילה דבקרא ד"ואברהם עומד עומד" וגו'. וגם הספורנו (שם) פי': "אל המקום אשר עמד שם את פני ה', אל המקום שליוה שם המלאכים, כי שם היתה עליו יד ה' וזה כי חשב לבקש עליהם רחמים אחרי שלא מצא להם זכות בדין".

כך מעיד אברהם אבינו על עצמו בפרשת חיי שרה, שם נאמר (שם כד, ג-א): "ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שים נא ירך תחת ירכי, ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ" וגו', ושוב נאמר בהמשך (שם, ז): "ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי" וגו', ומפרש רש"י (שם, ז): "ה' אלקי השמים וגו', ולא אמר ואלקי הארץ, ולמעלה אמר ואשביעך וגו', אמר לו עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ, שהרגלתי בפי הבריות, אבל כשלקחני מבית אבי היה אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא היה רגיל בארץ".

וכבר קודם לכן, בפרשת לך-לך, כאשר התורה מספרת על חזרתו של אברהם אבינו מן המלחמה עם ארבעת המלכים, נאמר (שם יד, יח-ט): "ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לא-ל עליון, ויברכהו ויאמר ברוך אברם לא-ל עליון קונה שמים וארץ". על כך מפרש ה'כלי-יקר' (שם, ט) כי על מלכי צדק, הוא שם בן נח (כמו שהביא רש"י שם, יח, בשם מדרש אגדה; וכ"א במס' נדרים לב): נאמר "והוא כהן לא-ל עליון", ולא נזכר שם "קונה שמים וארץ", לפי שקודם שבא אברם היה הקב"ה א-ל עליון, כי לא היתה מלכותו יתברך ניכר בתחתונים, כמו שפירש רש"י על פסוק ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי, ואברם הקנה שמים וארץ לה' כי פרסם לכל מציאותו יתברך בתחתונים, על-כן הזכיר אצל אברם תמיד קונה שמים וארץ".

משמעות הדברים היא, כאמור לעיל, ששם בן נח היה מן הצדיקים שעבדו את השם יתברך בינם לבין עצמם, בכל כוחם, בדבקות עצומה עם בוראם, ללא כל התייחסות לסביבתם. לפיכך הוא נקרא בשם "כהן לא-ל עליון", כלומר, עובד השם כפי שהוא בשמים ממעל כביכול. אבל אברהם אבינו, לעומת זאת, המליך את הבורא יתברך גם על הארץ מתחת, על כל ברואי תבל. לכן לגביו, וממנו והלאה, נקרא הקדוש-ברוך-הוא בשם "קונה שמים וארץ", "אלקי השמים ואלקי הארץ"¹⁰.

כל האמור לעיל כלול בכלל דברי הרמב"ם (פ"א מהל' ע"ז הלכות ג-א): "וכיון שארכו הימים נשתקע השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו... אבל צור העולמים לא היה שם מכירו ויודעו, אלא יחידים בעולם, כגון חנוך ומתושלח ונח ושם ועבר, ועל-דרך זו היה העולם מתגלגל והולך, עד שנולד עמודו של עולם, שהוא אברהם אבינו, כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן ולחשב ביום ובלילה... ולבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת, והבין קו הצדק מדעתו הנכונה, וידע שיש שם א-לוה אחד, והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכל,

10. וראה בהקדמת 'פתוחי חותם' לשו"ת חת"ס חיו"ד, שהעתיק שם הגאון מהר"ש סופר, אב"ד קראקא, מאמר ארוך מפיו של אביו מרן החת"ס זי"ע, בדברים נפלאים ביותר על שגב מעלתו של אברהם אבינו בהפצת האמונה בין הבריות והכנסתם תחת כנפי השכינה, לעומת הצדיקים יחדי גולה שהיו לפניו שעבדו את השי"ת כמלאכי מרום.

אספקלריה

באספקלריית השעה
המשך מעמוד קודם

בבורא יתברך שמו ובדבריו באמונה שלמה בתכלית השלמות, כפי המובן הראשון של תיבת 'מאמין', אך במובן השני היא נחשב כ'אינו מאמין', שלא טרח להשריש אמונה בקרב בני דורו ולגרום גם להם להאמין, ועל כך נאמר עליו ש'מקטני אמנה היה'. לעומת זאת, על אברהם אבינו נאמר בכתוב בפרשת לך-לך (שם טו, ו): "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה", שפירושו הוא ש'האמין' גם מלשון מפעיל, שהפיץ בקרב כל באי עולם את האמונה בא-ל אחד.

אנו מזרעו ומתלמידיו של אברהם אבינו, אשר עלינו מוטלת החובה הקדושה להפיץ את האמונה בעולם, להשרישה בקרב הבריות ולקרבן לתורה.

אבי מורי ורבי הגאון הגדול זצ"ל, שבימים הללו (ט"ז במר-חשוון) חל יום היארצייט הראשון להסתלקותו, ראה תמיד בפעילותו הענפה ופעולותיו הכבירות בין כותלי המכון ומחוצה להם, לביצור שמירת השבת וההלכה והעמדת הדת על תילה בכל תחומי החיים, גם שליחות עליונה וראשונה במעלה לקידוש שם שמים ברבים והגברת האמונה בבורא העולם ובתורתו הקדושה.

הוא היה עושה את עבודתו נאמנה, בבידור וליבון כל השאלות ההלכתיות העולות על הפרק, בעקבות ההתפתחויות המדעיות והטכנולוגיות החדשות, מתוך עמל רב ויגיעה עצומה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, להעמיד את דעת ההלכה הצרופה על בוריה, ולמצוא את הדרכים לאפשר שמירת שבת כהלכתה וקיום מצוות בהידור ובדקדוק רב גם בעידן המודרני המתקדם. אך יחד עם זאת, היה שש כעל כל הון, כאשר בעקבות מחקרים הלכתיים שלו, והיו כאלה לא מעטים, נגרם קידוש השם, להוכיח קבל עם ועדה ולעיני כל ישראל כי תורתנו הקדושה היא תורת חיים, תורת נצח, ובה טמונות וצפונות כל התשובות לכל האתגרים ההלכתיים, המוסריים והאתיים, הניצבים לפתחנו חדשים לבקרים.

הוא זכה לא פעם להביא לכך שדווקא האתגרים הללו, אשר לעיתים הם נראים לכאורה לאותם הרחוקים משלמות האמונה כאילו הם עומדים חלילה בסתירה לתורה ולאמונה, הוכיחו את נצחיותה של התורה הקדושה. בכך נתקיים על-ידו הכתוב (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך".

בעלון הנוכחי, המוקדש רובו ככולו לדמותו רבת האנפין של אבי מורי זצ"ל ופועליו הנשגבים חובקי זרועות עולם, כלול גם חומר רב על זכותו הגדולה והייחודית להרבות כבוד שמים בעולם ולזרוע ניצני אמונה בכל מקום, אצל הקרובים והרחוקים גם יחד. זכותו הגדולה תעמוד לנו, לכל אנשי המכון המשתדלים ללכת בדרך שהתווה בפנינו, להמשיך בפעילותנו הבלתי פוסקת לטובת כל בית ישראל, ובד בבד לקדש שם שמים ולהרבות את אור האמונה.

דרכו זו של אברהם אבינו, לבקש רחמים ולהתפלל גם עבור הרעים והחטאים, מתוך תחושת אחריות לבני דורו, עומדת בניגוד לדרכו של נח, שלא חש מחוייבות ואחריות כלפי בני דור המבול.

דברים דומים לכך מתבארים בספר 'קדושת-לוי' (ר"פ נח), מאת הגאון הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב: "דהנה יש שני מיני צדיקים שעובדים הבורא, צדיק אחד יש שעובד הבורא ברוך-הוא בהתלהבות גדול, והוא לעצמו, ואינו מקרב הרשעים

הגאון המופלא רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל בשיעור הלכתי

להיותם גם כן מעובדי הבורא ברוך-הוא, רק שהוא לבדו עובד הבורא, ויש צדיק אחד שעובד הבורא, ומחזיר הרשעים להיות גם כן מעובדי הבורא, כמו אברהם אבינו שהיה מגייר גרים, ואיתא בכתבי האריז"ל שעל זה נענש נח על שלא היה מוכיח הרשעים שבדורו, והוצרך להתגלגל במשה, ומשה היה מתקן שהיה מוכיח תמיד כל ישראל¹², וזה הפירוש שאמרו חז"ל טוב לשמים וטוב לבריות, כי זה הצדיק שעובד ה' ומקרב הרשעים גם כן להיות עבדי ה' נקרא טוב לשמים, משום שהוא עובד הבורא ברוך-הוא, וטוב לבריות גם כן, בשביל שהוא מקרב הבריות לעבוד ה', אבל נח לא היה מקרב הבריות לעבוד ה' כנ"ל".

מובא גם משמו של הרב הקדוש רבי ישראל מרוז'ין (בס' 'עירין קדישין' תליתאה, פר' נח), שביאר בדברי רש"י המופלאים בפרשת נח (שם ז, ז): "אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול" וכו', שתיבת 'מאמין' יכולה להתפרש בשני מובנים, האחד על האדם שהוא מאמין בעצמו, והשני מלשון מפעיל, שהוא גורם לאחרים להאמין. אין כל ספק, כי נח עצמו האמין

12. וראה מה שהביא הרחיד"א (נחל קדומים, ר"פ תצוה) בשם גורי האר"י, דמרע"ה שהיה גלגולו של נח, כפי שמבואר בכתבי האריז"ל, ומסר את נפשו ממש בעבור עם ישראל, לאחר חטא העגל, באומרו (שמות לב, לב): "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", תיקן בכך את התביעה שהיתה על נח שלא ביקש רחמים על בני דורו, ורמוז הדבר בתיבות "מחני נא", שהן אותיות 'אני נח', למימר שבשל היותו גלגול של נח עליו למסור נפשו כדי לתקנו.

אספקלריה

מבעד לאספקלריה

מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו

בוררים את המוץ מתוך התבן

הרה"ג ר' יעקב לוריא בשיעורו ההלכתי

קבוצת אברכים נכבדה, מלומדי כולל גור באשדוד, במגמת הלכה למעשה, אשר עסקו לאחרונה בלימוד הלכות בורר בשבת ביסודיות, ניצלו את הזדמנות שהותם בעשרת ימי תשובה בירושלים, במחיצתו של כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א, להגיע למכון על-מנת ללמוד על השאלות ההלכתיות הכרוכות בשימוש בסני מים בשבת.

הרה"ג ר' יעקב לוריא שליט"א, מבכירי רבני המכון, השמיע בפניהם שיעור הלכתי מקיף בנושא זה, תוך כדי הדגמות של סוגי סננים שונים, עם התייחסות פרטנית לבעיות המיוחדות המתעוררות בכל סנן וסנן בפני עצמו.

לבקשתם, ערך עמם אחר-כך הגר"י לוריא סיור בתערוכת המכון, והציג בפניהם כמה מהפיתוחים הטכנולוגיים הייחודיים שפותחו בין כותלי המכון. האברכים המבקרים גילו התעניינות רבה למראה הדברים ולמשמע ההסברים, שאלו שאלות ענייניות וקיבלו ממנו תשובות כהלכה.

ללמד על ה'כללית' יצא

בסיור בתערוכת המכון

ביקור מיוחד ערך בין כותלי המכון, הרה"ג ר' מנחם לפקיבקר שליט"א, רב קופת-חולים כללית, כשאליו מתלווים סגנו הרב צבי הרשקוביץ שליט"א, וכן קצין הבטחון של הקופה.

הם נועדו לפגישה ממושכת עם ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, ועם רבני המכון, הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא שליט"א ורבי יוסף הילדסהיימר שליט"א, כאשר במהלכה נידונו נושאים הלכתיים שונים ומגוונים המעסיקים אותם יום יום.

יצוין, כי קופ"ח כללית, מלבד היותה הקופה הגדולה ביותר בארץ, במספר חברי הקופה ובמספר המרפאות שהיא מפעילה, היא גם חולשת על ששה עשר בתי-חולים ומרכזים רפואיים ברחבי הארץ, על שלל הבעיות והשאלות ההלכתיות המתעוררות בהם בכל עת ובכל שעה.

בין הנושאים הרבים שעלו במהלך הפגישה היו, כתיבה בבתי החולים בשבת, כרטיסי קירבה לדלתות חשמליות, בישול לצורך חולים בשבת, מערכות קיטור לבשר וחלב ולפסח, טומאת כהנים, ועוד ועוד.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין הדגיש בדבריו את מסירותו הרבה של הרב לפקיבקר, רבה של ה'כללית', לחתור תמיד לפתרונות הטובים ביותר האפשריים, מבלי להרתע מכל קושי שניצב לפניו, וזאת, ללא כל פרסום ויחסי ציבור לפעולותיו החשובות ביותר למען קדושת השבת ושמירת ההלכה.

סוכם על פגישות נוספות, כולל ביקורים בשטח, בהתאם לצורך, על-מנת למצוא יחד דרכים מתאימות ופתרונות ניאותים, שיאפשרו מתן מענה לכל האתגרים והשאלות המתחדשים חדשים לבקרים.

ושמהת בהגך

באחד מימי חול-המועד של חג הסוכות האחרון, הוזמן ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, למסור שיעור הלכתי אקטואלי, בבית-המדרש הגדול של כ"ק האדמו"ר מביאלא רמת-אהרן שליט"א. השיעור עסק בעיקרו בהגדרותיהם ההלכתיות של גופי חימום חשמליים והשלכותיהן על מכשירים שונים לגבי דיני מוקצה ודינים נוספים. השתתפו בו מאות איש, בראשות כ"ק האדמו"ר שליט"א, שהיו מרותקים במשך שעה ארוכה לחידושים ההלכתיים שהתבררו במהלך השיעור.

באהלי תורה

ספר

מחנה לוויה

תורה ומועדים

מאת

הגאון הגדול והמופלא

רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל

בהוצאת מכון מודעי טכנולוגי לחלכה
ע"ה"ק ירושלים ת"ו, ה' תש"פ

בימים הקרובים ממש עומד להופיע הספר 'מחנה לוויה', ספרו החדש של ראש המכון ומתווה דרכו במשך למעלה מיובל שנים, הגאון הגדול רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, על פרשיות התורה ועניני המועדים.

"בתוך דברי הקדמתם לספר כותבים בני הגאון המחבר זצ"ל: "עם היות אאמו"ר הגאון הגדול והמופלא זצ"ל נטוע ראשו ורובו באהלה של הלכה למעשה, כאשר כל עיקר עמלו ויגיעתו בעשרות שנותיו האחרונות היה לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, בכל מקצועות התורה, ובמיוחד בשאלות שהזמן גרמן, בעקבות ההתפתחויות החדישות המתחדשות חדשים לבקרים, לא הניח ידו מלעסוק בחלקי התורה האחרים, בהלכה כבאגדה, אשר בכולם היה תמיד בכל עת ובכל שעה כמעין המתגבר, כנחל נובע וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו".

"בהסתלקותו לגנזי מרומים השאיר אחריו ברכה אלפי גליונות של מאות תשובות הלכתיות בנושאים שונים, בכל ארבעת חלקי השולחן-ערוך, כולל קונטרסים מקיפים ומעמיקים של

חידושי תורה ובירורי הלכה בעניינים חמורים, כמו ריבית, מקוואות, מצוות התלויות בארץ ועוד, עד שכמות כתביו התורניים שעדיין לא ראו את אור הדפוס עולה על כמות החומר התורני, של תשובות, מחקרים ובירורי הלכה, הכלול בכעשרים הספרים מתנובת פירותיו שכבר יצאו לאור עולם עד הנה. תקוותנו תאמצנו, כי בעזה"ת נזכה בקרוב לערוך הכל ולהביאם לדפוס לתועלת הרבים".

"יחד עם זאת, בחרנו להקדים להוציא לאור לקראת יום היא"צ הראשון של אאמו"ר הגאון זצ"ל את הספר הנוכחי על התורה והמועדים, כי לו משפט הבכורה, בידוענו כמה חביבים היו עליו הכתבים והרשימות בעניינים הללו, ועד כמה גדלה שמחתו כשהחלו קצת להתעסק בסידורם ועריכתם עוד בחיים חיותו".

"חותם של ייחודיות נדירה טבוע על חידושי הנפלאים שעל פרשיות התורה ומועדי השנה, אשר הם בלולים מהלכה ואגדה, פשוט ודרוש, מחשבה וחסידות, מתובלים בתוכחות מוסר, אורחות חיים והליכות עולם, פעמים בא ארוכה, במהלכים מחודשים מחושבים הדק היטב, ופעמים בא בקצרה, בביאורים מאירי עיניים ומשמחי לב ובפניני הברקות מפתיעות, כשעל הכל נסוך אור הברק האמיתי של עוצם כשרונותיו המופלאים וגאונותו הכבירה, יחד עם רוב עמלו ויגיעתו העצומה בתורה".

יום ולילה לא ישובות

הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר בפגישה תיאום עם מר משה ברמן מנהל אנרגיה וממונה תקינה ב"תדיראן" מוצרי צריכה בנוגע לדגמי מזגנים חדישים

הרה"ג ר' אליעזר לאבנשטיין בפגישה בחב' "הוטלו" לתיאומים מתקדמים על הפתרון לבעיית בישולי נכרים במטבחים ציבוריים באמצעות שליטה מרחוק

גם בחודש האחרון, בתקופת החגים, לא פסקה לרגע הפעילות האינטנסיבית בין כותלי המכון. לצד הפעילות השגרתית, במתן תשובות ויעוץ הלכתי לכל פונה, נוספת לה הפעילות המיוחדת לערבי חגים, על מאות ואלפי השאלות הבלתי פוסקות, בטלפון ובדוא"ל, מכל מגזרי הציבור וגוונים הקשת.

יחד עם זאת, נמשכת גם הפעילות השוטפת, בכל המישורים, לקידום פתרונות מהודרים שיאפשרו שימוש במוצרים חשמליים ומיכשור טכנולוגי חדיש ללא כל חשש.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין בבדיקת פיקוד שבת למדיח כלים

בדיקת מנורת שבת חדשה במעבדת המכון

אספקלריה

בראי ההלכה

שאלות נבחרות משולחן רבני המכון

השימוש במכשיר מסויים וכדו' לבין מיתקן המיועד לציבור גדול ורחב, אשר ביניהם ישנם בוודאי גם כאלה שהיו רוצים להחמיר על עצמם, אלא שהם סומכים כי מן הסתם נבדק המיתקן ואין כל חשש כלל בשימוש בו. לפיכך, העצה הפשוטה היעוצה היא, להעביר גם לקראת יו"ט את המיחם למצב 'שבת', אך ניתן להרכיב שעון שבת על המתג שמעביר את המיחם ממצב 'חול' למצב 'שבת' ולהיפך, ולכוון אותו כך שבשעות הקטנות של הלילה, או בשעות לפנות בוקר, כאשר איש אינו שוהה במקום, יעביר את המיחם למצב 'חול' למשך כחצי שעה. במשך זמן זה יתמלא המיכל במים קרים מן הרשת והם יורתחו, וכעבור הזמן יחזיר אותו השעון שוב למצב 'שבת' לשימוש הציבור.

במידת הצורך ניתן לעשות זאת גם פעם נוספת במשך היום, מבלי לחוש לאפשרות של השפעה על הפעלת גוף החימום באותה שעה, שכן במשך זמן זה שהמיחם מתמלא בכמות גדולה של מים קרים מן הרשת יש להניח בוודאות שגוף החימום כבר פועל בלאו-הכי. כך ניתן בקלות להשלים את כמויות המים הדרושות בכל חג, וגם בשני ימי ראש-השנה, ואפ"י כאשר הם חלים בימי חמישי ושישי, שאז ניתן לכוון את השעון להעביר את המיחם למצב 'חול' כשעה-שעתיים קודם כניסת השבת למשך כחצי שעה, ולאחר מכן להחזיר אותו למצב 'שבת' לשימוש בו בשבת.

מיחם מוסדי ענק ביום-טוב

למעכ"ת ראש המכון ורבני המכון שליט"א בחדר התה והקפה הסמוך לבית המדרש המרכזי של החסידות שלנו הזמינו דוד-מיחם ענק, בקיבולת של כמה מאות ליטרים, אשר בימות החול הוא חוזר ומתמלא כל הזמן, בהתאם לצריכת המים ממנו, במים קרים מן הרשת, שמתחממים עד להרתחה.

לקראת שבת מעבירים את המיחם למצב 'שבת', שבו ננעלת כניסת המים הקרים מן הרשת, ובמשך כל השבת משתמשים אך ורק במים שכבר הורתחו במיחם מערב-שבת.

בימי החגים הקרובים הבעל"ט, אמורים להגיע המוני חסידים להסתופף בצל כ"ק האדמו"ר שליט"א, ומנסיונו משנים עברו אנו מניחים כי כמות המים הנמצאת במיחם במצב 'שבת' לא תספיק לציבור הגדול בלע"ה.

ברצוננו לדעת, האם ניתן ביום-טוב, שבו הותרה מלאכת אוכל נפש, להשאיר את המיחם על מצב 'חול', כדי שיכנסו כל הזמן מים חדשים מן הרשת ויתבשלו בחג?

בברכת כוח"ט

משה אהרן ו.

בני ברק

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

התשובה לשאלתכם היא, כי מלבד התוצאה של כניסת מים קרים ובישולם ביו"ט, עקב צריכת המים, עלולה להיות לכך השפעה גם על הפעלת גוף החימום, באמצעות התרמוסטט, שכן אם גוף החימום מנותק באותה שעה, יתכן בהחלט שצריכת מים מן המיחם והכנסת מים קרים לתוכו תשפיע על הקדמת הפעלת גוף החימום.

אין ספק, כי יש צדדים רבים להתיר זאת, למרות חשש זה, ובוודאי שלא ניתן לאסור צריכת מים ביו"ט מן המיחם גם כשהוא במצב 'חול'.

אך יחד עם זאת, המדיניות המנחה אותנו בפעילותינו, בהתאם לדרך אותה הנחיל ראש המכון הגאו הגדול רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, היא שכאשר ניתן לפתור שאלות מסוג זה באופן פשוט, יש לחתור לעשות זאת, ובפרט שיש הבדל בין אדם יחיד שבא לשאול על היתר

כסוכה.
האם יהיה מותר
לי לשבת ולאכול
בפרגולה
בתקופות שמחוץ
לחג הסוכות?

תודה
מיכאל י.
תשובת רבני המכון:

שלום וברכה
מלבד בערב סוכות ובאסרו חג של סוכות, כלומר הימים הצמודים ממש לחג הסוכות, מלפניו ומלאחריו, שבהם יש להימנע מכך, מחשש איסור 'בל-תוסיף', מותר לך במשך כל ימות השנה האחרים לשבת ואכול בפרגולה ללא כל חשש, ועל יסוד מה שנתבאר בשו"ע (או"ח, סי' תרסו) ובדברי הרמ"א (שם).

בברכת גמח"ט וחג שמח

מעקף סננים למיני-בר ביום-טוב

שלום לכם וברכת ישע רב
יש לי מיני-בר באישור המכון לשימוש במים הקרים, עם
המלצה להתקין ברז עוקף את הסננים, על-מנת לחוש
לכל הדיעות בדבר חשש איסור בורר בסננים בשבת.
לקראת החגים הבאים עלינו לטובה, ברצוננו לברר אם
גם ביום-טוב יש להשתמש בברז עוקף הסננים או שאין
צורך בכך?

בהזדמנות זו, רוב ברכות על פועליכם הנשגבים לחיזוק וביצור חומות השבת בבית כל יהודי, ולקראת השנה החדשה הבעל"ט תזכו להרבות פעלים עוד כהנה וכהנה לתועלת הרבים ולקדש שם שמים.

יעקב צבי ב.
ביתר עילית

תשובת רבני המכון:
שלום וברכה

א. ראשית, עליך לדעת כי נושא הבורר שבמתקני מיני-בר שנוי במחלוקת בין רבני ופוסקי זמננו, ויש בזה צדדים לכאן ולכאן. מראש היינו סבורים, כי הדבר אינו קשור כלל לאישור ההלכתי שלנו, שאמור להיות על עצם השימוש, שאינו משפיע על פעילות מערכת הקירור (ובמיני- ברם המאושרים גם למים חמים, אינו

אגב, כל האמור לעיל הוא בהנחה כי במצב 'שבת' התרמוסטט אכן מושבת לחלוטין, והוא פועל על בסיס שמירת חום קבועה בלבד. אך האם המיחם האמור נבדק כי אכן כך הם פני הדברים, או שמא החשש להפעלת התרמוסטט קיים גם במצב 'שבת'?

בברכת כוח"ט

שימוש במיני-בר בימות החול

שלום לכם!

האם אפשר להשתמש ביום חול, במיני בר שמוציא
מים חמים או קרים בלחיצת כפתור, כפי שמצוי אצלנו
במקום העבודה, לצורך הכנת קפה או שתיית מים קרים
וכדומה?

תודה רבה
עופר ר.
רמת השרון

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

במים הקרים - אין שום בעיה להשתמש.

במים החמים - אם יש במקום העבודה אצלכם כאלה שאינם שומרים תורה ומצוות, או שאינם יהודים כלל, ויתכן שהם משתמשים במאכלים שונים, כמו 'מנה חמה' וכדומה, שאינם כשרים חלילה, והם מוזגים עליהם מים חמים מן המיני-בר, יש מקום להחמיר שלא להשתמש בו למים חמים. במידה וחשש זה אינו קיים, אין שום מניעה כמובן להשתמש גם במים החמים.

בברכת גמח"ט

אכילה בסוכה בשאר ימות השנה

שלום רב

לקראת חג הסוכות בניתי פרגולה שמשמשת אותנו גם

תודה מראש על תשובתכם. חגית ל. נתיבות

תשובת רבני המכון:
שלום וברכה

מותר להשתמש בכרית זו בשבת ללא כל חשש. למרות שהחומר מתרכך כתוצאה מחום הגוף אין לחוש לזה כלל, שאף שכתב הרמב"ם (פ"ט מהל' שבת ה"ו): כללו של דבר, בין שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך, הר"ז חייב משום מבשל, ונתבאר בדברי הפמ"ג (או"ח, סי' שיח, בא"א ס"ק לז) שא"צ לזה חום שהיס"ב, אבל מ"מ כבר הביאו בשם הגרשז"א (שש"כ, מהדו"ח, פ"א, הע' קצח והע' ריג) דהיינו שהכוונה היא שגם אם החומר שהתקשה או התרפה לא הגיע לחום שהיס"ב

יש בזה משום מבשל, אך אם חיממו אותו בחום שאין היס"ב אין בכך כלום, ובפרט בנדו"ד שמדובר בחום הגוף, שדינו לכל היותר כתולדות חמה. וגם אין לחוש בזה מחמת תיקון מנא או משום מכה בפטיש, שאין זה אלא דרך שימוש בכך, שהוא משתנה כל הזמן בהתאם לתנוחת הגוף, ואינו שונה לענין זה מכל כרית רגילה, שגם היא משתנה לפי תנוחת הראש והגוף.

בברכה מרובה

כיבוי מכשיר רפואי בשבת

לכבוד רבני המכון הגאונים שליט"א
ישר כח על פעילותכם לזיכוי הרבים. חזקו ואמצו.
חמי שיחיי' מתגורר אצלנו בבית, ואינו בקו הבריאות ל"ע. ישנה פרוצדורה רפואית שאני נצרך להפעיל עבורו גם בשבת, מפעם בפעם, אשר כוללת הפעלת מכשיר חשמלי.

גורם לכניסת מים קרים, ואינו משפיע על פעילות גוף החימום באמצעות התרמוסטט), אך אין בו כל התייחסות לנושא הסנגים, שהם מוצר נפרד בפני-עצמו, וכל אחד ינהג לגבי התקנתם והשימוש בהם בשבת כהוראת רבותיו. אלא שנוכחנו לראות, כי הציבור אינו מבין זאת כך, והוא סבור משום מה שהאישור מתייחס גם לסנגים, ולכן נדרשנו לתת את הדעת גם לכך.

מאחר שמדובר בחשש הגובל באיסור דאורייתא ממש, אנו נוקטים בזאת לחומרא, וממליצים באישור ההלכת' לדרוש מהמתקינים להתקין ברז עוקף את הסנגים.

ב. אולם כל יסוד איסור בורר ביום-טוב באופן האסור הוא רק מדרבנן, וכמבואר בדברי הרמב"ם (פ"א מהל' יו"ט הלכות ה' וז') שהוא מכלל הדברים שאסרו חכמים לעשות אותם ביו"ט אע"פ שהם לצורך אכילה. וגם בזה גופא נחלקו הראשונים, וע"י היטב בביאה"ל (סי' תקי ס"ב, ד"ה הבורר) מש"כ בזה.

וממילא מצד זה גופא כבר היה מקום להקל יותר בשימוש בסנגים ביו"ט, כשאין הדבר נוגע בחשש איסור תורה.

ג. אלא דבלא"ה מבואר מתו"ד המג"א (שם, סק"ה) דדבר שלא היה אפשר לעשותו מאתמול מותר לברור אותו ביו"ט אפי' ע"י כלי, וכ"כ להלכה בשו"ע הרב (שם, סוס"ז), וגם המ"ב (שם סקי"ב) העתיק דברי המג"א, אלא שציין למש"כ בביאה"ל (שם ס"ג, ד"ה אין) להעיר ע"ז.

אשר לאור האמור נראה ברור שאין שום מקום להחמיר בזה, ומותר לכתחילה ללא כל חשש לצרוך מים קרים מן המיני-בר ביו"ט דרך הסנגים הרגילים, ואין כל צורך להשתמש ביו"ט במעקף הסנגים.

בברכת כוח"ט

כרית ויסקו ג'ל בשבת

שלום לכם הרבנים

האם מותר להשתמש בכרית ויסקו ג'ל בשבת?

מדובר בחומר ויסקו ג'ל, שמשמשים בו במזרונים או בכריות. חומר זה, שהוא כמו ספוג, פותח בנאס"א (סוכנות החלל האמריקאית), ומסגולותיו המיוחדות שהוא מתרכך, כתוצאה מחום הגוף, ומתאים את צורתו לפי תנוחת הגוף במהלך השינה, כך הוא מפזר משקל ולחצים, תוך מתן תמיכה ונוחות מקסימלית לכל נקודות העומס בגוף, בצואר וסביב הראש.

בסיס האישור ההלכתי של המכון שלכם.

אלא בפועל, בפרגולה עצמה, סגרו את חצי רוחב הפרגולה מצד אחד, אזי הקורות רק נשלפות מצד השני. אלא שמהצד השני יש רק כמטר עד לקיר הבנין הסמוך, לכן רק קורות קצרות נשלפות לגמרי, ואלו שארוכות יותר ממטר רק זזות בתוך המסילות (ועל ידי ההזזה אני יכול ליצור פתח חלל של כמטר באמצע הפרגולה) אבל לא ניתנות לשליפה לגמרי.

לסיכום, יותר כ-60% מהקורות בפרגולה ניתנות לשליפה לגמרי. יתר ה-40% (עד למטר) אבל לא נשלפות. האם צריך לחשוש ל-"נקבע בבנין" ל-40% שלא נשלפות לגמרי? ואם כן, האם הם נפסלו וצריכים קורות חדשות במקומן או ניתן לנסור אותן לקורות קצרות שניתנות לשליפה?

התשובה חשובה לי ודחופה עבורי עוד קודם החג.

בכבוד רב

מאיר שלום ח.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מכמה וכמה סיבות, שאין הזמן גרמא לפרטן ולהאריך בהן כרגע, בשל העומס הרב המוטל עלינו בערב החג - הסוכה כשרה לכתחילה כמות שהיא ללא כל חשש.

בברכת חג שמח

היות והדבר הינו בגדר פיקוח נפש ואין דרך לדעת מתי יהיה הצורך, אני נאלץ להפעיל את המכשיר בשבת קודש עצמה.

שאלתי היא לגבי הכיבוי - מאחר שהמכשיר אינו יכול לפעול ברצף וחובה לכבותו.

האם יש לכם מתקן שידע לכבות אותו באמצעות טיימר מתאים?

יעקב א.

מודיעין עילית

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

ראשית, נאחל רפואה שלמה ובריאות איתנה לחמך. לשאלתך, נוכל להמליץ לך לרכוש "טיימר לדוד שמש", הנמכר בחנויות טמבור מצויות, ולחבר את הזנת המתקן הרפואי דרך טיימר זה. הטיימר מאפשר חיבור של עד כשעתיים עבודה, ועם חיבור המתקן הרפואי להתקן זה הכיבוי יתבצע עצמאית בבוא הזמן ללא כל פעולה מצידך.

בברכה מרובה

קורות פרגולה שאינן נשלפות

לכבוד מכון מדעי טכנולוגי להלכה,

שלום רב.

השנה נבנה לי פרגולה לחג הסוכות עם קורות סכך, על

אספקלריה

אספקלריה המאירה

אוצרות חיים ופניני הליכות לאורו של איש ההלכה
הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל

שנה תמימה חלפה עברה ביעף מעת הסתלקותו של ראש המכון, הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל לשמי מעלה, ודומה כי היה זה רק אתמול שלשום. הלב ממאן להאמין כי הגרל"י הסתלק מאתנו, ורוחו הכבירה שהתניעה את מפעל האדירים של המכון כבר איננה.

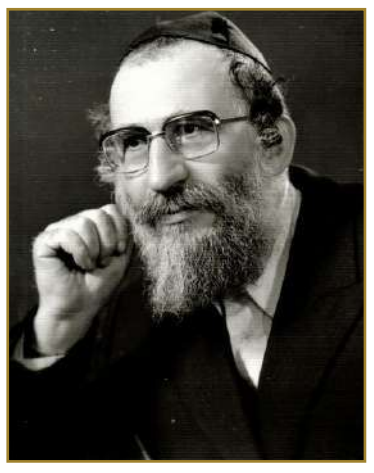
בשורות הבאות ננסה להקיף מעט מזעיר מדמותו ההירואית, ננסה לצקת את מהותו ואת שירת חייו לתבנית של קווים קלושים, המתיימרים להציג לנו אותו ואת דרכו בנגיעת מה. במקבץ העובדות המאליפות והסיפורים הקצרים שלפנינו, נקרב אל לבנו את המסרים ואת התובנות שאותם חי בכל פסיעה ועל כל שעל, ושאותם הנחיל בהליכותיו הנעימות על סביבתו ועל משפחתו, על המכון ועל באי שעריו, ובעצם, על כל מי שבא אתו במגע.

ליכא מידי דלא רמיזא

אחד המאפיינים הבולטים אצל הגאון זצ"ל, ודומה כי היה זה המסר העיקרי שהדריך את גישתו לכל תחומי החיים, היתה השקפתו הבהירה כי אין דבר שאין לו מקור בתורתנו הקדושה. אם זה מקור הלכתי ואם זו הדרכת חיים, או פתרון הנובע מחכמה עמוקה ויסודית לכל אשר נעשה תחת השמש.

מרגלא בפומיה, כי אם נאמר בזה"ק "איסתכל באורייתא וברא עלמא", הרי שהתורה היא התכנית האדריכלית לכל הבריאה כולה, וכפי שגם אמרו חז"ל (ב"ר ר"פ בראשית): "בנוהג שבועלם מלך בו"ד בונה פלטין אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן, והאומן אינו בונה מדעת עצמו אלא דיפתראות ופנקסאות יש לו לדעת היאך עושה חדרים, היאך עושה פשפשין, כך - משווה המדרש - היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם". מתוך נקודת הנחה יסודית זו, ממילא פשוט הדבר כי בתורתנו הקדושה גלומות וצפונות תשובות ברורות לכל אתגרי התקופה, ולכל השאלות העולות על הפרק, בעקבות ההתפתחות המדעית והטכנולוגית האדירה. שכן מקורה של כל בריאה ומציאות חדשה היא בתוה"ק, ואם כן ללא ספק ששם גם מצויות התשובות המדוייקות, ועלינו מוטל התפקיד לעמול ולהתייגע בתורה כדי למוצאם. ברוח דברים אלו חי, ואותם גם העלה על הכתב בפתחה לספרו שו"ת "מעשה חושב" ח"א.

עוד היה נוהג לדייק בדברי המשנה (אבות סופ"ה): "הפך והפך בה דכולא בה", מפני מה הוצרכו חכמינו ז"ל לכפול את ההוראה 'הפך בה והפך בה'? וכי בפעם אחת בלבד לא משתמע כי צריך להפוך בתורה עד קצה היכולת? על כך היה משיב, כי ישנן שאלות שעדיין לא נולדו בתקופות מסויימות, שכן מציאות החיים מעוררת השאלות עדיין לא נוצרה, על כן גם אם היפך אדם בתורה בעבר כל הצורך, טרם יכול היה למצוא תשובות לשאלות שעדיין לא נולדו. לפיכך הורו לנו חכמים 'הפך בה והפך בה דכולא בה', לחזור ולהפך שוב ושוב, בכל עת ובכל שעה, ובכל פעם נמצא בה בתורה גילויים חדשים וצפונות נסתרות לכל השאלות המתעוררות חדשים לבקרים.

בחוברת המופלאה "אמונת עתך", קובץ שיחות בנושאי מדע וטכנולוגיה לאור ההלכה, שנערכה ע"י אחד מתלמידיו שומעי לקחו, מובאות מפיו כמה וכמה דוגמאות מרתקות של התפתחויות מדעיות בנות ימינו, בתחומי הטכנולוגיה, הכימיה והביולוגיה, שעלה בידו למצוא להן מקורות מפתיעים במרחביה האין סופיים של התוה"ק.

על אחת מהן היה אוהב לספר בהתרגשות רבה, בכל עת מצוא, על סולם ערכים יחסי של הרכבות כימיות בחמשת מיני דגן ובסוגי קטניות שונים. את אותו חשבון גאוני, שהוכח אחרי כן באופן מדעי, ערך בעצמו מתוך סוגיות הבבלי והירושלמי, פסקי הרמב"ם והראב"ד, ועוד מובאות מדברי הראשונים וחדושי גדולי האחרונים, ועל פיהם חישב באופן מדוייק את רמת הגלוטן היחסית שבכל אחד ממיני הדגן והקטניות, ללא שום ידע מדעי מוקדם. דבר זה הותיר רושם בל ימחה על המומחים, הכימאים וטכנולוגי המזון שנפגש עמם לצורך כך, אשר השתוממו ממש למשמע הדברים, וגרם כמוכח לקידוש ה' עצום. הסיפור שהוביל לעריכת מחקר זה הוא ארוך, ועוד יסופר בוודאי בבוא היום. המחקר ההלכתי עצמו פורסם על ידו בתוך תשובה הלכתית מקיפה, בנושא שימוש בפסח בגלוקוזה ומלח לימון המיוצרים מחיטה, ונדפסה בספרו שו"ת "מעשה חושב" חלק ו' (אותיות ה-יד).

חכם לב בעושי המלאכה

מתוך השקפת חיים זו ניגש לברר ביסודיות את מלאכת עבודת הקודש.

אודותיה, סיפר הגאון הגדול רבי עזריאל אויערבאך שליט"א, בהספד שהתקיים בבית מדרשו של הגרל"י זצ"ל, במלאת השלושים להסתלקותו, כי לא פעם שמעו מאביהם הגדול פוסק הדור מרן הגרש"ז זצ"ל שהתבטא, כי ב"ה זכינו שגאון עצום, כמו הגרל"י הלפרין, נטל על עצמו את העול לחקור ולברר את כל השאלות המתחדשות חדשים לבקרים עד תומן.

הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א מספידו ככלות השלושים בבית מדרשו

מתוך התמסרות מוחלטת הקדיש את חייו להורות את דבר ה' זו הלכה בכל תחומי החיים שרק ניתן להעלות על הדעת, ואת זה עשה במקצועיות ובשלמות. בכשרונותיו הגאוניים, העילויים והמיוחדים במינם בהם הצטיין כחד בדרא, ידע להבין לעומק, ביסודיות רבה, את כל רזי הטכנולוגיה המתקדמת והחדישה ביותר. מאות ואלפי פסקי הלכה, בכתב ובע"פ, יצאו מתחת ידו, בשאלות שונות הנוגעות לשימוש במכשור טכנולוגי חדיש, בתחומים רבים ומגוונים, אותם חקר עד עמקי השיתין.

לא ניתן שלא לציין בהקשר זה את היקף הפסיקה של הגרל"י הלפרין זצ"ל. עשרות רבות, ואולי מאות, של רבנים מכל רחבי הארץ ותפוצות הגולה, ובתוכם גם תלמידי חכמים מופלגים בזכות עצמם, ראו בו את מורם ורבים הנערץ ומורה דרכם היומיומי. הרבנים הללו, שבמרכזם גם קבוצה גדולה של רבנים שלוחי חב"ד על פני מרחבי הגלובוס, היו מפנים אליו שאלות רבות בהם נתקלו, קטנות כגדולות. היו מהם שלא היססו להתקשר אליו עם שאלות הלכתיות גם מספר פעמים ביום כשהיה צורך בכך.

רבנים רבים הדגישו את עובדת היותו זמין תמיד. מעולם לא ניתק את הטלפון בביתו. בכבודו ובעצמו היה עונה לטלפון, בכל עת ובכל שעה, שומע את השאלה בכובד ראש, מברר היטב את הטעון ברור, ופוסק את פסקו בבהירות ובנחרצות.

ש'אם'... ישאלך אדם

אחת מתכונותיו הבולטות היתה היותו 'חכם הרואה את הנולד'. בגאונותו הכבירה, ראה תמיד כעשרים שנה ויותר קדימה. הוא כתב תשובות ומחקרי הלכה מקיפים על שאלות שהתעוררו בפועל רק עשרים שנה מאוחר יותר. כבר לפני למעלה מארבעים שנה, כשמכשיר הפקס עדיין לא הגיע ארצה, פרסם תשובה הלכתית בקובץ תורני "אור הדרום", שיצא לאור בשעתו באוסטרליה, אודות משלוח פקס ממקום שבו עדיין לא הגיעה השבת או שכבר יצאה - למקום שבו שבת עתה, או קבלת פקס בערב שבת ובמוצ"ש - שנשלח ממקום שבו חלה השבת.

בין תשובותיו ההלכתיות, שעדיין לא פורסמו, ישנה תשובה מרתקת ומקיפה אודות פעולות חשמליות הנעשות באמצעות מחשבה, ללא שום מעשה נראה לעין, לא של עפעוף בעיניים ולא של הזזת אישונים, אלא בכח המחשבה בלבד. בתשובה זו דן הגרל"י האם פעולות אלו נחשבות כמעשה האדם לעניין כל דיני התורה. את אותה תשובה נתיישב לכתוב בעקבות מחקר מדעי שהובא לידיעתו אודות רעיון פיתוחי מעין זה, ואשר באותה עת היה מוגדר לא פחות מאשר מדע בדיוני. היה זה לפני כעשרים שנה (!)...

למרות זאת, החליט כי צריך לתת את הדעת מבעוד מאד גם לתרחישים שכאלו וערך את התשובה ההלכתית, כאשר רק כיום ניתן להבין עד כמה נצרכת חוות דעת תורה לסיטואציות מורכבות מעין אלו, עם הופעת ניצני נסיונות מעשיים של רעיון זה.

שכן זו היתה שיטתו מאז ומתמיד, כי על פוסקי ההלכה להיות מוכנים לכל סיטואציה ותרחיש אפשרי בכל תחומי התקדמות המדע והטכנולוגיה. לא להמתין לשאלות חמורות כבדות משקל לכשיתעוררו, ואז לעמוד לעיתים בפני שוקת שבורה, אלא להכין את כל התשובות מראש.

כך נהג גם בנוגע לשאלות מורכבות ומסובכות בתחומים שונים של רפואה לאור ההלכה. בעקבות כל מחקר רפואי והתפתחות נסיונית גרידא, אשר מטבע הדברים היה תמיד מי שהביא זאת לידיעתו כדי לשמוע את חוות דעתו, השקיע זמן ויגיעה רבה על מנת למצוא ולהביע את דעת התורה הברורה ועמדת ההלכה הצרופה בנושא.

מספר בעל המעשה, עסקן רפואי מבאי ביתו של אחד מגדולי ישראל: שנה אחת, בהתקרב יום הכיפורים, הגה באוזני אותו גדול בישראל, את האפשרות לתת ביום הכיפורים לזקוקים לכך לשתות מים מעורבים עם מי 'מרה', באופן שבני אדם אינם מסכימים לשתות זאת בדרך כלל. בהיותי גר בשכנות להגרל"י, נפגשתי עימו כדי לברר את ההרכב של החומר המדובר מבחינה מדעית, לדעת

בשיחה תורנית עם הגרל"י נויברט זצ"ל

מה הוא מכיל והאם זה אפשרי, וכמה היא הכמות המדויקת אותה יש לערב במים. הגרל"י פשוט ניגש לארון והוציא לי תשובה הלכתית אותה כתב על שאלה זו בדיוק, מזה זמן רב. בהקשר זה, מוסיפים בניו, כי אכן היה מכין בביתו מדי ערב יום כיפורים שיקויי מים שכאלו לאלו שאולי יזדקקו לכך.

דיו בקב חרובין

אודות רבי חנינא בן דוסא מתבטאים חז"ל, כי כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, ואילו חנינא בני עצמו דיו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. מעין דברים אלו, קיים היה ניגוד משווע, לא יאומן עד כמה, בין הבנתו החודרת והמעמיקה של הגרל"י הלפרין, בכל רזי המדע ופלאי הטכנולוגיה החדשים ביותר, לבין גישתו המעשית בפועל לשימוש בטכנולוגיה המתקדמת.

הוא עצמו היה רחוק כרחוק מזרח ממערב מכל שימוש בטכנולוגיה לסוגיה. בקושי ידע להשתמש גם בטלפון סלולארי פשוט ביותר מן הקומה הכשרה, עם החותמת המקורית של 'ועדת הרבנים לעניני תקשורת'. למעשה הוא נשאר "תקוע" בשימוש בטלפון חוגה. אף במכשיר הטלפון הנייח שבמשרדו שהיה מחובר למרכזית המכון היה מתקשה להשתמש.

שימוש במחשב בכלל היה אצלו מחוץ לתחום. מעולם לא ניגש למחשב, ולא ידע לפתוח מחשב או להקיש בו על מקש כלשהו. כל ימיו, עד לשנתו האחרונה, כתב בעט פשוט על נייר, כמו לפני מאה ומאתיים שנה, ובכתב ידו ממלא היה אלפי גליונות של חידושי תורה, תשובות ובירורי הלכה, בכל מקצועות התורה. כמות החומר שהשאיר אחריו בכתובים שטרם ראו את אור הדפוס גדולה בהרבה מכמות החומר הכלול בעשרים הספרים שכבר נדפסו בחייו, וכל זאת ללא כל גישה למאגרים תורניים וכיו"ב. וכך, למרות שהשתדל כל ימיו שלא להטריח אחרים ולבקש מהם לעשות דבר מה בעבורו, וכדוגמא, אף בגיל מבוגר מאד היה טורח בעצמו לקום להכין כוס קפה, ללא שעלה על דעתו מעולם לבקש זאת מאחד מעובדי ומזכירי המכון, הרי שלשם משלוח פקס, במידת הצורך, נאלץ בעל כורחו להתנצל ולבקש מאחרים כי יואילו לעשות לו טובה ולשלוח עבורו פקס, שכן לא ידע להפעיל את הפקס ולהשתמש בו כראוי.

גם כאשר נזקק להשתמש במכונת הצילום שבמכון, מעולם לא ידע להניח את הספר כיאות על מכונת הצילום, באופן שהצילום יצא ישר כדבעי. תמיד יצאו לו צילומים עקומים, אלכסוניים או מטושטשים, אך הוא לא נבהל מכך. היה הופך את הספר לצידו השני, ומצלם שוב צילום אלכסוני או מטושטש מן הכיוון השני, ואם היה צורך היה חוזר על כך גם לרוחב הספר, כך שלאחר כמה נסיונות של צילומים היה מקבל מכולם יחד את כל חלקי הדף הדרושים לו, לשיבועות רצונו המלאה...

ככלל, בכל הנוגע לשימוש בחידוש הטכנולוגיה היה "בטלן" אמיתי, וחי בצניעות ובהסתפקות במועט כיהודי חסידי שורשי מלפני עשרות שנים, "א פארצייטישער חסידישער איד".

כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא בחתונת נכדו קם לכבודו של הגרל"י הלפרין

עד כמה שהדבר נשמע פלאי, אף לא ידע לדבר או לקרוא גם לא אות אחת באנגלית. אפילו את אותיות ה-ABC לא ידע לקרוא או לבטא. מעולם לא קרא שום ספר או מאמר מדעי שנכתב בשפה לועזית, ולמרות זאת את כל המידע שהיה זקוק לו שאב מפי מומחים לדבר, ובמידת הצורך באמצעות מתורגמנים, כאשר בגאונותו הנדירה ידע תמיד לשאול את השאלות הנכונות שהיו נחוצות עבורו להשלמת התמונה. לא פעם משאיר היה בכך את בני שיחו פעורי פה, מופתעים ומשתוממים על תפיסתו והבנתו.

בהספדו בהלוויה, סיפר בנו הגרא"מ שליט"א, כי כשנתיים קודם לכן נשאל ע"י כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א: "האם אביך בעצמו עולה ויורד בשבת ב'מעלית שבת' שתחת פיקוחו והשגחתו?" על כך השיב לו: "אבי, בגילו המתקדם, כאשר חצה זה מכבר את גיל הגבורות, מתגורר בדירה צנועה בקומה רביעית, עולה ויורד לפחות שלוש פעמים ביום להתפלל בביהכ"נ ולנסיעה למכון, והוא עושה זאת גם בימות החול ברגל בלי לנסוע במעלית, כי פשוט אין לו מעלית בבנין מגוריו..."

גם את מכשיר המיקרוגל היה מן הראשונים שחקרו לעומקו והביעו את דעתם ההלכתית, בה בשעה שבמטבח ביתו עמד מכשיר מיקרוגל, שנרכש לפני כעשרים שנה, ומעולם לא עשו בו שימוש והוא נותר חדש כביום קנייתו. כך גם לגבי מחקריו ההלכתיים הרבים ופסקיו הנודעים אודות השימוש בשורה ארוכה של מתקני בישול חדשניים, כירים חשמליות,

אינדוקציה, תנורי פיירוליטי ועוד, בכל תחומי ההלכה כגון הטמנה בשבת, כשרות בשר בחלב, או פסח, בפרטנות רבה הוא מתייחס לכל נקודה ונקודה, בעוד שבביתו הפרטי מעולם לא השתמשו בכל אלו.

הוא אכן שייך היה לאותו זן מיוחד של רבנים אמיתיים, גדולי תורה ופוסקי הלכה מדורות קודמים, אשר הם עצמם היו תלויים ומנותקים מכל מנעמי עולם הזה, התנזרו והחמירו על עצמם עד קצה היכולת וברחו ממאה שערי היתר, ואילו כלפי אחרים הבין היטב כי יש למצוא דרכים לאפשר את השימוש בהתפתחות הטכנולוגית בדרכים המהודרות ביותר.

כבוד, חכמים ינחלו

בד בבד עם היותו איש מורם מעם, שכל שיחו ושיגו בתורה ובחסידות ובעבודת ה', מיוחד היה בכבוד הבריות ששפע ממנו לכל אדם ואדם, כפי שסיפרו רבים מן המנחמים את שחשו מקרוב.

הגרל"י הלפרין נושא דברים במהלך ביקור של ועדת הרבנים בתחנת הכח באשקלון, מאזינים לדבריו משמאל לימין, הגרמ"מ שפרן, הגר"מ גרוס, הגר"ד שובקס הגר"מ דייטש

מתנהג היה בפשטות מיוחדת, ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, כאשר היה משוחח עם כל אחד ואחד, קטן כגדול, נער כזקן, "בגובה העיניים", כשווה בין שווים.

בהקשר זה הדגיש בנו, הרב הגאון רבי שמואל אלעזר שליט"א, בהספדו בהלוויה, כי למרות שהדבר החמור ביותר בעיניו היה בזבוז הזמן (- "פארברענען די צייט" כלשונו - לשרוף את הזמן), ומעולם לא היתה לו דקה פנויה, הרי שיחד עם זאת היה 'משכיל אל דל' באופן מיוחד במינו, ובשביל לסייע לאחרים ולעשות טובה לזולת, או אפילו לגרום דקה של אושר וקורת רוח לילד קטן, היה לו את כל הזמן שבעולם. כל שבועי הלב ודכאי הרוח באיזור מגוריו ומחוצה לו מצאו את דרכם אליו, ושעות ארוכות ויקרות מפז היה מקדיש עבורם, להאזין להם ולנסות לעזור להם. לא פעם היה מתבזה ממש עבור אנשים שלא הכיר כלל, והיה עושה בשבילם דברים שאינם לפי כבודו, מטלפן לכל מי שחשב שיכול לעזור, על מנת לסייע להם ולו במשהו.

בהספדו הזכיר בנו את אותו נער מתבגר, לוקה בשכלו, שהיה מתגורר בשכונתו ומסתובב בבית מדרשו, כיצד היה הגרל"י מקרבו תמיד ומנסה לשמחו. בהקפות של שמחת תורה, עת היה בוער כולו בשמחה של מצוה ומרקד בלהט ללא הפוגה לכבוד התורה, לא שכח את אותו נער, והיה רוקד עמו יד ביד במשך שעה ארוכה.

דרי השכונה אף הדגישו את עובדת היות הגרל"י בעצמו טורח בצורכי צדקה עבור המשפחות הזקוקות לכך.

במהלך ימי השבעה סיפר הרה"ג ר' נסים רפאלי, ממתפללי ביהמ"ד הקבועים, כי הגרל"י הלפרין היה מקפיד מאד, מטעמיו שלו, לעלות לתורה בכל ראש חודש לעליית 'רביעי' לקריאת 'ובראשי חדשיכם'. (אגב, גם בר"ח טבת שחל בתוך ימי החנוכה, כאשר קוראים לשלושת הקראים הראשונים בקריאה של ר"ח ולרביעי בקריאה של חנוכה, היה מבקש לקרותו 'שלישי', שבו קוראים על קרבן מוסף של ראש חודש 'ובראשי חדשיכם').

הגרל"י הלפרין בדין הלכתי סוער עם הגר"פ הירשפרונג זצ"ל גאב"ד מונטריאל בביקורו במכון

מאידך בעליית 'שלישי' של ר"ח, היו נוהגים לכבד את הגאון רבי יהושע מאמאן זצ"ל, חבר ביה"ד הגדול וזקן רבני מרוקו.

בשנותיו האחרונות, לעת זקנותו המופלגת של הגר"י מאמאן, כאשר כבר נחלש מאד, הפסיק להגיע לתפילת שחרית בביהמ"ד מידי יום ביומו, ורק בראש חודש היה מתאמץ להגיע לתפילה בציבור. באחד מראשי החודשים, כשהגיע הגר"י מאמאן ברוב חולשתו להתפלל בבית הכנסת, נעדר הגבאי הקבוע ואת מקומו מילא גבאי שלא הכיר כ"כ את הרב מאמאן, והעלה לעליית 'שלישי' מישהו אחר. הגרל"י הלפרין שהבחין בזאת, חש מיד לעבר הגבאי, והורה לו נחרצות בלחש: "לעליית 'רביעי' השמורה לי תקרא בבקשה את הרב מאמאן ולא אותי".

ממעמקי הלב

אותו טוב לב שופע, הכנות והדאגה לכל יהודי, הם שהקרינו כלפי חוץ והשפיעו על הבאים אתו בקשר לרצות להתקרב ולהתעלות. מספר יהודי שעמד עימו בקשר רצוף שנים רבות:

בן בחור היה לי, מתי שמו, שלצערי הרב בתקופה כלשהיא הדרדר מדרך התורה וירד מדחי אל דחי, עד שהיגר לאירופה, שם חי ממש כגוי גמור...

הגרל"י הלפרין עם פרופ' ירמיהו ברנובר ז"ל ואסיר ציון מר נתן שרנסקי לימים שר בממשלות ישראל ויו"ד הסוכנות היהודית לאחר צאתו מבריה"מ בביקור במכון

חפצתי מאוד שישוחח עם הרב, אולי יצליח להשפיע עליו, וחיכיתי לשעת הכושר. כאשר זו הגיעה ובני יצר קשר עם הרב, הציג את עצמו בטלפון: 'מדבר מתי'. כל מה שהרב הוציא מפיו היו שלוש מילים, אותן שאל את בני מתוך אנחה כנה: 'מתי, עד מתי'???

אותה דאגה אמיתית מעומק הלב לשלוחו הרוחני, השפיעה עליו יותר מכל, כאשר ימים ספורים לאחר מכן הוא התקשר שוב אל הרב לשוחח עימו, וגם בשיחה זו חזר הרב על התביעה - צעקה: 'מתי, עד מתי'?

נוצר מצב שבני היה מתקשר רק בשביל לשמוע את המשפט שכל כך נגע אל ליבו, עד שבסופו של דבר החליט ולהתנתק מן הכל. אט אט חזר לכור מחצבתו, וזכה לשוב בתשובה שלמה, ולהקים משפחה לתפארת עם בת ישראל כשרה.

דואג על איבוד ימיו

תמיד מיהר והזדרז להספיק ללמוד עוד משהו, לכתוב עוד חידושי תורה שהתחדשו אצלו, מעולם לא ניתן היה לראותו מבטל מזמנו. כשהיה עושה את דרכו הביתה באוטובוס, היה כהרגלו יושב כל הדרך ומשלים תשובות הלכתיות שהיה באמצע כתיבתן. לעתים זקוק היה במהלך הכתיבה לעיין בסוגיית הגמרא או בפסקי השו"ע ונושאי כליו שעסק בהם, או שהיה זקוק לעיין בספר שו"ת נדיר שלא היה לו בביתו. רבים זוכרים כיצד לשם כך היה מצלם קודם צאתו מהמכון את הדפים הרלוונטיים הדרושים לו, כדי שחלילה לא תלך דקה מזמנו לאיבוד.

לא תגורו מפני איש

היתה בו תקיפות עצומה, הגובלת בקנאות, לכל דבר שבקדושה, והוא ידע לעמוד בעוז ובתעצומות על משמר האמונה, כבוד שמים וכבוד התורה.

פרשיות ציבוריות שהתרחשו מפעם לפעם בארץ, ככל והיה בהם משום פגיעה בכבוד שמים, היו טורדות את מנוחתו והיו כואבות לו באופן אישי. התכתבויות רבות השמורות בידי בניו, מלמדים כי כאשר ראה צורך בכך היה פונה במכתבים אישיים אל הגורמים המעורבים בעניין, אם זה ראש הממשלה, שרי הממשלה, או פקידים בכירים ואישי ציבור אחרים, ובהם היה קובל ומוחה על כבוד שמים שנמצא מתחלל. הללו התייחסו בדרך כלל בדרך ארץ ובכבוד ראש לפניותיו ומכתביו. לא פעם הדברים הנוקבים היוצאים מן הלב גם נכנסו אל הלב, והביאו את הנמענים להחזיר מכתבי התנצלות והבהרה, ועוד חזון למועד בעז"ה לפרסם חלק מהתכתבויות מעניינות אלו.

במהלך ימי השבעה סיפר הרב ברוך יהושע שיינברגר הי"ו, ראש ארגון 'רפעה', כי הגרל"י הלפרין, יחד עם יבלח"ט הגרז"נ גולדברג שליט"א, שימשו במשך שנים ארוכות כרבנים פוסקי הלכה של הארגון, בכל השאלות ההלכתיות שעלו על הפרק. במסגרת זו, היה הרב שיינברגר מפגיש אותם מפעם לפעם עם אישים שונים מרבי השלטון במדינה, על מנת ללבן יחדיו סוגיות שונות ביחסי דת ומדינה.

באחת הפעמים, נועדו השלושה לשיחה ממושכת עם נשיא בג"ץ דאז, פרופ' אהרן ברק, שדיעותיו ופסיקותיו התקדימיות והעויינות בכל הנוגע ליחסי דת ומדינה ידועות לכל. במהלך הפגישה, שהתקיימה בביתו של מר ברק, הראה להם בגאווה את הש"ס שירש מסבו, והוסיף לציין שגם הוא עצמו לומד ומעיין בו מפעם לפעם.

הגרל"י הלפרין, שלא היה יכול לסבול התרברבות זו, שבאה לחפות על מערכת משומנת של מאבק בקדשי ישראל, דפק על השולחן, להפתעת כל המשתתפים, והכריז בקול: "אבל יחד עם זאת צריך גם לדעת ולזכור כי יש בורא לעולם..."

כמובן שמעולם לא היה משנה מעקרונותיו ומדרכו על מנת להרשים אי מי. גם כאשר בקשו עיתונאים שונים לסקר את פעילות המכון, לא היה הדבר משפיע על סדר יומו. בשנותיו האחרונות של הגרל"י הלפרין זצ"ל ביקר במכון צוות טלוויזיה הולנדי, לשם הכנת כתבה על פעילותו. הם התפעלו מאד מצניעותו הרבה של הרב הלפרין זצ"ל,

בשמחת הבר מצוה לנכדו, בן בנו הגרא"מ שליט"א, עם כ"ק האדמו"רים מאלכסנדר ומאונגוואר זצ"ל

אספקלריה

אספקלריה המאירה
המשך מעמוד קודם

שניהל את אורח חייו כמו בימים עברו. במיוחד הם התרשמו מכך שעם סיום יום עבודתו במכון היה חוזר לביתו באוטובוס ציבורי, ולא נסע במונית או ברכב עם נהג צמוד. הם ביקשו את רשותו של הרב הלפרין לצלם אותו גם בדרכו למכון, והוא נעתר לבקשתם, בתנאי שלא יפגעו בפרטיותו ולא יפריעו לסדר יומו. למחרת, בשעת בוקר מוקדמת מאד, בשעה שהרב הלפרין ירד מביתו שברחוב גשר החיים בירושלים לתפילת שחרית בביהכ"נ "זכרון בתיה" הסמוך לביתו, שם כיהן כרב, המתין כבר צוות הצילום ליד ביתו וצילמו אותו בדרכו לביהכ"נ. כך עשו גם בצאתו מביהכ"נ בחזרה לביתו. כעבור שעה קלה, כשיצא מביתו בדרכו למכון, כשהוא צועד רגלית עד לתחנת האוטובוס של קו 39, הלכו לפניו צלמי הטלוויזיה, כשפניהם לאחור, וצילמו אותו עד לרגע שעלה לאוטובוס. בו ברגע הם קפצו לתוך מכוניתם שהמתינה בסמוך, והזדרזו לנסוע עד לתחנת האוטובוס הסמוכה למכון, בכניסה לשכונת בית וגן. בהגיעו לשם המתין לו כבר צוות הטלוויזיה, על מנת לצלם אותו בירידתו מהאוטובוס וצעידתו למכון. והוא, כמו אין הדבר נוגע לו כלל הלך לדרכו בטבעיות ואף לא חונן אותם במבט.

בשיחה עם הגר"ש קוק שליט"א רבה של רחובות

אל תקרי הלכות אלא הליכות

מלבד מה שהיה מחמיר על עצמו מאד בדקדוקי הלכה, הן בהלכות שבת והן בדיני כשרות המאכלים, היו לו דקדוקי הלכה לא שגרתיים משלו, בתחומים שונים. על כמה מהם שמענו מפי בניו הגאונים שליט"א:

לאחר תפילת מנחה של שבת היה מזדרז מאד ללא שהות ליטול את ידיו לסעודה שלישית בביהמ"ד, והיה מזרז גם אחרים לעשות כמותו. כאשר היו מעירים לו בעדינות כי עוד היום גדול ויש די זמן עד לשקיעת החמה, היה משיב כי לדעתו יש להקדים להתיישב לסעודה שלישית קודם חצי שעה שלפני זמן תפילה וק"ש של ערבית.

המשנה לנשיא ביהמ"ש העליון לשעבר מר אליקים רובינשטיין בחדרו של הגר"י הלפרין בביקורו במכון בעת כהונתו כיועץ"מ לממשלה

בכלל, היה מחמיר מאד שלא להתיישב לשום סעודה לאחר שהגיע זמן תפילה. מעולם לא נטל ידים לסעודת נישואין קודם שהתפלל ערבית, ולעתים היה נאלץ להמתין זמן מה לאחר החופה עד שיגיע זמן מעריב, ולא רצה בשום פנים ואופן לסמוך על היתרים מפוקפקים שונים. גם בסעודת מצוה שהתחילו בה לאחר חצות היום היה מקפיד תמיד להתפלל תפילת מנחה קודם נטילת ידים, אף שבדרך כלל היה משתדל להתפלל תפילת מנחה קטנה דווקא.

עוד היה מקפיד ביותר עד כמה שאפשר שלא להפסיק בין נטילת ידים לברכת המוציא כדי הילוך כ"ב אמה (שו"ע או"ח סי' קסו).

בכך ניתן היה להבחין בסעודות נישואין או שבע ברכות וכדו', כשברזי הנטילה באולמות השמחה היו רחוקים מן השולחנות, היה מביא עמו את החלה עליה בצע בעודו על יד הברזים, מיד לאחר נטילת ידים ללא שום הפסק. כאשר לא היה בקרבת מקום כסא לשבת עליו, היה מעדיף לברך ולאכול בעמידה ובלבד שלא להפסיק בין הנטילה לברכה.

בעי למהוי חסידא

בהלכות ברכות היו לו אין ספור דקדוקי הלכה. כמעט על כל מאכל היו מתעוררות לו ספיקות הלכתיים שונים. היו מאכלים שהיה משתדל לאוכלם רק באמצע הסעודה, כדי שלא להיכנס לספק ברכות, והיו מאכלים, שבאו ללפתן וכדו', שאותם היה משאיר דווקא לאחר ברכת המזון מחמת חששות שונים. היו גם מאכלים שהיה מסופק בברכתם, וכדי לצאת מידי ספק היה מביא כמה מיני מאכלים נוספים ומברך על כל אחד מהם ברכה שונה, על מנת לפטור את המאכל המסופק בכל הברכות האפשריות. עליו ניתן לומר בפה מלא מה שאחז"ל: "האי מאן דבעי למהוי חסידא... לקיים מילי דברכות", וכפירושו של הא"ר (ר"ס רב) שהכוונה היא למי שאינו מסתפק בכך שברכת שהכל פוטרת הכל וכל כיו"ב, אלא טורח לצאת מידי כל ספק של ברכות.

למרות זאת נדרשת היתה עין בוחנת כדי לעמוד על הרבה מהנהגותיו אותם לא חיפש להבליט.

בנו הגרא"מ שליט"א מספר, כי היא"צ של סבתו, אמו של הגר"י, הוא בחודש ניסן בו אין מתענים, בעוד שהיא"צ של זקנו, רבי חנניה יוסף אבי הגר"י, חל ביום י"ב לחודש כסלו. במשך השנים הבחין כי אביו מתענה בפועל ביום היא"צ של אביו רח"י, (כמבואר בדברי הרמ"א (יו"ד סו"ס תב) כי מצוה להתענות ביום שמת בו אביו או אמו, ולדברי גדולי האחרונים יש לזה סמך בברייתא נדרים יב. ושבעות כ.), ואינו פוטר עצמו בסיום מסכת וכדו'. אלא שהוא היה עושה זאת בחשאי ממש ולא סיפר על כך לאיש. כשהיו בני המשפחה מתיישבים לאחר לימוד משניות לשתיית לחיים וטעימת מיני תרגימא, היה מסתלק בלאט מן החדר, במסווה של שיחה

טלפונית דחופה וכדו', על מנת שאף אחד לא יבחין בכך. רק משהדבר חזר על עצמו במשך מספר שנים, הבין בנו הגרא"מ כי בעצם הסיבה לכך היא כי אביו מקפיד להתענות בפועל.

בכל מידה ומידה

בהקפדתו היתירה לחיות את חייו אך ורק לאור ההלכה הצרופה, היה מתבונן בכל עת על המתרחש, בכדי לתת את התשובה הראויה לכל מצב.

הראש"ל צ' הגר"מ אליהו זצ"ל בביקור במכון מקבל הסברים מפי הגר"י הלפרין על פתרונות הלכתיים לבתי חולים בשבת

מספר הרה"ג ר' עמיחי רוזנבלום שליט"א, מחשובי תושבי השכונה:

לפני כשש שנים, בשבת פרשת יתרו, לאחר שעלה לתורה לעשרת הדברות, בעודו עושה את דרכו חזרה למקומו, התמוטט הגר"י הלפרין וצנח על ספסל סמוך. הייתי נוכח בשעת מעשה וחתני הרב רוכלין הי"ו, שמתמצא בהגשת עזרה ראשונה, הזמין מיד אמבולנס של מד"א והחל לטפל בו במקום. לאחר שהעניקו לו טיפול ראשוני, החליט צוות הפרמדיקים לפנותו לביה"ח 'שערי צדק', שם אובחנה אצלו דלקת ריאות חריפה. להפתעת הכל, בכל מהלך הטיפול היה הגר"י שותף מלא לכל הפעולות הרפואיות שנעשו, והורה הלכה למעשה על כל פעולה ופעולה אם יש צורך לבצע אותה ובאיזו דרך, על מנת למעט ככל האפשר בחילול שבת שלא לצורך. חתני הנ"ל, שכבר היה נוכח בלא מעט אירועים דומים של הצלת חיים, התבטא בפני כי היה זה מחזה מדהים, לא שגרתי בעליל, אשר מעולם לא נתקל בו, שחולה במצב רפואי קשה שכזה ישתף פעולה בצורה פעילה שכזו למען קדושת השבת.

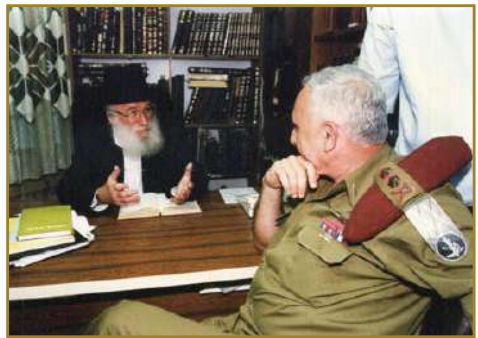
ידי שבת

ביותר ניתן היה להבחין ביראת השמים שהיתה טבועה בהליכותיו בעת התקרב השבת. כאיש אשר הקדיש את כל שנותיו לביצור חומות ההלכה ובמרכזן חומות השבת, היתה טבועה בדמו ובווערת בקרבו החרדה לקדושת השבת. כבר מצהרי יום השישי היה "לחויץ" מן השבת הקרבה והולכת, לסיים את כל ההכנות מבעוד מועד, לקבל את שבת מלכתא בשעה מוקדמת ולא להיכנס ח"ו לחשש ספק ספיקא רחוק ביותר של חילול שבת ח"ו.

הסיפור הבא ממחיש זאת במיוחד, ואין כמו סיפור זה בכדי לסמל את דמותו המיוחדת על כל מאפייניה:

סיפר בנו הרב הגאון רבי שמואל אלעזר שליט"א בהספדו בהלוויה: בשכונת מקור ברוך התגורר איש חסיד, גומל חסדים בגופו, הרה"ח ר' יעקב גינזבורג ז"ל, בן הגאון החסיד רבי שמאי גינזבורג זצ"ל. בין התפקידים שנטל על עצמו אותו יהודי, היה לבוא בכל ערב שבת לרחוץ לכבוד שבת יהודי מסכן ונכה, שהתגורר בשכונתו של אבא. ביום ט"ז בחשוון שנת תשס"ו, בשעות הצהריים של ערב שבת פרשת וירא, באמצע מעשה החסד של רחיצת אותו יהודי, חש לפתע הרב גינזבורג שלא בטוב ושכב לנוח לרגע על הספה הסמוכה. בתוך רגעים ספורים הלך הרב גינזבורג לעולמו מדום לב, מתוך דבר מצוה של מעשה חסד.

השעה כבר היתה אז 1:40 בצהריים, כשאותה השבת עמדה להיכנס בשעה 4:20 אחה"צ. אנשי החברא קדישא, חפצו לנהוג כמנהג ירושלים שלא להליץ את הנפטר, והזדרזו לקיים את ההלוויה בו ביום ולהביאו לקבורה עוד קודם כניסת השבת. אך מאחר שהרב גינזבורג לא קנה חלקת קבורה בחייו התעכבה ההלוויה זמן ממושך יחסית, עד למציאת חלקה מתאימה. בסופו של דבר יצאה ההלוויה מבית ההלוויות שמגר עם הצפירה המבשרת על כניסת השבת בירושלים. חברי החברא קדישא דהרו ברכבם להר המנוחות והספיקו לסיים את הקבורה עם דמדומי חמה, כאשר כל המלווים נאלצו לחזור לעיר ברגל, בבגדי חול, ולהשאיר את כל חפצי המוקצה בדרך.

הרמטכ"ל לשעבר רא"ל אמנון ליפקין שחק בביקור במכון. בחדרו של הגר"י הלפרין

תגובתו של אבא למשמע סיפור זה היתה מפתיעה, אך זה היה האיש וזו היתה גישתו תמיד: כאשר שמע על כך במהלך השבת, הזדעזע כולו, ובהשקפתו ההלכתית החליט מיד כי אם חיפוש אחר חלקת קבורה עלולה לעכב הלוויה בערב שבת ולהביא לחששות של חילול שבת ח"ו, עליו לדאוג לעצמו לחלקת קבורה קנויה ומוכנה, על מנת שאם יסתלק מן העולם בשעות אחה"צ של ערב שבת לא יהווה הדבר שום עיכוב לקבורה. ואכן לא התמהמה, וביום ראשון שלאחריו ניגש למשרדי החברא קדישא וקנה חלקת קבורה עבורו.

באופן סמלי, למרבה הפלא, נתבקש אבא לישיבה של מעלה בדיוק שלוש עשרה שנה לאחר מכן, ביום ט"ז בחשוון, יום היא"צ של ר' יעקב גינזבורג ז"ל.

בני עמודי

בביהמ"ד "זכרון בתיה", שבשכונת מקור ברוך, כיהן הגרל"י הלפרין כרב במשך כארבעים שנה, שם קבע מקום לתפילתו כל השנים, שם שפך שיחו ותפילתו לפני קונו, בשבתות כבמועדים, בימות החול כבימים הנוראים, כשכל המתפללים, ללא יוצא מן הכלל, מציינים את תפילתו המשתפכת, מילה כמילה כמונה מעות, שהשפיעה הרבה על כל יתר המתפללים, שם הרביץ תורה, בשיעוריו ובדרשותיו הקבועים, ומשם נגה אור תורתו והקרין מהודו על כל הסביבה הקרובה והרחוקה גם יחד.

בית מדרש זה, הוא קטן מידות וצר ממדים, מצד אחד, אך מצד שני הצטופפו ומצטופפים בין כתליו, זה לצד זה, גלריה מרשימה ביותר של מתפללים מכל החוגים, אשכנזים כספרדים, חסידים כליטאים.

נושא דברים במעמד הענקת המלגות לזכרו של מרן הגרשז"א. נראים משמאלו, הרב מנחם פרוש ז"ל, הגר"ש משאש זצ"ל רבה של ירושלים, ויבלח"ט הגרשז"ז גרוסמן רבה של אלעד.

אם ננסה להיזכר בחלק של מתפללי ביהמ"ד בעבר, אשר כבר אינם בין החיים, נגלה שורה ארוכה של דמויות הוד ואנשי צורה מחוגים שונים, שקבעו את מקום תפילתם בבית מדרש זה. נמצא ביניהם את ראש הישיבה הגאון הגדול רבי שמואל אויערבאך, הגאון רבי יצחק חיים קרסניצקי ראש ישיבת "המצויינים" ומחשובי תלמידי הגאב"ד דבריסק זי"ע, הגאון רבי יהושע דוב גרודזיצקי ראש ישיבת ביאלסטוק, הגאון רבי צבי כהנא ראש ישיבת "הרי יהודה" בבית מאיר, הגאון רבי אריה ויינברג ראש ישיבת "לב בנים", הגאון רבי יהושע מאמאן חבר ביה"ד הגדול וזקן רבני מרוקו, ולצידם עוד רבים אחרים, חסידים מופלגים ועובדי ה' נודעים.

על כולם הקרינה דמותו הגדולה של הגרל"י, אשר כולם קיבלו עליהם את מרותו והתבטלו לאור תורתו, חסידותו וצדקותו.

מתארים מתפללי ביהמ"ד: תפילתו של הגרל"י היתה מפעימה במיוחד, כיצד היה עומד ומשתפך לפני קונו כמונה מעות ממש, ולא כגוזמא. אם אמרו גדולי המוסר כי דמותו של אדם נבחנת בעת התפילה, הרי שהגרל"י היה הראיה לכך. תמיד היה מתפלל במתינות וכובד ראש, בהתלהבות ובהשתפכות הנפש, בתשעה באב כביום כיפור, בסתם יום של חול כבעתות רצון.

בשבתו עם זקני ארץ

יחסיו ההדוקים עם כל גדולי ישראל, שראו בו דמות תורנית משכמו ומעלה, ייחודיים היו ומפעימים. יריעה שלמה נדרשת, בכדי לסקור את ההערכה והיחס הקרוב אותו נהגו בו גדולי ישראל כולם. בהמשך היריעה ננסה לתת תמונה חלקית אך מאפיינת, לגדלותו העצומה בתורה וליחסים מיוחדים אלו, עד כמה שמאפשר העט, ועדיין, יותר ממה שכתוב כאן לא נכתב.

גדלתי בין החכמים

כאשר לימים כיהן כבר הרב הלפרין כראש המכון המדעי טכנולוגי להלכה, ביקר בבית מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל, יחד עם ראשי ובכירי חברת החשמל, לצורך התייעצות הלכתית בנוגע למהלכי האוטומציה ביצור החשמל בשבת, אותם הוביל יחד עם ראשי חברת החשמל.

למשמע שמו המלא של הרב הלפרין אורו עיניו של הגר"ש ואזנר, באומרו בחיך כי שם זה מוכר לו היטב זה עידן ועידנים. הוא שאל אותו האם למד בילדותו בת"ת "חיי עולם" בירושלים, וכשהשיב בחיוב, הזכיר לו כי באותם ימים של טרום הקמת המדינה, בעודו מתגורר בשכונת גאולה הירושלמית, שם שימש כמו"ץ מטעם העדה החרדית קודם שנקרא לכהן פאר כרב שכונת זכרון מאיר בבני ברק, הוזמן לבחון את ילדי ת"ת "חיי עולם". במהלך המבחן התפעל מאד מתשובותיו המחוכמות והמפליאות של הילד לוי יצחק הלפרין, ששמו נשאר חקוק בזכרונו במשך עשרות בשנים כמי שעדין לגדלותו.

כנער צעיר בשנת הבר מצוה, נבחר להשמיע "חבורה" בפני חבריו לכיתה, בנושא של "מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבעתא". לאחר מכן נשלח ע"י רבותיו להשמיע את החידוש באזני שר התורה מרן גאב"ד טשעבין צוק"ל, שכיהן כנשיא ישיבת "חיי עולם". הגאון מטשעבין האזין בהנאה גלויה לדברי העלם הצעיר, שהרצה את דבריו בטוב טעם ודעת, וכשסיים את דבריו צבט בלחיו וטפח לו על שכמו בחיבה יתרה, באומרו: "דו זאגסט דאך אזוי גוט!" (-אתה אומר כל כך טוב), כשהוא חוזר על אמירתו שוב ושוב, תוך כדי שהוא ממשיך בלבביות רבה לטפוח על שכמו.

לימים היה הגרל"י הלפרין נוהג לספר סיפור זה, בהתרגשות רבה, בהוסיפו כי הוא חש עד עצם היום הזה, גם כעבור עשרות שנים, את המתיקות המענגת של הצביטה בלחיו והטפיחה על שכמו...

הרבה למדתי מרבותי

בהיותו נער צעיר, בגיל בר מצוה, למד הרב הלפרין אצל הגה"צ רבי חיים חייקל מילצקי זצ"ל, תלמיד חכם מפורסם ומגדולי צדיקי ירושלים, שהיה פאר המחנכים הנודעים בת"ת "חיי עולם". בעיתות שמחה מיוחדים, כמו ביום הפורים, היה נוהג לשוור עם תלמידיו שירי רגש ולחרוז בפניהם חרוזים (גראמען) מלאי תוכחת מוסר ודברי התעוררות, להלהיב ליבותיהם לאהבת תורה וליראת שמים. בין היתר היה חורז חרוזים מיוחדים על כל אחד מן התלמידים, במטרה לעודדם ולרומם את רוחם. את המשפט המיוחד במינו כיוון כלפי בחיר תלמידיו, אליו קרא בקול: "יצחק, געב אכטונג אויף דיין גאון" ... (-יצחק, שמור והשגח על ה"גאון" שבך...).

בריקוד עם כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצ"ל

בתקופת לימודיו בישיבה קטנה של "חיי עולם" נקשר מאד עם ראש הישיבה הגאון החסיד המפורסם רבי שלמה שרייבר זצ"ל, שכיהן גם כראב"ד בד"ץ של אגודת ישראל ורבה של חסידי רוז'ין באה"ק. הגרל"ה הלפרין ראה בו תמיד דמות קמאית, של רב חסידי אמיתי, גאון עצום ובעל הוראה מובהק, ושומר עמו על קשר מתמיד, עד ליומו האחרון של הגר"ש. הוא למד ממנו רבות, בדרכי הפסיקה ואורחות חיים. נכדו של הגר"ש, יבלח"ט הגאון רבי צבי שרייבר שליט"א, רבם של חסידי באיאן בארץ, ציין לאחר הסתלקותו של הגרל"ה, כי עוד בימי נעוריו היה שומע לא פעם מזקנו הגר"ש שרייבר, שהוא צופה גדולת לתלמידו הגרל"ה הלפרין - שהיה עדיין צעיר לימים - ורואה בו את אחד מגדולי פוסקי ההלכה של דור העתיד.

מרבותיו המובהקים הנוספים היה גם הגאון החסיד המפורסם רבי משה לייב שפירא זצ"ל, ראש ישיבת "תורת אמת" חב"ד ורבה של שכונת בית ישראל, שהיה גאון מופלג ולמדן מובהק, וחבר את הספר "טבעות זהב" על ספר "קצות החושן". הגרמ"ל שפירא חיבב והוקיר מאד את תלמידו הגרל"ה הלפרין, אשר שמע מפיו שיעורים תמידין כסדרן בעת לימודו בישיבת "תורת אמת", וגם שמר עמו על קשר שנים ארוכות לאחר מכן, ורכש ממנו בין היתר את דרך הלמדנות הישיבתית יחד עם החשיבה המקורית.

כל ס"ק לא אינס ליה

תלמידי חכמים מפורסמים וגדולי תורה נודעים, שהכירוהו מקרוב מתקופות אלו ומתקופות מאוחרות יותר, הדגישו בדבריהם, בעת שבאו לנחם את בני המשפחה בימי השבעה שלאחר הסתלקותו, כי עם הסתלקותו נעקרה מאתנו דמות של גאון אמיתי, בכל המובנים, ללא כחל ושרק וללא שום גוזמאות, שריד אחרון לדור דעה של גאוני המושלמים בתורה, כשכל אחד מהם הדגיש פן אחר בגאונותו וגדלותו בתורה.

כמה מביניהם ציינו, בהתפעלות רבה, כי לא ניתן היה 'לתפוס' אותו בשום סעיף קטן בדברי ה'מגן אברהם' אותו לא זכר... אין חכמה כתורה

עד ליום יסוד המכון מילא הרב הלפרין את כרסו אך ורק בש"ס ופוסקים. מעולם לא למד לימודי חול, מעבר ללימודי החשבון הבסיסיים שנלמדו בתלמודי התורה הירושלמיים של אותם הימים. מעולם לא פתח ספר מדעי מכל סוג שהוא, ולא ידע לשנן אפילו נוסחה מתמטית או פיזיקלית אחת. לא ידע לקרוא או לכתוב מילה אחת באנגלית, כעקרון ששמר עליו כל חייו בקנאות רבה, מטעמים השמורים עמו, עד יום הסתלקותו.

הגרל"ה הלפרין בראשות ישיבת ועדת הרבנים בנושא חברת החשמל, שהתקיימה בין כותלי המכון

ודווקא הוא התבלט מבין כל מייסדי המכון והאישים שנקראו אל דגלו עם יסודו, בתפיסתו המהירה כברק ובהבנתו החודרת. קבוצת הפרופסורים והמדענים, שנמנו על מייסדי המכון, שבחלקם הגדול היו "יקים" יוצאי גרמניה וחניכי אסכולת תורה עם דרך ארץ, עמדו משתאים לנוכח האברך הירושלמי החסידי, אשר ברגעים ספורים היה קולט נוסחאות ויסודות פיזיקליים עליהם הם עמלו שבועות ארוכים, ועוד ידע לשאול שאלות או להוסיף הבהרות שהם עצמם לא חשבו עליהן.

במכלול כישרונותיו הנדירים ידע תמיד לברור את המוץ מתוך התבן, מבלי לבזבז זמן מיותר על הקדמות וניסוחים סחור סחור. הוא מיד ראה את הנקודה המרכזית שבכל נושא וענין. בכוח הגיונו הבריא, שהושחז באלפי דפי גמרא, העמיד פעמים רבות את בני שיחו המהנדסים והמדענים פעורי פה. שנים מספר מאוחר יותר, כשיצא הרב זצ"ל לארה"ב לשם לימוד נושא המעליות על בוריו, נפגש שם עם מהנדסי מעליות בכירים. הוא ניהל עמם שיחות ממושכות, ובאמצעות מתורגמנים, מאחר שאינו דובר מילה אחת באנגלית. במהלך השיחות לא יכלו אותם

מהנדסים להתאפק, ושאלו אותו באיזה טכניון למד כבודו?

להפתעתם הרבה השיב להם, כי לא רק שאין בידו תעודת בגרות מבית ספר על יסודי, אלא שאין לו אפילו תעודת גמר של בית ספר יסודי. משהפצירו בו להבין יותר את פשר הדברים, נאלץ הרב הלפרין להטעים את בני שיחו הלא יהודים במשמעותו של "ראש של גמרא", ולשבר את אזניהם בדרך החשיבה הייחודית והניתוח ההגיוני, אותו רוכש ומסגל לעצמו מי ששוקד על התורה יומם ולילה.

צא וכבוש להם הדרך...

ראש המכון הגרלי"י הלפרין מלווה את נשיא המדינה לשעבר מר שמעון פרס בעת כהונתו כראש ממשלת האחדות הלאומית בסיור בתערוכת המכון

בעודו בתחילת הדרך, בערך בשנת תשכ"ה, כשגילה הגרלי"י הלפרין זצ"ל את השאלות החמורות העומדות על הפרק וממתינות לפתרון, וכשצפה בעיני רוחו ברוב תבונתו, כחכם הרואה את הנולד, את האתגרים הנוספים המצפים להם בהמשך הדרך, נתקף בהלה ופיק ברכים. במהלך עבודות המחקר הראשוניות הוא נוכח לראות כי עליו לחרוש באדמת בור שלא נחרשה מעולם, לזרוע בארץ לא זרועה, ולהתמודד עם שאלות כבדות משקל שעדיין אין עליהן שום התייחסות הלכתית של ממש.

כך היה כשנאלץ להתמודד לבדו עם ההגדרות ההלכתיות של מעשה ישיר ושל גרמא לאור ההלכה. ההגדרות המדוייקות נחוצות לצורך קביעה הלכתית על כל פעולה חשמלית ודיגיטלית ותוצאותיה, הן לגבי מלאכות שבת והן לגבי שאר דיני ומצוות התורה. לאחר עמל של שנים הוציא לאור הגרלי"י זצ"ל, בשנת תשל"ח, את ספרו ההלכתי הראשון "מעשה וגרמא בהלכה", שהיה הספר הראשון מסוגו ש"עשה סדר" בנושאים מורכבים אלו, ועורר הדים רבים בעולם התורה וההלכה. גם היום, לאחר שבמשך כארבעים שנה התחברו עוד ספרים וחיבורים נוספים בנושאים הללו, נותר ספרו של הרב הלפרין כספר היסודי והמרכזי שכולם יונקים ממנו ובונים עליו.

וסמכת ידך עליו

אך באותם ימי בראשית, חשש מאד הרב הלפרין, כאברך צעיר לימים, כי התפקיד גדול עליו ועל חבריו בכמה מידות, ולא זו בלבד, אלא שהיה מסופק אם קיימת בכלל בדורנו סמכות הלכתית שיכולה ליטול על עצמה אחריות כבדה שכזו.

לשם כך הלך להתייעץ עם גאון הדור מרן גאב"ד טשעביץ רבי דוב בעריש וויינדפעלד זצוק"ל, שהיה באותם ימים שריד אחרון לגאוני ישראל המובהקים, מדור הנפילים אשר לפני תקופת השואה שהעניקו חמה בקומתם. הגאון מטשעביץ, שכבר היה בשנתו האחרונה עלי אדמות, האזין ברוב קשב להתלבטויותיו של הרב הלפרין הצעיר, שאל שאלות, בירר וחקר, ולבסוף פסק את פסוקו בהכרעה נחרצת וחד משמעית. הוא קבע כי אכן זו חובת השעה להתמודד בדרך התורה וההלכה עם כל אתגרי התקופה, על כל השאלות החדישות שהם מציבים בפנינו, ולהכין להם תשובות מלאות ומתאימות.

יחד עם זאת, עודד במילים חמות ונרגשות את הגרלי"י הלפרין ליטול על עצמו את התפקיד הכבד, נתן לו את ברכת הדרך, והבטיח לו בפה מלא כי יזכו הוא וחבריו לסייעתא דשמיא במלאכתם מלאכת הקודש, כשהוא מרעיף עליו מפי קדשו שפע ברכות להצלחה: "לך בכוחך זה והושעת את ישראל".

בסוף ימיו התבטא הגרלי"י הלפרין בפני בני משפחתו, כי לאורך כל השנים הוא חש כי ברכתו והבטחתו של גאב"ד טשעביץ זצוק"ל מלווה אותו בדרכו הארוכה ובפעילותו רבת השנים שחבקה זרועות עולם.

מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בחתונת בתו של הגרלי"י הלפרין

עם המלך שלמה

מי שעוד שם את עינו על הגאון הצעיר, באותם ימים ראשונים של יסוד המכון וקביעת דרכו, היה פוסק הדור מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל.

הגרש"ז אויערבאך זצ"ל היה נחשב בשעתו, כידוע, לסמכות ההלכתית העליונה בכל השאלות הטכנולוגיות החדישות. בהיותו כבן עשרים וחמש הפתיע את עולם התורה בספרו "מאורי אש" בנושאי החשמל לאור ההלכה. מאז עסק רבות בחקר נושאים אלו. נשא ונתן בהם ארוכות עם מרן החזון איש זצוק"ל בכתב ובע"פ. עם קום המדינה בשנת תש"ח הטיל עליו הרב הראשי דאז הגריא"ה הרצוג זצ"ל את המשימה לברר וללבן את השאלות הטכנולוגיות המתעוררות במערכות המדינה הצעירה.

חלק גדול מהמדענים מייסדי המכון התגוררו בשכונת רחביה הסמוכה לשכונת שערי חסד,

אספקלריה

אספקלריה המאירה
המשך מעמוד קודם

והיו מבאי ביתו של הגרש"ז. הם נמנו על שומעי שיעורו השבועי הקבוע ב"אגודה שוהל", וגם היו מתייעצים עמו רבות בכל עניניהם הפרטיים. כך שטבעי בהחלט היה שהגרש"ז יהיה מעורה בכל הנעשה במכון מראשית היווסדו, ושימש בכל השנים ככתובת המרכזית להתיעצויות עמו בכל הנושאים שטופלו בין כותלי המכון, כפי שהעיד על כך בעצמו באחת מהמלצותיו החמות לטובת המכון: "כי הנני מכיר מפעל גדול וחשוב זה מראשית היווסדו וכן את ידידי הגאון הדגול העומד בראשו, והנני להגיד נאמנה שהם עושים גדולות ונצורות להרחבת שלטון ההלכה כמעט בכל התחומים".

מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל עם הגרל"י הלפרין בחתונת בתו

בטביעות עינו החדה, הבחין הגרש"ז מיד בכישרונותיו הנדירים של הרב הלפרין זצ"ל ובתכונותיו הייחודיות המסייעות לו להבין את המציאות על בוריה ולרדת לעומקה של הלכה. הוא קירב אותו מאד, הדרך אותו בדרכו, והיה מתייחס בהערכה רבה ובכבוד ראש מוחלט לדעתו.

בכל עת ושעה

תלמידיו של הגרש"ז ביישבת "קול תורה" מאותם הימים מספרים, כי שום דבר לא היה יכול להפריע לו מסדריו ומשיעוריו הקבועים ביישיבה, ולא היה מסכים בשום אופן להתייחס ולענות על נושאים אחרים שאינם קשורים ללימודי הישיבה. יוצא מן הכלל היה רבי לוי יצחק, שדלתו של הגרש"ז היתה פתוחה בפניו בכל עת ובכל שעה, הן בביתו הן ביישיבה והן בדירת המסתור בשכונת שערי חסד שם היה לומד בהתבודדות. גם כשהיה מתקשר טלפונית ליישיבה, היה הגרש"ז נחפז לשוחח עמו ולענות לו, בשל החשיבות הרבה שייחס לפעילותו של המכון ושל הרב הלפרין.

בערוב ימיו, כשהיה הגרש"ז נשאל אודות הגרל"י הלפרין, היה משיב כי בעוד שבעבר היה הרב הלפרין מגיע אלי בתדירות גבוהה מאד להתיעצויות ולשמיעת חוות דעתי ההלכתית, הרי היום אני עצמי מפנה אליו שאלות...

את והב בסופה

יחסו של הגרש"ז אל הגרל"י זצ"ל היה כשווה בין שווים, והיה מתחשב מאד בדעתו. לא אחת התגלעו ביניהם ויכוחים בנושאים הלכתיים שונים, שנמשכו חודשים ארוכים, בכתב דרך הטלפון ובפגישות פנים אל פנים, כשבכל פעם היו ממשיכים מן הנקודה בה הפסיקו. כל אחד מהם מנסה להביא ראיות חדשות לצדקת טענותיו, ובצוותא היו נושאים ונותנים, בונים וסותרים.

ראש המכון הגרל"י הלפרין בדיון הלכתי עם הגר"ש אויערבאך זצ"ל באחד מערבי העיון שערך המכון במשנתו ההלכתית של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

לא נדיר היה שהטלפון בביתו של הרב הלפרין יצלצל בשעת לילה מאוחרת או בשעת בוקר מוקדמת, כשעל הקו "שלמה זלמן אויערבאך" - כפי שנהג להזדהות בפשטות מדהימה - ובפיו ראייה חדשה לדבריו או להיפך פירכה לטיעונו של הרב הלפרין.

הגרל"י הלפרין התבטא בשעתו, בהזדמנות מסויימת, במהלך דברים שהשמיע במסגרת יום עיון שנתי במשנתו של הגרש"ז אויערבאך, כי לדעתו החיבה היתרה שחיבבו מרן הגרש"ז היתה דווקא משום שלא הסכים עמו בכל דבריו והעז גם לנסות להתווכח עמו. כשהיה סבור אחרת היה עומד על דעתו בתוקף, בדרך ארץ וביראת הכבוד כמובן, והגרש"ז אהב זאת מאד.

היו נושאים סבוכים, כמו יחס השפעת משקל האדם בירידה במעלית, או גדרי "סוף טומאה לצאת" ביחס לטומאת כהנים בבתי חולים, שבהם נחלקו רבות, והדברים מופיעים כבר בכתובים. במקרים כגון אלו היה הגרש"ז מציע לפנות למחותנו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שישמש כ"בורר" ביניהם וכריע ביושר דעתו הרחבה עם מי הצדק.

ומשלוח ספרים איש לרעהו

מלבד ספרו "מאורי אש" בעניני החשמל בהלכה, פרסם מרן הגרש"ז אויערבאך בשנותיו הצעירות מספר מאמרים הלכתיים חשובים ויסודיים בנושאים הקשורים למיכשור חשמלי בשבת, כמו בשאלת פתיחת מקרר בשבת או בשאלת השימוש במיקרופון או במכשירי שמיעה בשבת. המאמרים פורסמו בשעתו בקבצים תורניים שונים, כמו בספר הזכרון "מזכרת" שיצא לזכרו של הגרי"א הרצוג זצ"ל, או בקבצי "נועם" שהיו פופולאריים מאד בשעתו, וכיום אינם נגישים דיים לציבור התורני הרחב.

בשנת תשל"ח ביקש הגרש"ז מהרב הלפרין כי המכון המדעי טכנולוגי להלכה יוציא לאור במרוכז את מאמרי ההלכה הללו. הגרל"י הלפרין ראה זאת לכבוד גדול והסכים מיד בשמחה. קודם הוצאת הספר הפציר בו הגרש"ז לעבור על המאמרים ולהעיר את הערותיו.

ראש המכון הגרל"י הלפרין עם חברי הבד"ץ של קהל מחזיקי הדת בעלזא הגר"י שנייבלג זצ"ל הגר"י רויטמן זצ"ל ויבלח"ט הגר"צ שפירא בבדיקת המתקן לטיהור מי מקואות

את מרבית הערותיו של הרב הלפרין קיבל הגרש"ז, ועל פיהן ערך תיקונים בגוף הטקסט או שציין זאת בהערת שולים.

יחד עם המאמרים ההלכתיים מסר הגרש"ז להדפסה בפרסום ראשון גם שני מכתבים נדירים שקיבל בשעתו ממרן החזון איש בנוגע להפעלות חשמליות בשבת. הספר שיצא לאור תחת השם "קובץ מאמרים בעניני חשמל בשבת" ונדפס בכמה מהדורות הכה גלים ועורר ענין גדול מאד בעולם התורה, הן בשל מאמריו של הגרש"ז אויערבאך והן בשל מכתבי החזון"א, שאלו כמו אלו מהווים עד היום יסודות הלכתיים איתנים בכל הכרוך בפעולות חשמליות בשבת ומשמשים כאבני יסוד בפסיקה התורנית בנושאים אלו.

את הפתיחה לספר בשם המכון כתב הגרל"י הלפרין. בתוך הדברים כתב: "שמחים אנו להגיש בזה, במסגרת הספרות ההלכתית היוצאת לאור על ידינו, קובץ מאמרים לבירור ומחקר הלכתי בעניני חשמל בשבת, מאת מעכ"ת מרן הגאון המפורסם פאר הדור רבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א". לפני ההדפסה הביא את הספר כולו לעינונו של הגרש"ז. כשהבחין בשורות הללו בתוך דברי הפתיחה נתכרכמו פניו. הוא פנה אל הרב הלפרין ואמר: "על הכל אני מוכן לוותר, אבל את התואר פאר הדור מבקש אני ממך להשמיט מתוך דברי הפתיחה". בהסבירו את דבריו בענוות חן: "הורגלתי כבר שאנשים כותבים עלי תארים מופרזים ומוגזמים לרוב, שלא כפי ערכי כלל. למרות שהדבר מנוגד לרצוני, ואינני אוהב זאת, בלשון המעטה, קשה לי כבר למחות על כך כל פעם מחדש. אולם כשמדובר בתארי כבוד כמו "פוסק הדור" או "פאר הדור", שמשמעותם היא כאילו הנני חד בדרא והגדול מכולם, זאת אינני מוכן לסבול כלל"...

הנה מנחתו של שלמה

כעבור שש שנים, בשנת תשמ"ו, הופיע ספרו הנודע של הגרש"ז אויערבאך "מנחת שלמה", הכולל שאלות ותשובות, בירורי ענינים וחקרי הלכות. הספר נערך ע"י אחיינו של הגרש"ז, הג"ר דוד אויערבאך, מתוך כתביו הרבים של הגרש"ז ומתוך מאמרי הלכה שפורסמו על ידו במשך השנים בחיבורים ומאספים שונים, ויצא לאור בהוצאת ישיבת "שער השמים", שהגרש"ז שימש כנשיאה. בתוך ספרו זה נדפסו גם המאמרים ההלכתיים שהתפרסמו קודם לכן ב"קובץ מאמרים בעניני חשמל בשבת", יחד עם מכתבי החזון"א להגרש"ז.

עם הגאון הגדול רבי שמואל אויערבאך זצ"ל

ביום שהגיע הספר החדש מבית הדפוס מיהר הגרש"ז לשגר את הספר, ביד אחיינו עורך הספר, לביתו של הגרל"י הלפרין, בצירוף הקדשה לבבית. הרב הלפרין התרגש מאד ממחוה זו, ומיהר להחזיר מכתב תודה נרגש.

מכתבים למשמרת

מספר הרה"ג ר' אהרן גולדברג, נכדו - חביבו של הגרש"ז, כי בערב פסח של שנת תשמ"ז הגיע כהרגלו בכל שנה לסייע ביד הסבא הגדול בסידור מגרות שולחנו ומיין הררי הכתבים והמכתבים התורניים שהצטברו בהן במהלך השנה האחרונה. הנכד היה ממיין את המסמכים והכתבים, בהתאם להוראות הסבא, שהיה חורץ את דינם לשבט או לחסד. רוב רובם של המסמכים היו מוצאים את דרכם לגניזה, וביניהם גם הרבה דפי טיוטה מחידושי תורתו של הגרש"ז עצמו או כתבים שלא מצא בהם ענין להניחם למשמרת. רק מיעוט קטן של המסמכים היה הגרש"ז שומר ברשותו.

במהלך המיין מצא הנכד מכתב תודה וברכה של הגרל"י הלפרין לרגל הוצאת הספר "מנחת שלמה". הוא היה בטוח כי דינו של מכתב זה לגניזה, כגורלם של מאות מכתבים דומים לו. להפתעתו הרבה סימן לו הגרש"ז להשאיר זאת במגרה, באומרו "זה מכתב של מידות טובות וטובת עין, כדאי שתשאיר אותו".

משהבחין בו שהוא מתפלא על כך, הסביר לו את פשר הדברים. כשעמדו להוציא לאור את הספר "מנחת שלמה", סיפרו לו העורכים כי הם מתכוונים לכלול בתוכו גם את המאמרים ההלכתיים בעניני חשמל בשבת וחילופי המכתבים עם מרן החזון איש. הגרש"ז עצמו ברוב צדקותו היה סבור כי יתכן שלאחר שביקש בשעתו מהרב הלפרין שהמכון יוציא את המאמרים הללו לאור עולם אין זה הוגן שידפיס אותם עתה בעצמו, ואולי תהיה להם תרעומת על כך. אך העורכים עמדו על דעתם, כי ספר זה אמור להיות ספר יסוד מתורתו ומשנתו של הגרש"ז, ובלתי אפשרי שחלק מרכזי וחשוב כל כך מכתביו לא יופיע בו.

"מיד כשיצא הספר לאור - המשיך הגרש"ז בדבריו - הזדרזתי לשלוח אותו אל הרב הלפרין. לשמחתי הרבה, קבלתי ממנו מכתב תודה. לא זו בלבד, שאין בדבריו שמץ כל שהוא של קפיידא עלי, אלא שהוא מעתיר עלי תודות וברכות לרוב. מכתב כזה שכולו מידות טובות וטובת עין רוצה אני להשאיר אצלי".

לאמץ ידים

כשנה קודם הסתלקותו נודע להגרש"ז אויערבאך שבמשרד הדתות החליטו לקצץ משמעותית בתקציב המכון המדעי טכנולוגי להלכה, דבר שמעמיד בסכנה את כל קיומו. ידיעה זו הסבה לו עגמת נפש וצער רב, בהכירו בחשיבותו העצומה של המכון ונחיצותו הגדולה לדורנו. בשעת בוקר מוקדמת התקשר להרב הלפרין ושאל במה הוא יכול לעזור בענין. הרב הלפרין הציע שהגרש"ז יפנה בכתב או בע"פ לגורם מסויים בעל השפעה במשרד. אך הגרש"ז שלל זאת, שכן לדבריו הוא מכיר היטב את אותו גורם ואינו תולה בו שום תקוות. לעומת זאת הגרש"ז עצמו הציע מיוזמתו כי הוא יכתוב מכתב שיהיה ממוען להרב הלפרין, בו יודיע את צערו ברבים, והוסיף כי הרשות נתונה להשתמש במכתב זה, בכל דרך שתמצא לנכון, כולל פרסומו ברבים.

בברכות בברית לנכדו עם מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שהתכבד בסנדקאות

ואכן בו ביום יצא הגרש"ז מגדרו, וכתב מכתב חריג בתוכנו, לאור הנסיבות המיוחדות, ונדיר בעוצמת הניסוחים החריפים שבו: "שלו' וכט"ס לידידי הדגול הגאון המפורסם הרב לוי יצחק הלפרין (זצ"ל) ראש המכון המדעי הטכנולוגי להלכה, שמעתי בצער רב שמשרד הדתות ביטל והפסיק ליתן למכון שכ"ת עומד בראשו את התקציב הקבוע שהייתם מקבלים תמיד, ונפלא הוא בעיני הרי המכון ידוע ומפורסם שהוא נחוץ וחשוב מאד לביצור השבת ולעוד הרבה דברים בתחומי החיים בארץ ובגולה, ולכן אבקש מאד מכם שלא ישקוט ולא ינוח ויראה להתאמץ ולהזדרז בהקדם לפנות לכל אלה אשר בידם לתקן זאת, ולכל הפחות יחזירו למצב שהיה קודם, למען תוכלו להמשיך בעבודתכם החשובה מאד להשלטת התורה".

הכל היה כדאי

בעיית הקיטור המשותף לבשר וחלב או למאכלים כשרים וטריפה התגלתה ע"י הגרל"י הלפרין בעת תכנון מערכת המטבח של המרכז הרפואי. עד לאותה שעה לא עלתה על דעתו של איש כי יש בכך בעיה כל שהיא. במערכות כשרות מהודרות היו מייצרים תוצרת כשרה למהדרין שבושלה ועובדה במערכת קיטור שהיה משותף לקו יצור של נבלות וטרפות, מבלי שאיש יבחין בבעיה. כך גם באולמות השמחה היו מבשלים במטבח כשר למהדרין באמצעות קיטור משותף עם אולמות סמוכים כשרים בכשרות רגילה או לא כשרים לחלוטין. אפילו ביישובות ומוסדות תורה היו משתמשים בקיטור משותף למאכלי בשר וחלב שבושלו במטבחים נפרדים לחלוטין.

עד שהגיע הגרל"י הלפרין ועורר כי הקיטור החי בולע טעם מכאן ופולטו שם. כך שתבשילים כשרים למהדרין עלולים להיות מעורבים ובלועים בבליעות של נבלות וטרפות, וכן תבשילי בשר עם חלב או מוצרים כשרים לפסח עם מוצרי חמץ. הוא פרסם את הדברים בשעתו בקונטרס מקיף בשם "בישול במערכת קיטור". לדבריו, בתחילה לא אבה איש להטות אוזן לטענותיו. רבים וטובים, וביניהם רבנים מפורסמים וראשי מערכות כשרות גדולות, ניסו לדחותן באלף ואחד תירוצים, בעוד שהוא עמד בתוקף על דעתו כי יש כאן מכשול עצום, שאין מקום להתירו אפילו בדיעבד. הוא התאמץ להוכיח כדבריו, הן מבחינה הלכתית והן מבחינה מציאותית, כשבמקביל גם הציע הצעות פתרון שונות, להפרדת הקיטור או לפגימת טעמו.

הראשון שהתייחס לכך בכתב היה הגאב"ד הגר"י וייס, הרב הפוסק של בית החולים שערי צדק. בתשובתו שנדפסה אח"כ בספרו "מנחת יצחק" חלק ט' סי' ע"ד, הוא מתייחס בפרוטרוט לקונטרס המיוחד של הרב הלפרין "לברר כל החששות שיש בזה", והוא מחוה את דעתו "באיזה הצעות שמן הראוי לתקן בזה".

אט אט התקבלו הדברים בקרב הציבור הרחב. כיום מקובל הדבר לאיסור גמור ללא כל עוררין, ואין שום מערכת כשרות, אפילו בכשרות רגילה, שמשתמשת בקיטור משותף לכשר וללא כשר או לבשר וחלב. כל מערכות הכשרות המהודרות, בארץ ובעולם, עמדו במשך השנים בקשר עם המכון המדעי טכנולוגי להלכה, בנוגע למערכות הקיטור, וכולם פועלים לפי הצעות המכון והנחיותיו. על כך התבטא בשעתו הגרש"ז אויערבאך: "נוסף על כל זכויותיו הרבות של המכון ושל העומד בראשו, כדאית היתה הקמתו אך ורק לשם גילוי בעיה זו ופתרונה והצלת המוני בית ישראל ממכשולות חמורים של איסורי דאורייתא במאכלות אסורים".

באהבתה ישגה תמיד

בכל פעם שהיה הרב הלפרין חוזר מחו"ל בנושא המעליות לא היה הגרש"ז יכול להתאפק, והיה סקרן מאד לשמוע הכל מידידת. באחת

הפעמים הוא פגש את הרב הלפרין, למחרת שובו מארה"ב, באמצע רחוב יפו, בואכה שוק מחנה יהודה, והתמרמר בפניו על שעדיין לא טרח לעדכן אותן בחידושים האחרונים שנתחדשו לו בנושא המעליות. הוא הפציר בו במפגיע לספר לו בתמציתיות בו במקום, כאן ועכשיו, על כל מה שלמד בחו"ל. וכך במשך שעה ארוכה עמדו השנים, מרן הגרש"ז אויערבאך והגרל"י הלפרין, על מדרכת רחוב יפו הסואן, וגוללו יחדיו מושגים טכנולוגיים ונוסחאות פיזיקליות לצד מונחים תורניים והגדרות הלכתיות הנגזרות מהם.

כלך אצל אהלות

במהלך תכנון המרכז הרפואי החדש של ביה"ח "שערי צדק", נכנס הגרל"י הלפרין לעובי הקורה, למצוא פתרון הלכתי מתאים שיאפשר כניסת כהנים לבתי חולים, מבלי להיכשל ח"ו באיסור טומאת מת, ובמיוחד לשאלה ההלכתית החמורה של "סוף טומאה לצאת", אשר משמעותה היא שכל מקום שהטומאה עתידה לעבור דרכו נטמא כבר עתה אפילו אם כעת הטומאה מבודדת לגמרי וסגורה בחדר.

עם הגה"ח רבי יהודה לייב גרונר שליט"א מזכירו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל בביקורו במכון

לצורך כך, העלה רעיון חדשני, לפנות את הנפטרים מחוץ לכותלי בית החולים באמצעות ארון מיוחד "בא במדה", העשוי מחומרים מיוחדים שאינם מקבלים טומאה, בתוספת שיפורים והידורים נוספים, כך שהוא יחצוץ בפני הטומאה שלא תתפשט. את ההצעה הזו הגיש בשעתו, בשנת תשל"ו, בפני גדולי התורה ופסקי הדור, בקונטרס ראשוני, שבו הקיף את כל צדדי הבעיה והפתרון שלצידה, על כל מוצאותיהם ומבואותיהם ההלכתיים.

בפתיחה לספרו "טהרת פתחים", המוקדש כולו לבעיה זו ולפתרונה, שיצא לאור במהדורתו הראשונה בשנת תשל"ט, מגולל הגרל"י הלפרין מקצת ממסכת קשריו והמשא ומתן ההלכתי שהיה לו - בעקבות פרסום הקונטרס - עם גדולי הפוסקים בארצנו הקדושה, הלא המה מרנן ורבנן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, הגאב"ד רבי יצחק יעקב ווייס זצ"ל, והראשל"צ רבי עובדיה יוסף זצ"ל.

בשעתו, כשביקש הגרל"י הלפרין ממרן הגרש"ז לסייע ולייעץ לו בבירור נושא מורכב וסבוך זה, המתפרס על פני הסוגיות החמורות ביותר של מסכת אהלות, ניסת הגרש"ז בענוותנותו להתחמק מעט, באומר כי אין עתותיו בידו, ובשל העומס הכבד המוטל על כתפיו, בהרצת תורה והוראת הוראה לרבים, אינו רואה את עצמו מתאים להכריע בשאלות כבדות משקל כגון אלו, אשר דורשות צלילה לעומק הסוגיות ושקיעה מוחלטת בהן.

רק כש"איים" עליו הרב הלפרין, כי אם לא יעמוד לצידו בבירור נושא זה הוא מושך את ידיו מכל הענין, נעתר לו הגרש"ז, ושקע במשך שבועות ארוכים ראשו ורובו בליבון הנושא ובירורו ביגיעה עצומה. כעבור זמן מה אמר להגרל"י הלפרין כי הוא מחזיק לו טובה על כך, שאודות ל"לחץ" שהפעיל עליו זכה לברר סוגיות חמורות אלו ולחדש בהן חידושים נפלאים.

בשלב הראשון, שיגר הגרש"ז להגרל"י הלפרין מכתב תשובה ארוך, עם הערות והשגות על קונטרסו. לאחר שהרב הלפרין השיב לו באריכות בכתב על מכתבו, כדרכה של תורה, חזר מרן הגרש"ז ושיגר לו תשובה ארוכה נוספת, שבה הסכים עמו לחלק מטענותיו, ועל חלק אחר המשיך להשיג. (שתי התשובות המקוריות, כמות שהן, התפרסמו לאחר הסתלקות הגרש"ז בספר "עטרת חכמים" שבהוצאת המכון).

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל עם הגרל"י הלפרין בביקור במכון נראה לידו בנו הג"ר שמואל אלעזר שליט"א

לאחר הסתלקות מרן הגר"י אברמסקי זצ"ל, בשלהי שנת תשל"ו, יזם הרה"ג ר' יוסף בוקסבוים ז"ל, מנהל מכון ירושלים, הוצאת ספר זכרון מכובד לזכרו של הגר"י אברמסקי, מנשיאי המכון, הראשון בסדרת ספרי הזכרון הנודעים שיצאו ע"י מכון ירושלים במרוצת השנים לזכרם של גדולי ומאורי ישראל. הרב בוקסבוים ביקש מהגרש"ז אויערבאך לעטר את הספר במאמר הלכתי יחודי מפרי עטו. הגרש"ז נעתר לבקשתו, והניף ידו בשנית לשלב את התשובות ההלכתיות ששיגר להגרל"י הלפרין ולאחדן לתשובה אחת, ומסר זאת לפרסום בספר הזכרון, כתשובה הלכתית מקיפה אחת, כשהוא מקדים לה הקדמה קצרה: "בבתי החולים שמתקונים כראוי מאיסור טומאת מת שהכהנים מוזהרים עליו, ורק נשאר האיסור של סוף טומאה לצאת אשר גם מזה חייבים הכהנים להזהר, פרסם ידידי הרב הגאון הנעלה ר' לוי יצחק הלפרין זצ"ל קונטרס חשוב מאד, אשר בו הוא מציע תקנה להציל גם מטומאה זו... והנני מעתיק כאן את עיקרי הדברים ממכתב תשובה שכתבתי לידידי הנ"ל...".

כעבור מספר שבועות מעת שיצא לאור ספר הזכרון, הופיע ירחון "מוריה", היוצא לאור ע"י מכון ירושלים עשרות שנים תמידין כסדרן, ולמרבית הפלא התפרסמה בו (גליון פ-פב) במדור "הערות ותגובות" תגובה קצרה, בת כמה שורות, מאת מרן הגרש"ז אויערבאך, שבה הוא טרח לפרסם - בטוב עינו הנדיר, בענוותנותו כי רבה ובמידת האמת שבערה בו - כי הזדמן לו לראות תשובה מסויימת בשו"ת מהרש"ם, אשר ממנה עולה כי דעתו של עמוד ההוראה המהרש"ם היא דווקא כפי שנקט הגרל"י הלפרין באחת הנקודות שבה השיג עליו.

הרב הראשי לישראל הגר"ד לאו בביקור בחדרו של הגרל"י הלפרין

לימים נדפסה כל תשובתו זו של הגרש"ז אויערבאך בספרו הגדול "מנחת שלמה" חלק א סימן עב.

כאשר התקינו מערכת דלתות כפולות בכניסות לחדרי הנפטרים ולמכון הפתולוגי שבמרכז הרפואי של הדסה בהר הצופים, לשם הפרדת הטומאה מכל יתר מחלקות בית החולים, ביקש רב המרכזים הרפואיים של הדסה דאז, הרה"ג ר' יעקב רוקובסקי זצ"ל, מגאב"ד העדה החרדית הגרי"י וייס בעל ה"מנחת יצחק", להגיע לבדוק מקרוב את מערכת הדלתות אם נעשו כהלכה ואם אכן הן תורמות לבידוד הטומאה. הגאב"ד הגרי"י וייס נעתר לבקשה, בתנאי שראש המכון הגרל"י הלפרין יצטרף גם הוא לסיור הבדיקה, כמומחה הלכתי לנושא מורכב זה של טומאת אהל בבתי חולים.

עם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

בני ביתו ומקורביו של מרן הגרי"ש אלישיב יודעים לספר על ביטוי נדיר ביותר שנשמע מפיו בשנת תשמ"ה, בעקבות פרסום מסויים שהיה בו בכדי לפגוע בעקיפין בפעילות המכון. לדבריהם, התבטא אז הגרי"ש כי גדלותו של הגאון רבי לוי יצחק בתורה היא הרבה מעל ומעבר לרבים אחרים המפורסמים כגדולי תורה.

מרן הגרי"ש אלישיב היה מתעניין במיוחד בשני נושאים הלכתיים שבמסגרת פעילות המכון, אשר בהם היה נוהג תמיד להפנות את כל שאליו המרובים אל המכון המדעי טכנולוגי להלכה ואל הגרל"י הלפרין העומד בראשו:

האחד הוא בנושא מכונות גילוח, אשר לדעתו כל מכונות הגילוח המצויות בשוק אסורות בהחלט לשימוש, ובנפשו היה הדבר לחפש כל דרך אפשרית, הן של מכונות תספורת חילופיות והן של שינויים ושיפורים במכונות הקיימות, על מנת להציל את בני התורה המשתמשים במכונות גילוח מאיסורי תורה.

בדיון הלכתי שקיים עמו הגרל"י הלפרין בנושא זה, הביע הרב הלפרין בפניו את דעתו כי למרות שישנם הבדלים קלים בין מכונות הגילוח השונות הרי שהמכנה המשותף לכולן הוא שהן בבחינת "בין השמשות". ביו השמשות הוא ספק יום ששי וספק ליל שבת, הרגעים הראשונים של "בין השמשות" קרובים יותר ליום ששי, והם בספק קטן יותר שמא כבר אכן נכנסה השבת, והרגעים האחרונים, הסמוכים ממש ללילה, הם כבר כמובן בספק גדול יותר, כשביניהם כל משך הזמן שבאמצע, כאשר גודל הספק שבכל רגע משתנה בהתאם למידת קרבתו ללילה. הצד השווה לכולם הוא שאנו מחמירים בהם מספק איסור תורה. כך, המשיל הגרל"י, עלינו לנהוג גם ביחס לכלל מכונות הגילוח, למרות ההבדלים הקלים והמזעריים שביניהן. מרן הגרי"ש נהנה מאד מההגדרה הקולעת

בחתונת בתו של הגרל"י הלפרין (עומד מאחור) יושבים מימין לשמאל, כ"ק האדמו"ר מאלכסנדר זצ"ל, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הגר"מ הברשטאם זצ"ל

והשוואה ל"בין השמשות", והיה נוהג לחזור עליה פעמים רבות לאחר מכן.

בכל עת מצוא היה הגרי"ש אלישיב מתעניין אצל הרב הלפרין בנושא זה, ורצה לשמוע על כל ההתפתחויות בתחום המכונות ועל כל התקדמות לקראת פתרון בעיה כאובה זו, בהוסיפו תמיד: "ידוע לכם בוודאי כי אני מפנה אליכם אין ספור שואלים בנושאים אלו".

עולה ויורד

כאן המקום לסקור את נושא מעליות השבת, שהוא הנושא השני מפעילויות המכון, בו היה מתעניין מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ללא הרף. במשך השנים ליווה הגרי"ש את מחקרי המכון בכל נושאי המעליות, והיה שותף הן לחששות ההלכתיות שהועלו לראשונה ע"י הגרל"י הלפרין והן לפתרונות המהודרים שהוצעו על ידו.

כשהביא הרב הלפרין, בשנת תשמ"ד, להגרי"ש אלישיב את ספרו החדש "מעליות בשבת", שיצא אז מתחת למכש הדפוס, הגיב

הגרי"ש בבדיחותא: "מעלין בקודש אבל לא מורידין", כרמז לחידושו ההלכתי של הרב הלפרין כי בעיית העלייה במעליות אוטומטיות - באותם ימים כשעדיין לא הותקנו מתקני שקילה דיגיטליים בכל המעליות - פחותה מבעיית הירידה בהן.

ידוע לכל, כי מרן הגרי"ש אלישיב ראה במעליות שבת מהודרות את הפתרון האמיתי למצוקת הדיור החריפה באזורים החרדיים. הוא היה סבור, כי הפתרון הוא בבניה לגובה של מגדלי מגורים עם מעליות שבת. ואכן בשעתו, בעת שמקורבו הרב אורי לופוליאנסקי החזיק בתיק אגף תכנון ובניה בעיריית ירושלים ולאחר מכן כאשר כיהן כראש העיר, קיבל את אישורו והסכמתו של מרן הגרי"ש אלישיב לתכנית המתאר החדשנית שתוכננה באזורי התעשייה הרבים שהיו מפוזרים ברחוב ירמיהו וסביבתו, להקמת מגדלים רבי קומות המיועדים לציבור החרדי, וזאת על סמך שימוש במעליות שבת, כאשר הגרי"ש מדגיש בפירושו כי כוונתו אך ורק למעליות שבת מהודרות של המכון המדעי טכנולוגי להלכה, באישורו ובפיקוחו של ראש המכון הרב הלפרין.

כאשר בנו בקרית צאנז בירושלים את המרכז הגדול לתורה ולתפילה "אהבת תורה", המתנשא לרום של כמה קומות, הותקנה בו מעלית, במיוחד לצורך אולמות השמחה הנודעים, הממוקמים במרומי הבנין. הגבאי הראשי והרוח החיה מאחורי בניית הפרוייקט האדיר, הרב ברוך גוטפרב זצ"ל, התייעץ בשעתו עם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל האם להכין גם פיקוד שבת למעלית, למקרה שיהיה צורך להשתמש בה לשבתות. הגרי"ש השיב לו, כפי שהיה משיב לרבים אחרים, כי בהחלט ניתן לעשות זאת מבלי לחשוש, ובלבד שתהיה זו מעלית שבת מאושרת ע"י המכון שבראשות הרב הלפרין.

למעשה, היתה המעלית סגורה ומושבבת בשבתות, במשך שנים מספר, עקב חוסר ביקוש לשימוש בה. המשכו של הסיפור הינו מעניין במיוחד:

מספר הרה"ג ר' יוסף גוטפרב שליט"א, ראש חבורה בישיבת מיר, המשמש כיום כגבאי הראשי של ביהמ"ד "אהבת תורה", וחולש על כל הפעילות הענפה הרוחשת שם, על מקומו של אביו המנוח זצ"ל:

בשנת תשס"ב נערכה במקום שמחת שבת שבע ברכות לבן זקוניו של הגאון רבי בערל אייזנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת "קרית מלך". הגר"ב אייזנשטיין זצ"ל היה באותם ימים חולה מאוד ומלוכף ביסורים, עקב מחלה קשה, שממנה אף נפטר לבסוף. העליה בגרמי המדרגות עד לאולם השמחות שבקומה העליונה היתה קשה עליו ביותר, ולפיכך ביקשו בני משפחתו מגבאי המקום להפעיל את המעלית לכבוד שבת השמחה עבורו ועבור מלוויו. והנה, מצד אחד היו מתוך מתפללי בית הכנסת כאלה שהתנגדו לכך בתוקף, בתואנה של פירצה בקדושת השבת, ומאידך שלח אחד מחשובי רבני האזור זצ"ל להודיע לגבאים כי הם לא יפעילו את המעלית בשבת ידאג לכך הוא בעצמו.

במהלך יום עיון שנערך מטעם המכון לבכירי חברת החשמל, הגר"י הלפרין עם כ"ק גאב"ד אונגוואר הגר"מ קליין זצ"ל ורבה של רחובות הגר"ש קוק

מאחר שהתעוררו חילוקי דיעות סביב הפעלת המעלית בשבת, החליטו הגבאים להיכנס לביתו של עמוד ההוראה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ולשאול לדעתו.

נקבעה להם פגישה מסודרת בבית הגרי"ש, שהשתתפו בה אבי הרב ברוך זצ"ל, מייסד ביהמ"ד והגבאי הראשי דאז, ואנוכי לצידו, שני תלמידי חכמים מפורסמים, המשמשים כרבנים לא רשמיים בביהמ"ד, ועוד יהודי מעסקני השכונה הבכירים.

הנוכחים הציגו בפני מרן הגרי"ש את השאלה כדלהלן: "יש אצלנו בבית המדרש מעלית שבת, באישור המכון הטכנולוגי של הרב הלפרין, שיש שמבקשים להפעילה בשבת, לצורך הזקוקים לכך, ויש שמתנגדים". על כך הגיב מיד הגרי"ש: "אם זו מעלית שבת של הרב הלפרין, מה הבעיה? מי שצריך שישתמש בה, ומי שאין לו צורך מן הסתם בלאו הכי לא יעלה בה".

כששמעו הנוכחים כך וקיבלו תשובה ברורה לשאלתם קמו ממקומם לצאת. אך אני העזתי פני והמשכתי לשאול: "האם אין בכך לחוש משום פירצה בחומת השבת, כפי שאותם אחרים רוצים לטעון?" על כך הגיב הגרי"ש בתמיהה: "פירצה?! למה פירצה? הרי זו מעלית שבת באישור הרב הלפרין, אני סומך על הרב הלפרין".

הוספתי להתעקש ולשאול: "אולי כדאי לתלות שלט כי המעלית מיועדת אך ורק לחולים וקשישים?" השיב על כך הגרי"ש בנחרצות מינה וביה: "אין צורך בשום שלט, מי שלא צריך בלאו הכי לא יעלה, ומי שיעלה כנראה שיש לו צורך".

חזרתי ושאלתי שוב: "אולי כדאי בכל זאת שגוי הוא זה שיפעיל את המעלית בשבתות עבור הזקוקים לה?" השיב על כך הגרי"ש בחומרה רבה: "אמירה לעכו"ם? בשום פנים ואופן לא...".

גם הגרש"ב לייזרזון שליט"א, ראש מרכז "שולחן שלמה להוראה", מעיד באחת החוברות ההלכתיות שפירסם על מה ששמע בשעתו מפיו של הגר"ר אברהם אלישיב זצ"ל, בנו של מרן הגר"ש זצ"ל. היה זה בשנת תשנ"ח, כאשר התקינו בבנין מגוריו, בשכונת גבעת שאול הירושלמית, מעלית שבת מהודרת, באישור המכון המדעי טכנולוגי להלכה, לצורך בחור נכה המתגורר שם. השכנים, דיירי הבנין, ביקשו מהגר"ר אברהם לשאול את אביו הגדול לדעתו על מעלית זו, והאם מותר גם ליתר הדיירים להשתמש בה בשבתות. תשובת אביו היתה: "אם המכון הטכנולוגי להלכה בראשות הרב הלפרין מאשר זאת, ניתן לסמוך עליהם".

וכאשר היו מקרב בני השכונה כאלה שהתנגדו לכך וביקשו לסגור את המעלית בשבת, פנה אביו של הבחור הנכה אל מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל ותינה בפניו את צערו. הדברים הכאיבו מאד להגר"ש ואזנר, והוא פנה על אתר טלפונית לרב השכונה, ודרש ממנו בתוקף לעצור את ההתנגדות לשימוש במעלית השבת ולאפשר להשתמש בה.

מהדרין מן המהדרין

אחד מיקירי שכונת שערי חסד ומנקיי הדעת שבירושלים, הרה"ג ר' אליעזר כהן זצ"ל, שהה בתקופה האחרונה לחייו בבית אבות חרדי בירושלים. שבועות מספר לאחר הגיעו לשם, באו לספר למרן הגרש"ז אויערבאך כי הלה שרוי כנראה בדיכאון עמוק, שכן אינו מסכים בשום פנים ואופן לרדת בשבת לתפילות בבית הכנסת המקומי, למרות כל הפצרות בני משפחתו ואנשי הצוות. הגרש"ז שהוקיר מאד את הרב כהן נחרד למשמע הדברים, והטריח את עצמו מיד לנסוע לבקרו ולעודד את רוחו.

הראשל"צ הגר"י יוסף שליט"א מספידו ככלות השלושים בבית מדרשו. נראים משמאל בניו הגרא"מ שליט"א והגרש"א שליט"א

הלה, שפיקח היה, הבין מיד מתוך דיבוריו של הגרש"ז את המתרחש, ופנה אליו, כשבת שחוק על שפתיו: "מן הסתם סיפרו לרבינו שאני מדוכא, מאחר שאני מסרב בתוקף לרדת בשבת להתפלל בציבור. אגלה לו, איפוא, את הסיבה האמיתית לכך, ואדרבה יורה לי רבינו עם הצדק עמי. עקב חולשתי ומצבי הרפואי נאלץ אני להשתמש במעלית על מנת לרדת מספר קומות לבית הכנסת ולאחר מכן לעלות בה חזרה לחדרי. הבחנתי כי גוי של שבת ניצב בפתח המעלית, והוא זה שמזמין את המעלית עבור כל אחד מהקשישים והחולים הזקוקים לה ולוחץ עבורו על הקומה הדרושה לו. סבור אני כי אין לכך שום היתר הלכתי, ולא הותרה אמירה לנכרי בשבת לצורך כך". למשמע הדברים, השיב לו הגרש"ז כי אכן הצדק עמו שאסור לעשות כן.

לאחר שנפרד ממנו הגרש"ז לשלום, חזר הרה"ג ר"א כהן וסיפר זאת בתרועת ניצחון לכל מי שהה במחיצתו או שהגיע לבקרו, בהדגישו כי הגרש"ז הסכים עמו לחלוטין שאין שום היתר להזדקק לגוי של שבת לצורך נסיעה במעלית לבית הכנסת. הדברים חוללו מיד סערה זוטא בין כותלי בית האבות המדובר. בו ביום התדפק אחד ממנהלי המוסד על דלת ביתו של הגרש"ז, בשכונת שערי חסד, על מנת לברר זאת.

הגרש"ז אישר מיד כי אכן זו דעתו וכך הורה, והוסיף כי לדעתו עליהם לפנות מיד למכון המדעי טכנולוגי להלכה כדי שיתקינו עבורם מעלית שבת מהודרת. הלה השיב לו כי אחד מגדולי רבני הונגריה המפורסמים, ששימש כנשיא המוסד, הורה להם בשעתו שלא להתקין מעלית שבת אלא להשתמש במקומה בגוי של שבת. שאל אותו הגרש"ז: "היכן מתגורר כיום אותו רב, בארצנו הקדושה או בחו"ל"? הלה השיב כי הוא כבר נמצא בעולם האמת. "אם כך - הגיב הגרש"ז בחיוך - הרי בעולם האמת וודאי כבר יודע הוא את האמת, כי השימוש במעלית שבת עשויה כהלכה מותר לכתחילה, והוא מהודר פי כמה וכמה מהזדקקות להיתרים רעועים ודחוקים מאד של אמירה לנכרי..."

הגרש"ז חזר וזירזו שוב: "בשערי שכונת בית וגן שוכן לו המכון המדעי טכנולוגי להלכה, שבראשות הגאון רבי לוי יצחק הלפרין, פנה אליהם מיידית, והם יסדרו לכם מעלית שבת מהודרת". הלה ציית להוראתו של הגרש"ז ועשה כדבריו, כשבמקביל ביקשו אחרים מראשי המוסד לקבל גיבוי הלכתי לכך גם מפוסק מפורסם ממשך מורשת גדולי הונגריה, ופנו אל מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל, שהורה להם לשמוע בקולו של מרן הגרש"ז ולעשות כהוראותיו. ואכן תוך שבועות מספר הותקנו באותו בית אבות ותיק וידוע מעליות שבת מהודרות באישור המכון.

בהספדו של הגאון הגדול רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א, בהלווייתו של רעו וידידו במשך שנים ארוכות להבחל"ח, הגרל"י הלפרין, סיפר כי בשבת אחת התארח עם חמיו מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בשכונת סנהדריה. בעודם נכנסים בליל שבת לבנין ראו כיצד יהודים הדליקו את תאורת החשמל רח"ל בחדר המדרגות, על-מנת לאחת הקומות העליונות. מיד אמר לו רבי שלמה זלמן בכאב: אם היתה כאן בבנין מעלית שבת, היהודים האלו לא היו נכשלים בחילול שבת.

הגרש"ז גולדברג שליט"א מספידו בהלויה

ונכתב בספר

לאחר הסתלקותו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל לגנזי מרומים, הוציאו בני משפחתו ומקורביו את ספרו ההלכתי הראשון "מאורי אש", במהדורה מורחבת ומתוקנת. הספר שנכתב על ידו, כאמור, בהיותו בן עשרים וחמש, הוגה ותוקן על ידו פעמים אין ספור, בעודו בחיים, ולאחר הסתלקותו יצא לאור, בשני כרכים עבי כרס, כשהוא מתוקן באלפי תיקונים והוספות, עם התאמות והשלמות למציאות החשמלית בת ימינו, בתוספת מדורי מילואים והשלמות של מאמרים ותשובות הלכתיות התואמים לנידונים שבספר.

ראש המכון הגרלי"י הלפרין זצ"ל בראשות ועדת הרבנים המיוחדת שהתכנסה במכון נראים בין היתר הגר"י זילברשטיין הגר"מ דייטש הגר"מ גרוס והגר"י רוטנברג

באחד מפרקי המילואים בנושא השימוש במעלית בשבת, מספרים עורכי הספר, מפיו של אחד מחשובי תלמידי ואהובי הגרש"ז, הרה"ג ר' שלמה צבי גוטמן שליט"א, כי בשנת תשנ"ב ביקר מרן הגרש"ז במעונו של הרב גוטמן ברח' סורוצקין בירושלים. כשנכנס הגרש"ז למעלית הבנין, הבחין במדבקה המתנוססת שם, כי מעלית זו מאושרת לשימוש בשבת, בפיקוח המכון המדעי טכנולוגי להלכה, בראשותו של הגאון רבי לוי יצחק הלפרין. הוא שאל את מארחו: "האם הינכם אכן משתמשים במעלית זו בשבתות?" הלה, שכנראה לא הבין בדיוק מה כוונתו של הגרש"ז בשאלתו, השיב בשאלה: "איך יראה הקידוש שלי בליל שבת לאחר העליה במעלית?" על כך השיב לו הגרש"ז נחרצות: "לדעתי, היתר השימוש במעלית כזו בשבת פשוט הרבה יותר מאשר פתיחת דלת מקרר בשבת בשעה שהמנוע פועל", וזאת כאשר לדעתו של מרן הגרש"ז מותר לכתחילה ללא כל חשש לפתוח דלת מקרר בשבת גם בשעה שהמנוע אינו פועל, וכפי שהיה נוהג בעצמו להלכה למעשה...

הגר"ש אויערבאך: כך נתקבל:

לפני שנים מספר התגלעו חילוקי דיעות בין דיירי בנין מסויים בשכונת רחביה בירושלים. חלקם דרשו להתקין מעלית שבת מהודרת באישור המכון המדעי טכנולוגי להלכה, ואחרים ביקשו להסתפק באישור מכון אחר. אחד הדיירים שהיה תלמידו של ראש ישיבת "מעלות התורה" הגאון הגדול רבי שמואל אויערבאך זצ"ל, פנה אל רבו הגר"ש בענין, והלה השיב במכתבו ששיגר "לכבוד ועד הבית רחוב שדרות בן מיימון 37 ד' עליהם יחיו". במכתב התשובה כתב הגר"ש: "הנני להביע בזה נאמנה דעת אבי מורי גאון ישראל זלה"ה, כי המעלית המדוקדקת והמהודרת בהכשרה שלא יהיה חשש חילול שבת ח"ו, זה מה שנעשה ונערך ע"י "מכון ההלכה", בראשות הגאון הרב הלפרין זצ"ל, ובאמת מי שרוצה להיזהר שלא יהיה חשש חילול שבת ח"ו צריך לעשות הנערך ע"י "מכון ההלכה", וכך מקובל ונתקבל אצל יראי ד' החרדים על קדושת השבת".

וידבר משה - עם מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל

במהלך ביקוריו של הרב הלפרין בארה"ב לצורך חקר נושא המעליות נפגש גם מספר פעמים עם פוסק הדור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. הגר"מ פיינשטיין כבר פגש את הרב הלפרין שנים ספורות קודם לכן, כשעשה את צעדיו הראשונים במכון, בעודו אברך צעיר, והתפעל מאד מכשרונותיו העצומים ומגדלותו בתורה. בתוך מכתב ברכה, משנת תשל"א, על קונטרס הלכתי של הרב הלפרין בנוגע לחימום וקירור אוכל בבתי חולים, כותב הגר"מ פיינשטיין: "שהמחבר הוא ת"ח גדול ובקי נפלא בדברי רבותינו האחרונים, אשר על כן ראוי להתחשב עם דבריו".

מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בדיון הלכתי עם הגרלי"י הלפרין (משמאלו) ומהנדסים בנושא המעליות

במכתב ברכה אחר, משנת תשל"ג, אודות חיבור נוסף מפרי עטו של הרב הלפרין, כתב הגר"מ: "הנה ידידי... ת"ח גדול בתורה וגם יש לו ידיעה גדולה בעניני חכמת הטבע הנוגע לדיני התורה... ואני מכיר לגברא רבא המחבר... אשר הוא גדול בתורה בידיעה גדולה בגפ"ת ובפוסקים מאורי עינינו וגם בדברי רבותינו האחרונים וגדולי דורות אלו, אשר על כן אני אומר שספרו הוא ספר חשוב, וראוי ללומדי תורה להתעמק בדבריו שיהיה זה לתועלת גדול להבנת כמה דברים וגם לאסוקי דינא למעשה... אבל מכיון שהוא ת"ח גדול ראוי להתענין ולהתחשב בדבריו בכל הסוגיות...".

כששמע הגר"מ פיינשטיין שהרב הלפרין הגיע לארה"ב בנושא המעליות שמח מאד, ואמר לו כי הוא באמת מתחבט רבות בנושא זה. בעבר היה נוהג להתיר

את השימוש בשבת בכל מעלית הנקראת אוטומטית, אך מאחר ששמע מהרב הלפרין כי לא כל מעלית שכזו היא אכן אוטומטית, והיא מושפעת ללא הרף מכובד האדם ומשקלו, הוא רוצה לשמוע מפיו את הדברים לאשורם.

באחת הפעמים שהגיע הרב הלפרין לארה"ב בחודשי הקיץ, שהה הגר"מ פיינשטיין בקאנטרי במחנה הקיץ של ישיבתו, ישיבת "תפארת ירושלים". הוא הזמין את הרב הלפרין להתארח אצלם במחנה במשך כמה ימים, כשהוא מנצל את ההזדמנות ללבן עמו בצוותא את נושא המעליות ועוד נושאים הלכתיים טכנולוגיים אחרים. באותם ימים ישבו הגר"מ פיינשטיין והרב הלפרין שעות ארוכות בחיק הטבע, יחד עם מהנדס המכון, מר דב ציוני, שהגיע עם הרב הלפרין מהארץ, ועם מהנדס המעליות הבכיר של חברת "אוטיס", מר קורנבליט, שהיה יהודי חרדי יר"ש, כשהם דנים ומלבנים את כל הנושאים, וסביבם מתגודדים רבים מתלמידי הישיבה, שגילו עניין רב בדיונים מרתקים אלו.

הנשיא לשעבר מר עזר וייצמן בביקור בחדרו של ראש המכון הגאון רבי לוי יצחק הלפרין

פשט בפרי מגדים

תלמידים מאותה תקופה שלפני כארבעים שנה, מספרים בהשתאות רבה על ויכוח שנתגלע במהלך אחד הדיונים הללו בין הגר"מ לבין הרב הלפרין בהבנת שורה מסויימת בדברי ה"פרי מגדים", בנוגע להבערת ניצוצות בשבת. הויכוח התנהל בעל פה, כשכל אחד מהם מנסה להוכיח כדבריו ולשכנע את השני בצדקתו. תלמידי הישיבה, שעמדו מסביב, רצו גם הם לעמוד על פשר הדברים. הם מיהרו לבית המדרש של המחנה, הביאו עמם כרכי שולחן ערוך אורח חיים, דפדפו לדברי הפרי מגדים וניסו לרדת לעומק דבריו. כשהבחין בכך הגר"מ פיינשטיין ביקש להגיש לו את אחד הספרים, עיין בו בריכוז רב דקות מספר, ולאחר מכן הרים את ראשו, ולהפתעת הכל הודה בענוות חן כי הצדק עם הרב הלפרין.

לעת פרידה

כשנה וחצי לפני הסתלקותו של מרן הגר"מ פיינשטיין ביקר הרב הלפרין בארה"ב. כמובן שניצל את ההזדמנות והזדרז לבקר גם בביתו של פוסק הדור הגר"מ פיינשטיין. את הדלת פתח בפניו הנכד הרב מרדכי טנדלר, שהיה משמש את הסבא הגדול בשנותיו האחרונות. הוא התנצל בפני הרב הלפרין, ואמר כי הוא יודע היטב עד כמה הסבא מחבב אותו וכמה הוא שמח תמיד לקראת בואו. אך הבוקר הסבא חש ברע, והרופא שהוזעק אליו ציוה על מנוחה מוחלטת והורה שלא להכניס אליו איש. הרב הלפרין הפציר מאד בנכד, כי יורשה לו להכנס אך ורק כדי לשאול בשלומו של הגר"מ ולהתברך מפיו, והבטיח כי לא יתיישב שם ולא יכנס עמו בדברים, והלה נעתר לו.

ראש המכון הגר"מ פיינשטיין עם ש"ב גאב"ד ראדומישלא ונשיא התאחדות החרדים בלונדון הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל ובנו מ"מ הגריא"ל היילפרין בביקור במכון

כשנכנס לחדרו של הגר"מ, היה סבור כי ימצא אותו שוכב במטה, לאור מצבו הרפואי, אך להפתעתו ראה אותו יושב ליד השולחן ולומד. כשהבחין בו הגר"מ קם מיד לקראתו, רץ אליו בזרועות פתוחות והזמין אותו לשבת. הוא התחיל מיד לשוחח עמו בדברי תורה, בשאלות הלכתיות אקטואליות שעסק בהן באותה שעה. הרב הלפרין הרגיש שלא בנוח, וגם היה צר לו מאד על שהוא מחמיץ הזדמנות פז לשוחח עם פוסק הדור. הוא התנצל בפני הגר"מ על שהוא מסרב לשבת ולשוחח, באומרו כי בריאותו של הרב חשובה לו מכל, וגם אינו יכול להפר את הבטחתו לנכד. הוא לחץ את ידו של הרב, איחל לו ברכת רפואה שלמה ואריכות ימים ונתברך על ידו, ופנה לצאת, כפי שהבטיח מראש, כשהגר"מ מתעקש ללוותו עד לפתח הבית.

בטרם יציאתו אמר לו הגר"מ פיינשטיין כי חבל שלא הזדמן להם לשוחח בתורה ובהלכה, כהרגלם תמיד, אך ברצונו לפחות להעניק לו תמורת זאת מתורתו שבכתב. שלף מן הארון סט שלם של שו"ת "אגרות משה", על שבעת כרכיו, והושיט זאת להרב הלפרין כמתנת פרידה.

מעבר לים היא

נוסף על כך, יצר הגר"מ פיינשטיין, במספר ביקוריו בארה"ב, עם כל גדולי התורה, מכל החוגים, אם זה עם הגאון הגדול רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, ראש ישיבת "תורה ודעת" ומראשי מועצת גדולי התורה, ואם זה עם הגאון הגדול רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'ק זצ"ל מבוסטון, ראש ישיבת יצחק אלחנן ומנהיג הציבור האורתודוקסי - מודרני, ועוד רבים אחרים, אשר הביעו לא אחת את התפעלותם הרבה מאישיותו הדגולה וכישרונותיו המזהירים.

שינוי השם

בביקורו הראשון בארה"ב, כאשר התקבל ל"יחידות" אצל כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, קיבלו הרבי בחביבות מיוחדת, וניהל עמו שיחה ארוכה וממושכת בענינים שונים העומדים על הפרק. במהלך השיחה העיר לו הרבי על שמו של המכון, כפי שמייסדיו קראו לו בשנותיו הראשונות: "מכון מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה", אשר משתמע ממנו לכאורה כאילו ההלכה היא שיוצרת את הבעיות... הרבי הציע להחליף את השם למשהו כמו "מכון הלכתי לבעיות מדע וטכנולוגיה". למעשה, בשל חילוקי דעות וקשיים ביורוקרטיים, כאלה ואחרים, התעכב הדבר זמן מה, וכעבור שנים מספר הושמטו ה"בעיות" לחלוטין, ושמו של המכון שונה ל"מכון מדעי טכנולוגי להלכה".

ראש המכון הגרל"י הלפרין עם בנו הגרא"מ הלפרין, על רקע בית המכון, לצד הרב הראשי לישראל הגאון רבי דוד לאו בביקורו במכון

למון אותו ביקור בהיכלו של האדמו"ר מליובאוויטש, נהג הרבי לברך תמיד את הגרל"י הלפרין, בכל הזדמנות, הן בכתב והן בע"פ, להצלחה בעבודת הקודש החשובה של המכון שבראשותו, כשהמוטיב המרכזי והמשותף של הברכות היה כי יזכה לנצל את כישרונותיו הייחודיים לטובת כל בית ישראל.

בריתי את יצחק - עם הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל

עם בנו הגרא"מ שליט"א

קשרים הדוקים ונלבבים במיוחד נרקמו בין הגרל"י הלפרין לבין ענק המחשבה, הגאון המפורסם רבי יצחק הוטנר זצ"ל, ראש ישיבת רבי חיים ברלין. בביקורו הראשון בארה"ב, שהתקיים בתקופת מלחמת ההתשה שלאחר מלחמת ששת הימים, החליפו ביניהם דברים על המצב הביטחוני בארצנו הקדושה וכל הנגזר מכך. הגר"י הוטנר הופתע אז מאוד ממבטו הייחודי של הרב הלפרין ונקודת השקפתו המקורית והבהירה על כל המצב, ומצא בו איש כלבבו.

ככל היוצא מפיו

בהזדמנות מסויימת כינה הגר"י הוטנר באירוניה את הרב הלפרין כ"בעל מופת". הרקע לכינוי זה היה בעקבות ביקור הפרידה שערך אצלו הגרל"י הלפרין בחודש אלול תש"ל, קודם שובו לארה"ב לאחר שהות ממושכת באה"ק. כשנפרד ממנו לשלום אמר לו הרב הלפרין: "למעשה, היה מן הראוי שאבקש מכב' ראש הישיבה בכל לשון של בקשה לבל תיסע ותישאר עמנו באה"ק, אך יודע אני כי לא ישמע בקולי, לפיכך לא נותר לי אלא לאחל ולייחל כי משיח צדקנו יגיע מיד, ואזי בוודאי יישאר עמנו ולא יסע". בסופו של דבר, אכן טס הגר"י הוטנר לארה"ב, כפי תכניתו. במהלך הטיסה נחטף המטוס ע"י חוליית מחבלים אכזרית, שהנחיתו אותו בעיר זרקא שבירדן, כאשר לכל הנוסעים היהודים במטוס נשקפה סכנת חיים של ממש, אך בחסדי שמים, בשרשרת של ניסים גלויים, שוחררו לאחר ימים מספר והוחזרו ארצה.

בעת שהגיע הגר"י הוטנר להשתקע ולקבוע את מקום מגוריו בארצנו הקדושה, ביקש ללמוד מפי הגרל"י הלפרין על בעיית השימוש בשבת בחשמל המיוצר ע"י יהודים, המציאות בשטח לצד השיקולים והסברות ההלכתיות, כפי שעשה כן לפניו גם גאב"ד העדה החרדית בעל ה"מנחת יצחק", כשהגיע להתגורר בארץ, וכפי שנהגו עוד מגדולי ישראל, שראו בו את המומחה בה"א הידיעה לנושאים אלו, הן מבחינה הלכתית והן מבחינה טכנולוגית מקצועית.

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל הגיע בשעתו גם לביקור ממושך בין כותלי המכון. במשך שעות מספר הסתובב בין מחלקות המכון, התעניין מאד, שאל, חקר ודרש, ושמע הסברים בקשב רב.

במהלך הביקור הציג בפניו הגרל"י הלפרין את מפסק הגרמא המיוחד שפותח על ידו, לצורכי חרום של רפואה ובטחון, בעצה אחת עם גדולי הפוסקים, מרנן ורבנן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל והגר"י וייס זצ"ל. הגר"י הוטנר בדק ממושכות את פעולת המפסק על כל צדדיו ופינותיו. כעבור שעה ארוכה פסק את פסוקו כי גם לדעתו המפסק אכן מותר לשימוש, אך שאלה אחת מטרידה אותו: "מדוע להגביל את השימוש בו לצורכי חרום בלבד"? השיב לו הרב הלפרין: "אני מאושר על כך שהצלחתי לפתח לצורכי חרום של רפואה ובטחון מפסק שכזה, אשר לדעת ראש הישיבה השימוש בו מותר מעיקר הדין לכל אחד, אך כמובן שבשל שיקולים ערכיים של שמירה על קדושת השבת ומניעת פרצות בחומותיה אנו נזהרים ומקפידים מאד שלא לאפשר את השימוש בו אלא אך ורק לצרכי חרום". הגר"י הוטנר נהנה ביותר למשמע התשובה הקולעת ושייב אותה מאד.

כמובן, שהגרל"י הלפרין זצ"ל עמד כל השנים בקשר הדוק גם עם כל יתר גדולי התורה והחסידות בארץ ומחוצה לה, רבנים, פוסקי הלכה, ראשי ישיבות וגדולי האדמו"רים, משני הדורות האחרונים, אשר כולם רחשו לו, לאישיותו הדגולה ולפעילותו הכבירה, הערכה עצומה והוקרה רבה.

ידע את יוסף - עם מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל

קשרי ידידות הדוקים במיוחד נוצרו בין הגרל"י הלפרין זצ"ל לבין הראשל"צ מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, עוד מן הימים בהם כיהן הגר"ע כרב הראשי לתל אביב יפו ולאחר מכן כרב הראשי לישראל. הגר"ע יוסף היה כל ימיו ידיד נאמן של המכון ושל העומד בראשו, ביקר מספר פעמים במכון, השתתף בכל אירוע מטעם המכון שהוזמן אליו, ונענה תמיד בשמחה לכל קריאה ובקשה.

הגרל"י הלפרין בסוד שיחה עם מרן הגר"ע יוסף שליט"א (זצ"ל), אשר מטרתו קודש לפתור בעיות הלכתיות אשר נוצרו עקב הקידמה והטכנולוגיה...

במשך השנים יצאו מתחת ידו עשרות רבות של מכתבי תמיכה והמלצה במכון, יחד עם אישורים הלכתיים לפתרונות המכון ופיתוחיו.

באחד ממכתביו הוא כותב: "המכון הטכנולוגי בראשותו של הגאון המפורסם לתהילה רבי לוי יצחק הלפרין שליט"א (זצ"ל) העוסק בפתרון הלכתי לבעיות הטכנולוגיה בבקאות רבה, הן בענינים הטכניים, והן בעניני ההלכה, ופעלו רבות לשמירת השבת ולפתרונות בענין בשר בחלב ובעיות טומאה בבתי חולים ועוד, וחשיבותו ידועה לכל יודעי דת ודין ושומרי מצוותיו..."

במכתב המלצה אחר שיצא מתחת ידו בשנה האחרונה לחייו כתב: "הריני ממליץ בזה בכל לב עבור המכון מדעי טכנולוגי להלכה פועה"ק ירושלים ת"ו, בראשותו ומיסודו של מזכה הרבים ידידי הגאון הגדול רבי לוי יצחק הלפרין שליט"א (זצ"ל), אשר מטרתו קודש לפתור בעיות הלכתיות אשר נוצרו עקב הקידמה והטכנולוגיה..."

ידו כידי

מרן הגר"ע יוסף היה סומך "בעינים עצומות" על הגרל"י הלפרין ועל פסקיו, כפי שהתבטא לא פעם באזני מקורביו ובאי ביתו. כך בכל עניני הלכה הקשורים למדע וטכנולוגיה, שהיה מתייעץ בהם עם הגרל"י הלפרין ומפנה אליו שאלות. וכך גם בעניני הלכה אחרים. על תשובה הלכתית מקיפה שערך הרב הלפרין, בנושא נישואי גורת למי שהיה ספק כהן, הוסיף מרן הגר"ע בכתב ידו: "קראתי בכל לב דבריו כי נעמו, ואני מסכים עם כל מה שכתב... יפה דן יפה הורה, וה' עמו שהלכה כמותו ויגדיל תורה ויאדיר".

ראש המכון הגרל"י הלפרין ומהנדסי המכון יחד עם ראשי ועד העובדים של חברת החשמל בביקור אצל מרן הגר"ע יוסף זצ"ל שהכריז שם לעין כל בנוכחות שרי ש"ס "ידו כידי ופיו כפי"

בעת שהגיע הרב הלפרין לביקור אצל הגר"ע יוסף, יחד עם מהנדסי המכון וראשי ועד העובדים הארצי של חברת החשמל, תפס הגר"ע את ידו של הרב הלפרין, לעיני כל הנוכחים, וביניהם שרי תנועת ש"ס, והכריז בקול: "דעו לכם, כי ידו כידי ופיו כפי..."

עוד בשנותיו האחרונות ממש של הגר"ע יוסף, כשהיה עוסק בכתיבת תשובה הלכתית בנושאים טכנולוגיים, היה מתקשר להגרל"י הלפרין לשימוע את חוות דעתו. בעת שעסק בכתיבת תשובה הלכתית על שימוש במיקרופון בשבת ולשמיעת דברים שבקדושה, וכן בעת שכתב תשובה הלכתית בנוגע למכונות גילוח, התקשר מרן הגר"ע יוסף בכבודו ובעצמו להרב הלפרין וביקש ממנו כי יואיל לטרוח להגיע למעונו, על מנת ללבן עמו בצוותא את צדדי השאלות להיתר או לאיסור.

כששמע פעם הגר"ע יוסף באקראי, במהלך שיחה טלפונית עם הרב הלפרין כי אין לו בביתו את סדרת ספרי "טהרת הבית", מפרי עטו של הגר"ע, שיצאו לאור באותה תקופה, הזדרז מיד באותו יום לשלוח אליו את הספרים, ביד שליח מיוחד, בצירוף הקדשה חמה ולבבית.

סוף דבר - כי זה כל האדם

תמה הכתבה, ועדיין רחוקים אנו ממיצוי הדברים.

רבות עוד יסופר על אישיות כבירה זו, אשר בצנעה והשקט האופייניים עבדו פעל כה רבות בנושאים חיוניים אלו, ועל החוב הגדול שיש לנו יהודים שומרי תורה ומצוות ואף אלו שטרם זכו לכך, כלפי מי שהקדיש את כל חייו לתקנת הדור וצרכיו, שיהיו כולם על-פי ההלכה, באופן המהודר לכתחילה, שניתן להעלות על הדעת. מי יתן ונזכה ללמוד מאורחות חייו, מאהבת התורה ויראת השמים שפעמה בו, ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

אספקלריה

באספקלריית העיתונות

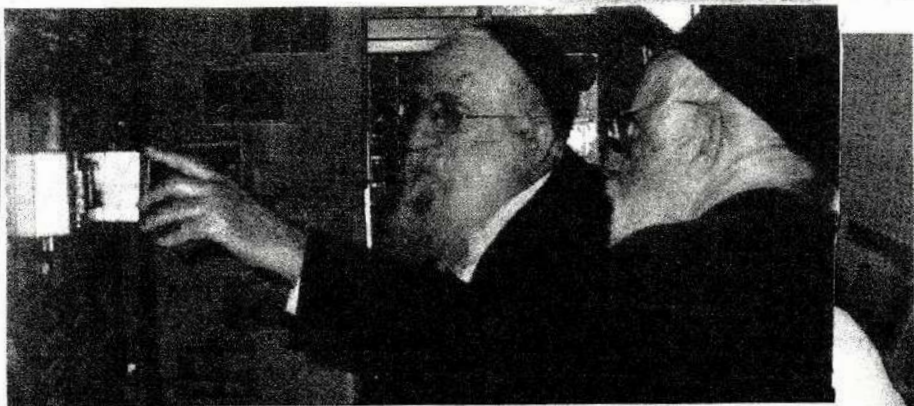
לאחר הסתלקותו של ראש המכון, הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, פורסמו בעיתונות, למחרת ההלוויה ובמהלך ימי השבעה והשלושים, כתבות ומאמרים רבים ומגוונים על דמותו רבת האנפין ושגב פועליו במשך שנות חייו. בחרנו להביא כאן שלשה קטעים נבחרים מן העיתונות החרדית המאירות זוויות ייחודיות, שגרתיות פחות, מאישיותו והליכותיו.

שחלק מחכמתו ליראיו

דמויות ההוד מאחורי הפתרונות הרפואיים-הלכתיים-שבתיים בדור החולף

מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל: פתרונות רפואיים-הלכתיים תוך כדי צעידה במשעוליה של שערי חסד • מרן ה'מנחת יצחק' זצוק"ל: 'גוי של שבת' בבתי הרפואה ואזהרה בצדה • הגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל: הרעיון של הרב הביצוע של הכימאים

יקותיאל יהודה גנזל

הגר"ל הלפרין מראה לגר"י נבייט מערכת קריאת חולה- אחות בשבת שפיתח במכונה

לא אחת עמדו פרופסורים בעלי שם עולמי משתאים ונדהמים נוכח שליטתם הרפואית המדהימה של גדולי ישראל.

מאורי העם היהודי לא למדו רפואה מימיהם, במרבית הפעמים הם אפילו לא הכירו את השמות הארוכים והמטובכים של התסמינים למיניהם, אולם חכמת התורה שפיעמה בקרבם היא זו שהביאה אותם להכרת התהליכים הרפואיים ולמציאת פתרונות רפואיים שהפליאו גם מומחי רפואה בינלאומיים.

ברם, פעמים רבות היו בהם התיישבו גדולי ישראל, מאורי הדור ורבנים גאונים, להיכנס בעובי הקורה בהבנת מכשירים רפואיים חדישים ומצילי חיים. היה זאת בכל אותן פעמים בהם נדרשו להכריע דבר ה' זו הלכה ולהורות את יושר דעתם ההלכתית בדבר השימוש במכשירים אלה. במיוחד נגעו הדברים לגבי הלכות שבת.

מי שמסביר לנו את הדברים, הגו הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, רבה של קהל חסידים ברמות, ראב"ד ביד"ץ אונגוואר ומי שמכהן בראש המכון המדעי-טכנולוגי להלכה:

"בתי חולים אינם יכולים לשנות את כל המתכונת שלהם בשבתות. כדי שלא תיגרם סכנת נפשות, חייב בית החולים, כל בית חולים, להמשיך בנהלים חסידים שלו. כולל רישום כל הפרטים, בדיקות סטנדרטיות וכל השאר. ברור שככל שמדובר במקרים של ספק פיקוח נפש ובחולה שיש בו סכנה, אין כל שאלה, הרופא ירא השמים הגדול ביותר מותר ואף מחויב לטפל בחולה עד לפרט הקטן, הבעיה מתחילה ביתר החולים, כאן נכנסים מוחותיהם המקודשים של גדולי ישראל שהגו למצוא פתרונות הלכתיים פורצי דרך אשר לא אחת הדהימו את עולם הרפואה."

בידיעה שלפנינו נתמקד בדמויותיהם של שני פוסקי הדור, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ומרן הגאון רבי יצחק יעקב ווייס זצוק"ל גאב"ד העדה החרדית ובעל ה'מנחת יצחק', ובדמותו רבת האנפין של הגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל. שלוש אלה נפגשו יחדיו לפני

לטפס במעלה הגג. הוא בחן את הפיר בחון היטב, עקב אחר תשתיות המעלית שנמצאו בשלבי הכנה ועינו, העין ששזפה את התורה כולה על כל אנפיה, לא פספסה דבר.

דקות אחדות קודם לכן ניצב מרן הגרש"ז במרתף בית החולים, בתחתית הפיר, גם היתה עינו ממוקדת. הוא בחן את המשקולות ולמד את כל המפרט הטכני של המעלית החדשה העומדת להיות מותקנת בבית החולים החדש.

היתה זו מעלית השבת החדשה. בית חולים מטבעו לא יכול לשרוד ללא מעלית ועל מנת להקל גם על החולים שאין בהם סכנה התיירו גדולי ישראל את השימוש בה ב'מעלית שבת'. אולם מרן הגרש"ז לא פסק את היתרו גם לא אחרי שהכיר את כל צורת תפעול המעלית, גם לא אחרי שבגאונות כבירה הכניס תיקונים משלו למבנה ההנדסי של המעלית. הוא בעצמו טרח לבלות שעה ארוכה בבית החולים, מטפס ועולה מטפס ויורד, עד שראה שהמעלית תקינה עד הפרט ההלכתי האחרון.

פסיעות בשערי חסד

הגאון רבי שמחה בונם ליידרזון שליט"א מי שהוציא לאור את משנתו של מרן הגרש"ז בכרכי 'שולחן שלמה',

עשורים רבים במסגרת הפסיקה הרפואית בביה"ח שערי-צדק. ה'מנחת יצחק' נקרא לכהן כרב בית החולים אולם התנה את רבנותו בצירופו של מרן הגרש"ז אויערבאך אל מהלכי הפסיקה ההלכתית. שני המאורות יחדיו הכניסו אל העניין את הגר"ל הלפרין מי שהקים את המכון הטכנולוגי להלכה.

מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל פמליה בראש הגג

הציפורים שחגו במעגלים מעל המרכז הרפואי החדש בירושלים, לא הבינו את נשגבות המחזה שלנוכח עיניהם.

על הגג, בין הצינורות הרבים, תעלות הניקוז והגנרטורים הכבדים פסעה פמליה מעוטת כמות אבל רבת איכות. בראש הפמליה צעד לא אחר מאשר פוסק הדור - מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל. לידו פסע הגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל ולידיהם מנהל בית החולים. הם הגיעו לנקודה מסוימת בטבורו של הגג ונעצרו בכונן ראש.

היה זה פתח פיר המעלית שהוביל את גדול הדור

יאיר וינשטוק צילומים: ארכיון 'בקהילה'

השכן מרחוב גשר החיים

הייתה לי הזכות לגור בקרבת מקום ולהתפלל עם הגאון רבי לוי יצחק הלפרין קרוב לש עשרה שנים בבית המדרש השכונתי 'זכרון בתיא'. הגאון רבי לוי יצחק זכה להערצה עצומה מצד כל המתפללים, שראו זכות לעצמם להיות קרובים לאדם ששינה את פני הדור בכל הנוגע לתשובה ההלכתית תורנית לבעיות שהקדמה הציבה לפתחנו. סבר פניו היה תמיד רציני. אם כי פקחותו העצומה הניבה ממנו אמרות שפר לרוב שהעלו חיובים לרוב על פני הנוכחים. ניכר היה בו שראשו תפוס תמיד במחשבות של דברי תורה. הוא אהב לחשוב. פעם אמר לי שהוא חסיד של הליכה רגלית ממושכת כי מלבד התועלת הבריאותית שיש בזה, יש לו זמן לחשוב על שאלות הלכתיות ולחשוב בדברי תורה. "אנשים אוהבים לנסוע ברכבים, ומה קורה, ירושלים הפכה לפקק תנועה אחד גדול ואין איפה לחנות. עוד יגיע זמן", אמר בחיוך רחב, "שאנשים יגיעו עם רכבם לחניון ומשם יקחו אוטובוס שיסיע אותם לעבודה..."

מדי שבוע בעת רעוא דרעיון בסעודה שלישית שהתקיימה על ידי הרה"ח שמואל יהודה וינפלד שיח' בבית המדרש 'זכרון בתיא' היה דורש דברי תורה מעניין הפרשה. לא היו אלו 'פשטליך' עממיים כלל. מדי שבוע הייתה זו מערכה וחבורה שלמה. מדי שבוע ניתזו שם ניצוצות של 'עילוישיקייט'. הידע שלו בכל מקצועות התורה היה בלתי גבולי. הכל הוא ידע והכל בעומק ההבנה והחריפות. הוא היה מעיין הנובע. בית המדרש היה פינת יקרת בשכונה. התפללו שם אנשי מעלה חסידים לצד ליטאים. גאוני וגדולי תורה לצד בעלי בתים. די אם אציין חלק מרשימת המתפללים דאז, הגאון רבי יהושע דב גרודזיצקי, הגאון רבי צבי כהנא, הרה"ח רבי הלל ליברמן וחתנו הרה"ג רבי אהרן ניימן, הרה"צ רבי יחזקאל הורביץ מדז'יקוב, המוהל המפורסם רבי יוסף ויסברג, הרה"ג זליג ברווומן, הרה"ח מנחם זיידה, רבי חיים שמחה אברישטר ועוד, כולם כבר בעלמא דקשוט. כולם אנשי מעלה ויקרי ערך.

אחד המתפללים היה יהודי גלמוד ר' ישעיהו מנחם פינקובסקי שהיה ידוע בשכונה בשם הכינוי 'פינקי'. יהודי יקר שלא ראה יום טוב מימיו, אבל מזוג תמיד טוב וברכות לרוב על לשונו. "שתחזור הביתה לשלום", שניפגש בקרוב בבית המקדש". הוא ראה זכות לעצמו לברך את רבי לוי יצחק ולהתברך מפיו בכל הזדמנות. באיזו חביבות היה מתייחס אליו. באיזה מאור פנים. הלה היה יוצא מלפניו המאושר באדם.

ככלל בית הכנסת ורבי לוי יצחק היו חד. רבי לוי יצחק קבע את כל תפילותיו בזכרון בתיא ונוכחותו השרתה אווירה רצינית ויראת שמים.

פעם חלם נכד של אחד המתפללים ביום ט"ז באב שהוא נמצא ביום כיפור בנעילה. החלום הבהיל אותו, כתוב שמי שחולם על יום כיפור צריך לצום. אבל הוא מיד אמר לו: "הרי בגמרא איתא שלא היו ימים טובים לישראל כמו יום כיפור וט"ז באב. אם כן עניינם אחד ואתה לא צריך לצום..."

היה זה בוקר חג הפסח לפני שלושים וחמש שנים, ואני שהייתי אז אברך צעיר שזה עתה נכנס לדירתו החדשה, מצאתי את עצמי עם שאלה שהתעוררה לגבי כשרות המיחם הפסחי, כמדומני. חיפשתי סמכות תורנית שתתיר את הסבך, ומאחר שידעתי שהגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל ששמו הלך לפניו כבר סמכא מאין כמוהו, גר בשכונה, עליתי אל ביתו בשעת בוקר מוקדמת. עמדתי ליד הדלת והיססתי אם אפשר להקיש כל כך מוקדם, אבל שמעתי קול מבפנים. הקשתי על הדלת והוא פתח מיד ומראה לא כמי שקם עכשיו מהשינה... גמרא גדולה הייתה פתוחה על השולחן. הצגתי בפניו את השאלה והוא נענה בחיוך ואמר לי, "קודם כל, אל תתרגש, אתה אברך צעיר ולאברכים צעירים מותר שיהיו להם שאלות. בפרט בענייני הלכות כלים". מתוך השאלה שלי שנגעה לכשרות המיחם הבין שעדיין לא שתיית מאומה, ועל אתר מזג לי כוס תה חם ואחר כך ענה לי על השאלה בבהירות כזאת שנתרתי משתומם.

במחיצתו של רבי לוי יצחק לא הייתה אף פעם שום שאלה הלכתית, והכל היה ברור לחלוטין, עד כדי כך שכאשר נזקקתי לימים לעזוב את היירה הקטנה לרגל התרחבות המשפחה, הייתה לי תחושת החמצה על הפסד של שכן רם המעלה.

עילוי

מגוון כישרונות וירטואוזיים

מטבע העולם כל אדם מתברך בכישרון מסוים ייחודי שלו. מעין 'טביעת אצבעות רוחנית' שניתנת לו על ידי הבורא לתכלית חייו. אחד מיוסד בתחום זה ורעהו מתברך בחוש אחר. ולא הרי זה כהרי זה. כל אחד והמתנה הייחודית לו.

הגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל שהסתלק בשבוע שעבר, התברך מלידה במגוון נרחב ועצום של כישרונות וירטואוזיים שאין להם אח ורע. אפשר לומר בבירור שהוא היה אחד מגדולי המוחות שהתברך בהם דורנו. בעל תפיסה חדה כבדק, חריפות מחשבה ועומק מחשבה. מוחו - ים סוער גועש ורועש. אך בה בשעה מחשבה מסודרת להפליא. מוחו - מעיין הנובע. הוא היה התגלמות המושג של עילוי וגאון אדיר, התורה כולה הייתה פרושה לפניו בבהירות עצומה, בשליטה אבסולוטית. הוא הכיר את כל הש"ס וארבעת חלקי שולחן ערוך על בוריים וגדולי הוראה אמרו עליו כי

אמר 'יש לי' ומיד הסביר את עצמו: 'ישנו עילוי עצום, הרב לוי יצחק הלפרין, הוא מצוי בשטח זה של התמודדות עם שאלות הטכנולוגיה, ובכן, הרב הלפרין ילמד את הנושאים וייתן את הרעיונות ואת הפתרונות.'

"וכך פנתה הנהלת בית החולים למכון המדעי טכנולוגי להלכה בבקשה מאבא ליטול על עצמו את המלאכה המורכבת, להיות מעורב בכל שלבי תכנון המבנה וכל מערכות התשתיות.

"וכך במשך שעה ארוכה עמדו השניים, מרן הגרש"ז אייערבאך ואבא, על מזרכת רחוב יפו הסואן, וגוללו יחדיו מושגים טכנולוגיים ונוסחאות פיזיקליות לצד מונחים תורניים והגדרות הלכתיות הנגזרות מהם"

כמו מעליות, מיזוג אויר, חימום מים, דלתות אוטומטיות, סידורי הפרדה לטהרת כהנים, ציוד

שם הוקם קומפלקס ענק של מבנים רבי קומות, על כל המכשור המודרני המתקדם. או אז התעורר הצורך לתכנן הכל בהתאם להלכה.

"הגרי" וייס זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית ובעל שו"ת 'מנחת יצחק', היה הרב הפוסק של בית החולים "שערי צדק", בקשר ישן שנמשך עוד מימי מייסד בית החולים הד"ר משה וולך ורבה של ירושלים הגרי"צ דושינסקיא. ה'מנחת יצחק' בא אל הגרש"ז ושאל אותו אם יש לו אדם מתאים להתמודד עם כל השאלות המסובכות

הילה חשוון תשע"ט

לחיות לפי הכללים החדשים

העולם השתנה. כללים חדשים הגיעו לעולם, שהם ורק הם יכתבו לנו את שמחת החיים ואת האושר האישי

ט. ברלי

יהודים יקרים, אם יש את נפשכם, הטו לבכם לקטע מצמרר ומזועזע, שנכתב בעיתון 'המודיע', תוך מאמץ ההערכה ודברי המספר, עם פטירתו של רב האי גאון ופוסק, מפורסם ונודע בכל קצווי היהדות בארץ ובעולם, שבשק חיים לכל חי, לפני מספר חודשים.

מדובר בגאון ההלכה והפסק, חד בכל הדורות האחרונים, שכל פוסקי הדור סמכו עליו והכתירתו כיחיד מומחה, שרד לדור דעה, הגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, ראש המפעל הכבד "המכון המדעי טכנולוגי להלכה", מחשובי ופארי המיות ההוד ששתל הקב"ה בעולם התורה וההלכה. למעלה מובל שנים היה ראש וראשון לפוסקי החלכה בכל תחומי המדע, הפיזיקה, ההנדסה והטכנולוגיה – לאור ההלכה. בר סמכא ייחודי במינו, בכל השאלות ההלכתיות הקשורות להתפתחות הטכנולוגית המראצת.

זאת למודעי, כי אין בכונת מאמר זה לבטא את גדול האבירה, ושורות אלו אינן עוסקות בקיומו של "הספד תלמידי חכם כהלכה", כפי שמצויים עלינו הכמיון זכרונם לברכה. רבות כבר נכתבו, ובוודאי שעוד רבים וטובים יעסקו בדברי נהי ומספר כהלכה.

אך, נפשנו בבקשתנו, לתת את מרב תשומת הלב, לקטע אחד בלבד ולציטוט קצר וחלקי, שנכתב בעיתון, מתוך דבריהם של הרבנים המספידים.

גם קרי המוגר ורגיעי האופי שבימינו, לא יוכלו לחיות בשופי ולעבור למה שיגרה – כאשר הם יפנימו ויקלטו את עומק משמעותן של המילים הבודדות והחכמות עד מאוד, שנאמרו וצוטטו בשמו של המנוח הנעלה זצ"ל.

הרי חז"ל כבר לימדונו והציבו בפנינו, שבמקום שיש תורה – שם נמצאת החכמה, וכשמדובר בגאון ועילוי, שבמשך למעלה מיובל שנים, מהו המבריק היה מעמיק וקודח בנבכי עולם ההנדסה והטכנולוגיה – לא פלא הדבר, שדווקא הוא זה שהבין וקלט, לרוח ולעומק, את כל נתוני השטה, ובצורה הכי נכונה והכי מדויקת.

ולחלן הקטע המדובר: "הגרלי" לא נרתע להיכנס לשום סוגיה הלכתית סבוכה, ע"מ לפתרה בחידוד ובהיתר – מלבד סוגיית הטלפונים הניידים החכמים, שבקישוהו בתחומים להיכנס לעובי הקורה, למצוא פתרון וטיעון למכשירים החכמים, והמנוח זצ"ל סירב בתקיפות להתקרב לנושא סבוך ומסובך זה, מפחדו הנורא, שמה מאן דהו מכל המתעסקים, רח"ל, יפול לשאלת התחתית, במהלך העיסוק בסניגון. הגרלי זצ"ל לא מצא מנוח לנופש והיה כואב ורואב את בעיית המכשירים הטכנולוגיים ההרסניים, המכלים נפשות מישראל וגורמים צער גדול לשכינה הקדושה".

ובכן פורצת לה הזעקה האדירה, אשר קולה נשמע מסוף העולם ועד סופו.

הרי הגרלי הלפרין זצ"ל – שם נפשו בכפו והשליך עצמו לתוך כבשן האש – פשוטו כמשמעו !!!

הגרלי – עמד בגבורת עוז בפתרונות הלכתיים השייכים כולם לסוגיית החבורות ביותר בתורה. פסקיו וידידו היו באיסורים של "דאורייתא" !!! הדברים מבהילים ומרטיטים. כל תוחה, כל ספק וכך גם כל שבריר של טעות – הכל מדובר ב"דאורייתא" !!!

ואין אנו מדברים על פסק הלכה הנפסק ל"יחוד". לא ולא. הרי כלל ישראל כולו ובכל העולם – סמך עליו במשך שנים רבות, סומך עליו גם כדיום, ומשך לסמוך עליו גם בעתיד – ואפילו הפוסקים שימשיכו דרכו בקודש בדורות הבאים אחריו, גם הם ישתיחו את יסודות פסקי ההלכה שלהם והפתרונות הטכנולוגיים – על בסיס פסקיו וידידו שלו.

הגרלי עמד בצור הלמיש, אור כח ואומץ, ונטל על כתפיו ועל אחיותו האישית – מה שגדולי תורה אחרים, מורי הוראה ופוסקים, רבנים, דינים, ראשי ישיבות ולמדנים מופלגים – לא היה באפשרותם והם ממש לא היו מסוגלים.

ליבנו של עולם: הוא הגבר הוקם עול – המיבור הגדול – שנהיגו היו לו שבילי דטכנולוגיה כשבילי דחצר ביתו, ובשיחות עם מדענים, פיזיקאים ומהנדסים, היה מוכיח כשרונות עליונים והבנת

דבר מתוך דבר, עד שגדולי המדעים בעולם יצאו מכליהם – נרתע בפחד נורא ונסוג אלף קילומטרים לאחור ובכל התקיפות שבעולם, כאשר הגיע אל מול "הקרב הגדול" עם מכשירי הטכנולוגיה ההרסניים.

דווקא הוא, המומחה האמיתי, קלט וראה בעיניו החכמות ובנסיגו העשיר – כבר לפני כמה וכמה שנים – מה שרבים טובים לא רואים ולא מבינים אפילו היום.

***

מהמציאות לא נברח. את אשר על ליבנו נשטח – ואת דאגתנו נשיח.

בימים שקדמו לנו, אחרי המלחמה העולמית האיומה, ראו שלומי אמוני ישראל שנות תקווה ותקומה, כאשר זיהדות הצרופה פרוחה, התעצמה ושגשגה – הרכבת הרוחנית-יהודית נסעה ולפעמים אפילו דהרה. בצוק העיתים, האטה ואף חזלה, אבל להיעצר לא נעצרה.

נכון מאוד, שאכן, מפעם לפעם, נצרכו קבריניטי העם ושטריו, לגדור גדרים ולעמוד בפרץ, להזהיר גדולים על הקטנים ולעשות משמרת למשמרת. שבע יפול צדיק וקם. מנהיגי ישראל השקיעו ופעלו, המסילות פונו, האבנים הוסטו, המכשולים סולקו – והרכבת המשיכה לה בדרכה. וכמאז ומקדם, היו ירדות, היו עליות, היו מדברי שממה ואף דרכים אפלות, אבל הרכבת המשיכה והמשיכה. המכלול הגדול של כלל הציבור החרדי האמון על שמירת התורה והמצוות, קלה כבחמורה – צעד במסילה, שמר פחות או יותר על מסלול סלול, דבק בדרך שהתוו עברו מוריו ומאוריו – והצמיח דורות קדושים ומבורכים של יראי ה' וחשובי שמו, לאלפים ולרבבות.

הקשיים והתקלות היו תמיד מנת חלקנו. תפילותינו ותחינותינו לא פסקו מעולם מפנינו ומלבנו. לא בעצמנו בטחון – ולא בעוצם ידינו, זעקנו, ביקשנו ופלג דמעות כמים הורדנו: "שנוכה לורע כשר, ופסול לא ימצא בזרעו".

האמת לא נכחד. ידענו גם ידענו, כי אבותינו ואבותנו גם הם הביאו בנפשם לחוסם, עד כדי כך שעל בנת עיניהם – היונו בניהם וצאצאיהם – מסרו עצמם על קדושת שמו ויתברך ויתעלה, והפכו עולמות לשמירת פך השמן הטהור. נכון. לא נתכחש. תמיד היו גם מצבים בהם האור היה מכוסה ומוסתר.

ועם כל זאת, ליבנו מתפלץ הוועק מרה – כי בכל תחיית שהיא ואף בחלום השחור ביותר לא היינו מאמינים שמשו קירה לירכת הרוחנית-יהודית שלנו, שהיא לא בדיוק תמשך בנסיעתה, שמעצור עיקש ופתלתול ישבש להלוטין את אורח חיינו, שנחש על דרך יטיל את ארסו ויפגע בקדוש וביקר לנו.

יהודים יקרים, בני קל חי, הביטו וראו עד להיכן הגענו. מגפה אוכלת בנו ובצאצאינו. הטכנולוגיה האורורה פוגעת ומכלה, משדדת מערכות ופוצעת נפשות רבות בישראל. אבות ואמהות רועדים מפחד, בוכים ודואגים בסתר לבם שלא יושבת משוש חיהם. אם נרצה ואם לא נרצה, סדר-היום של כלל ציבור החרדים לדבר ה' ובכל העולם כולו – עבר שינוי של ממש – ובמפורש אינו כפי שהיה. כולנו כאחד מוצאים כיום את עצמנו נתונים בתוככי מציאות חדשה ובלתי צפוייה.

כן. ממש כך. והמציאות הקיימת אינה מאפשרת לברח או להתעלם ממנה, ואשר על כן, כיון שהפצים אנתנו להיות חי תענוג האושר, עלינו ועל צאצאינו לעמוד על המשמר בכל הריציות ובאחריות מלאה, לקלוט ולהפנים שמדובר כאן פשוט בשאלת חיים, להיות או למות!

המציאות – יותר חזקה מכולם. לא מנצחים ולא גוברים על המציאות. המציאות היא, שלא יהיו לנו, לא שלות נפש ולא מנוחת הדעת, אם לא ניישם את כל גודי ותקנות הקהילה, ואם לא נשמע ונצית למנהיגי העם ושטריו. היינו הגשמיים תלדים בקיום אותם הגדרים והתקנות. שומרי התורה והמצוות המעוררים ב-תפילה: "זכרנו לחיים", אינם יכולים להמשיך ולחיות את חיהם כסדרם וכפי שהורגלו כל הימים. העולם השתנה. כללים חדשים הגיעו לעולם, שהם ורק הם יכתבו לנו את שמחת החיים ואת האושר האישי.

אספקלריה

רב רבנן

רבנים מספרים על הרב - ראיונות

הג"ר יוסף שמחה גינזבורג שליט"א

רב אזורי, עומר

אתם זוכרים איך התחיל הקשר שלכם עם הרב זצ"ל?

הקשר איתו החל לערך בשנת תשל"ח, ונמשך מאז ועד לשנתו האחרונה.

בין היתר כיצד בא הקשר לידי ביטוי, אצלכם?

יש מדור הלכה, טור קבוע, אותו אני כותב ומדי שבוע הוא מופץ בכל העולם, במסגרת

עלון 'שיחת השבוע' של חב"ד.

כמה תלמידי-חכמים עזרו לי במשך השנים בכתיבת 'פינת ההלכה', אני יכול לספר לך, שאת העזרה הגדולה ביותר קיבלתי מהרב הלפרין זצ"ל. וכמובן לא רק שם, אלא בכל הנושאים ההלכתיים אליהם נדרשתי, גם בתגובות לשואלים, וזאת לעיתים בנושאים שונים ומשונים, הן בקשר לטכנולוגיית מכשירים והן בקשר לפסיקה עצמה בכל שדה ההלכה.

האם אתם זוכרים כרגע איזה סיפור או מעלה מיוחדת אותה ראיתם אצל הרב זצ"ל?

אני יכול לומר לך, שלקראת כל שיחה שהיתה לי עם הרב, ניסיתי לעשות 'שיעורי בית' בנושא ההלכתי אודותיו נסובה השיחה, ככל האפשר, כיוון שכדרכו היה הרב מזכיר לי בתשובתו סוגיות ודעות שונות בגמרא ופוסקים, ולולי זה לא הייתי בטוח שאוכל להבין את הדברים....

איזה מוסר השכל היתם ממליצים לציבור הקוראים לקחת מדמותו של הרב ומדרכו?

פעם שאילתיו בעש"ק שאלה בנוגע לבעיה רפואית של קרובת משפחה מבוגרת כלשהי, שגם אני לא הכרתי אותה, אלא כדי לענות לה. וענה לי את שענה. אח"כ הרב התקשר במיוחד סמוך לכניסת שבת, לברר מה שלומה כעת והאם הכל בסדר.

זה בהחלט דבר שאפשר ללמוד ממנו, האכפתיות והדאגה לשני...

הג"ר מנחם מענדל גליצנשטיין שליט"א

רב הישוב 'מעלה אפרים' והרב האזורי של בקעת הירדן

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל, האם

זכור לך מתי היא התחיל?

אני ירושלמי במקור, עירו של הרב זצ"ל. ומכיוון שהדוד שלי הגאון החסיד רבי משה צבי הלפרין זצ"ל היה אחיו, נוצר בינינו קשר עם הזמן. כאשר התמניתי לשמש כרב הישוב מעלה אפרים לפני כשלושים שנה, התחזק כמובן הקשר.

הייתי מעביר לו גם הרבה שאלות של שלוחים, שלוחי חב"ד מכל העולם, בעיקר

כשהיו שאלות פיקנטיות, שאלות מסובכות, שכאן ביום יום לא נפגשים בסיטואציות שכאלה.

איך הוא אכן ניגש היה לשאלות ההלכתיות הרבות אותם אתם ואחרים הייתם מפנים אליו?

היה לו כתפיים רחבות, כוחא דהיתרא איפה שצריך ואפשר.

וזה בגלל שהיה לו את החוש להבין מיד את הבעיה על כל חומריתה, מה שנקרא את ה'שולחן ערוך החמישי'..

המשך בעמוד הבא

הייתי שואל אותנו שאלות מסובכות באבן העזר, והוא היה אומר לי חכה כמה דקות, אני יעיין ואחזיר לך תשובה. עשר דקות בלבד הספיקו לו בשביל לעיין בשאלות הכי מסובכות ולחזור עם תשובה ברורה. זה כמובן גם בגלל הגאונות המדהימה שהוא התברך בה. אבל בעיקר בגלל כוח הפסק שהיה לו כפי שצינתי מקודם, הוא תפס מיד את כל הצדדים, ובלי להיבהל חתך את מה שדעת התורה אומרת בכל מקרה ומקרה.

תוכל לפרט דוגמא של שאלה מעניינת, סיפור לא שגרתי ששאלתם את הרב, וראיתם את גדלותו המיוחדת בפן זה?

יש לי גיס, שהוא שליח בסין בעיר שנחאי. יום שישי אחד הוא מתקשר אלי בבהלה - אגב, זו הדינמיקה של השאלות הללו, הם מתעוררות תמיד בזמנים הכי לחוצים - והוא מספר שמישהו היסב את תשומת ליבו לעובדה שלביצים שבהן הוא משתמש יש משני הצדדים 'שפיץ'. ביצה רגילה להיות צד אחד חד וצד אחד כד - רחב, בביצים האלו היו שניהם חדים, למרות שהם מגיעות מתרנגולת רגילה.

כעת צריך לבדוק, האם יש מסורת על זן תרנגולת אלו, ומדוע זה נראה כך?

כל האוכל כבר מוכן לשבת, יש הרבה אורחים שאמורים להשתתף בסעודת שבת, מה עושים! הרב זצ"ל התקשר ליהודי שהיה בעבר מתגורר בשנחאי, אך הוא לא ידע על כך. הוא הוסיף להתקשר לנוי יורק, לאדם שהיה סיכוי שהוא ידע, אך לא הצליח להשיג אותו. קיצורו של דבר, בדיעבד הוא התיר את השימוש לאותו שבת. לאחר השבת הוא המשיך לחקור, ומצא בסוף שוחט ספרדי שהגיע משנחאי, אשר הוא זכר שהיו שוחטים את התרנגולות האלו ואוכלים אותן, ועל סמך זאת הרב התיר את הדבר.

אני מניח שהיו שאלות שהפסק הסתיים קצת אחרת.

היה שאלה מבית חב"ד, במקום שהכינו את כל העופות לסעודת השבת שנערכה באותו שבוע עבור כמאתיים סועדים. לעובדים נגמר הקטשופ, ומבלי להתבלבל הם ירדו למכולת וקנו קטשופ מתוצרת מקומית. שוב, יום שישי בצהריים, איך מתמודדים?

לאחר בירור קצר התברר שבאותו מפעל מייצרים דברים נוספים, כך שגם אם המוצר עצמו נעשה מחומרים צמחיים, אין אפשרות להתירו.

בסופו של דבר, לאחר שהרב שאל את כל השאלות שהיו נצרכות לו, פסק לו בדיעבד לשטוף את כל המנות ביסודיות ולהגיש אותן לאורחים בלבד, בעוד שלהם - שלוחי חב"ד עצמם - החמיר.

מה באמת ההיתר בשני הסיפורים שהצגתם, זה נשמע מאוד מעניין...

זה לא ממש הבמה כאן לפרט...

אך אני יכול לומר לך שתמיד הוא נימק את כל התשובות לפרטי פרטים.

הזווית הזו שהייתה אצל הרב זצ"ל, בוודאי הגיעה לידי ביטוי גם בעיסוקו הציבורי, המרכזי בעצם.

תראה. כל המכון שהוא הקים זה בקו הזה. יש בעיות שאפשר לחמוק מהם, קח לדוגמא סיפור שדווקא היה באירופה. הכניסה לבנין מתבצעת עם מפתח חשמלי שמפעיל את התאורה בבנין באופן אוטומטי. יהיו שיציעו בשבת לחכות בחוץ עד שיעבור גוי. אך הוא מיד תפס שלא תמיד זה שייך, לעיתים צריך לחכות הרבה זמן בקור של מתחת לאפס מעלות גם כל הלילה.

לסיום, איזה מוסר השכל הייתם ממליצים לקוראים ללמוד מאורחותיו של הרב זצ"ל?

נקודה חשובה הוא היה תמיד זמין! לא היו לו שעות עבודה מסודרות, ויכלו להתקשר אליו בכל זמן! זה הגיע מהתמסרות מוחלטת לעול שהוא לקח על עצמו, להביא את ההלכה לכל מי שזקוק לכך, ובעצם לכל כלל ישראל, ואת הנקודה הזו בהחלט אפשר ללמוד ממנו.

הג"ר שניאור זלמן הכהן כהן שליט"א חבר הבד"ץ במוסקבה

האם זכור לך ממנו סיפור מעניין, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי ששמעת ממנו והשאיר עליך רושם מיוחד?

ב"ה זכיתי, שהרב זצ"ל הגיע במיוחד למוסקבה כדי להיות סנדק בברית מילה לבני שיחי, ובקשתי ממנו להגיד כמה מילים, ומיד במקום ללא כל הכנה אמר שיעור עמוק על ברית מילה בשבת.

היו עוד הרבה פעמים שדיברתי איתו בסוגיות שלא היו קשורות אל הנושאים בהם עסק באופן יום יומי, לא בנושאי חשמל ולא בשאלות של שבת ויום-טוב וכדומה, ומיד התחיל לדבר על כל הסוגיות שם, ועל מה שדנים שם המפרשים. ראיתי את זה כ"כ הרבה פעמים, וזה היה מפעים כל פעם מחדש.

איזה מוסר השכל היית ממליץ לציבור הקוראים לקחת מן הרב ודמותו כצידה לדרך:

מה שאני יכול להגיד לכם, לא מצאתי הרבה רבנים שאצלם ש"ס ופוסקים זה על כף יד שלהם, כמו שזכיתי לראות אצל הרב זצ"ל.

סליחה שאני מקצר, למרות שיש הרבה מה להאריך, ואני מאחל לכולנו שנזכה ללמוד ממנו.

הג"ר שמחה בונם לייזרזון שליט"א ראש מרכז 'שולחן שלמה' להוראה

כמי שזכה להכיר את הרב ואת פעילותו מקרוב, כיצד היה המבט והזווית בו נתפסת דמותו של הרב לפניכם?

עשרות שנים מחייו. בעצם, את רוב חייו, הוא הקדיש למלאכת הקודש. לזכות יהודים בשמירת שבת בהידור. לא בדיעבד. לא בשעת הדחק. אלא לכתחילה, בלי לוותר על קוצו של יוד. בדברים סבוכים, שלא נדונו בשו"ע ובנושאי כלים, ואפילו לא באחרוני האחרונים. וגם מהמעטים שכן התייחסו לזה, רובם המוחלט לא היתה להם בהירות בשורש הבעיות, בהיקף שלהם, וממילא לא יכלו לרדת לעומקא דדינא.

בעשרות השנים האחרונות, היתה, ועדיין זה ממשיך, התפתחות עצומה של הטכנולוגיה, ששינתה את המציאות היום יומית לגמרי. נורות להט כבר כמעט לא בנמצא, יש נורות לד. יש יותר ממיליון בתים שמוני המים המכניים הוחלפו בדיגיטיים. יש מאות דגמים של מקררים ומקפיאים. יש סוגים שונים של טכנולוגיות מזגנים. מיני ברים. ועוד הרבה הרבה מכשירים שימושיים שלא הזכרנו.

זוהי מציאות שאי אפשר להתעלם ממנה. הדורות האחרונים לא מוכנים לחיות כמו פעם, ואי אפשר לגלגל עיניים ולהתעלם מהמציאות. ולכן צריך וחובה לברר באופן יסודי כל דבר, מה הן האפשרויות ההלכתיות להשתמש בהם בשבתות. אם, ואיך אפשר להתאים אותם לשימוש על פי ההלכה, בשבת. כך סברו גדולי ישראל ועמודי ההוראה, אשר מפיהם אנו חיים.

הגאון רבי לוי יצחק זצ"ל הציל אלפים מחילול שבת, אלפים שבכלל לא מודעים לזה. אם זה בבתי חולים, אם זה בבתי מלון, ועוד. במעליות שבת. בתנורי חימום. במדי מים דיגיטליים מהודרים. בשורה של פיתוחים. לא זו בלבד שהוא לא אמר שלום עלי נפשי, אלא שהוא מסר את חלבו ואת כבודו, כדי להרבות שמירת שבת כהלכתה לאלפי אלפים, ולגרום לקידוש שמו יתברך. הוא ידע איך הוא יכול לגרום לנחת רוח ליוצרו, האמין בדרך הישר והטוב, והיה מוכן לספוג חיצים ובליסטראות, העיקר לפעול ולתקן ולשכלל מבחינה הלכתית, עוד ועוד. ולהביא למצב שיתמעטו חילולי שבת בישראל, ותתרבה קדושת השבת, בבתי פרטיים, בבתי חולים, בבתי מלון, במחנות צבא, בכל מקום שהוא. שכרו הרבה מאוד, וצדקתו עומדת לעד.

יש לכם דוגמאות נוספות לכך?

הוא שקד לטהרתם של כהנים במקומות שאין ברירה וכהנים נמצאים. כהן שנמצא בבית חולים, איך אפשר להמעיט את האיסורים. והוא הגיע להמצאה נפלאה של דלתות כפולות, או של דלתות כנפים מסתובבות. פתרונות שהיום מיושמות בכל בתי החולים בארץ. נכון שזה לא פותר את כל הבעיות, אבל זה מנתק את הטומאה מחדר מתים לשאר האגפים בבית החולים. ועדיין הוא לא נח ולא שקט. הוא פיקח על דגם של ארונות בידוד לנפלים, ושל אהלי בידוד לנפטרים.

בשעתו אף אחד לא עסק בנושא של טהרת כהנים. גם היום שאכשר דרא, ויש ארגונים שונים, כולם אהובים כולם ברורים, ויבורכו מן השמים. אבל כל הפעילות החשובה שלהם היא להתריע איפה אסור ללכת, וממה צריך להשגיח. הוא זצ"ל היה גברא דמריה סייעיה, והוא קיבל גם את היצירתיות. את הכלים להמעיט טומאה.

זה באמת היה דבר ייחודי להרב הלפרין זצ"ל. איזה מוסר השכל הייתם ממליצים לקוראים לקחת ממשנתו של הרב?

אני מרשה לעצמי לומר, שהסיבה שהוא זכה אכן להיות גברא דמריה סייעיה בפתרונות יצירתיים בכל מה שקשור למכשור טכנולוגי מתקדם, היתה כי הוא הרגיש **אחריות**, וחובה לפעול **יותר מכפי יכולתו** לעמוד על משמר השבת, שיהיה בדקדוק לפי כל כללי ההלכה, בלי שום פשרות ח"ו. ומשמיי סייעו בעדו.

צריך תחושה של אחריות על דברים שדורשים פתרון, כדי לעשות רצון אבינו שבשמים. כי בסופו של דבר, כל אחד לדברים שהוא זקוק, בכל תחום שהוא, הוא יודע טוב מאוד איך לסדר שתהיה לו האפשרות להגיע לזה או להשתמש בזה. צריך ללמוד ממנו את הגישה הרצינית לעשייה, בתחושה של שליחות בלי הפסק. בכל המצבים. כל השנים.

האם אתם רואים את ההשפעה של גישתו ודרכו, על פעילות המכון ואופיו גם היום?

גדולה האבידה ואין לה תמורה. אבל הגאון המנוח זצ"ל היה וגם התנהג כחכם שעניו בראשו. הוא חשב על הכל. לפני הרבה שנים הוא צירף למלאכת הקודש את בנו הגדול, הגאון ר' אברהם משה שליט"א, ובזכות זה גם אחרי פטירתו אין שום הפסקה בפעילות הנחוצה היום יותר מאי פעם. למרות שהטכנולוגיה מציבה כל הזמן שאלות חדשות, תמידין כסדרן, שבדרך כלל הופכות למורכבות יותר.

אני עומד ומשתומם לפעמים, איך ראשי המכון משגיחים במשמרת למשמרת. כל דבר עובר שבע חקירות ושבע בדיקות, בישוב הדעת, בתשומת לב מיוחדת.

האם זכור לך ממנו סיפור אופייני שהשאר עליך רושם מיוחד?

אמנם הסיפור הוא לא ממש ממנו, אך הוא בהחלט עליו, והוא מתחבר לדברים שאמרתי קודם לכן. אני זוכר בימי בחרותי תקופה אפילה, שפגעו בו בפרהסיה באופן נורא, כמובן בלי לדבר איתו קודם, בלי לברר, בלי לשאול, בלי לבקש הסברים. הוא היה כאוב מאוד - קרוץ מחומר.

באותם ימים קשים, הוא השיח את לבו בפני דודי זקני מרן הגרש"ז אויערבאך: 'אולי אני סוגר את המכון'. אם יורים אש וגפרית, ולא משנה מי עומד מאחורי הדברים ומה המניעים, ומה רמת הדיוק בהעברת הדברים, אולי צריך לפרוש. אמר לו מרן ר' שלמה זלמן: אני לא יכול להורות לך איך לנהוג, כי אני לא עומד במקומך ולא עובר את מה שאתה עובר. אני יכול רק לספר לך סיפור דומה לְשִׁלְךָ שהיה איתי לפני עשרות שנים. אז גם עברתי התקפות קשות מאוד, ויום אחד התייעצתי עם שר התורה גאון ישראל מטשעבין זצ"ל - כידוע ששני גאוני עולם האלו היו נפגשים מידי יום - 'אולי אני חוזר בי מפסק ההלכה שגרם להתקפות הנוראות'. ענה לי הגאון מטשעבין, אם אתה ביררת את הדבר כמו שצריך, והגעת למסקנה ברורה מבחינה הלכתית, אלא שאתה עומד לחזור בך **מסיבות אחרות, צדדיות**, שלא נוגעות למסקנה ההלכתית, אתה נכנס לגדר של 'עושה מלאכת ד' רמיה'. זה הספיק לי. עד כאן היו דברי הרב.

הרב הלפרין זצ"ל שמע את הדברים, וזה הספיק לו. והוא המשיך בשליחות המיוחדת שלו בעולם. שליחות של להרבות כבוד שמים ע"י הידור בקיום המצוות, והצלת המוני יהודים מחילול שבת, מי במזיד רח"ל, ומי בשוגג. ושליחות של הרניי הולך לקיים מצוות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'. כי כבר הזכרתי שרובם ככולם של הדברים שהוא אישר ופיתח לא היה לצרכיו בכלל. זה היה כדי 'ליהנות בהם בני אדם' אחרים.

ידועה יראת השמים שהיתה לרב, כשהדבר היחיד שתפס אצלו מקום היה כבוד שמים, כפי שציניתם. האם זכורים לכם דוגמאות שכאלה?

קח דוגמא אחת. הוא התבקש לתת אישור למנגנון פיקוח על מכשירים טכנולוגים המכלים את הנפש ומשחיתים את הנשמה, בהתחלה ממש, והוא סירב, כי הוא טען שהוא לא יוכל לפקח כל הזמן על השינויים שנעשים ויעשו, כי ברור שהדברים יצאו מכלל שליטה.

היתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת, בדברים שבדקו, בזמן שעוד לא היה נראה שהתוצאות יהיו הרסניות כל כך, שכל באיה לא ישובו רח"ל, ולא משנה אם זה יהיה 'מוגן' או 'מוכשר' למחצה לשליש לרביע או לחצי שיעור. לטהר את השרץ בק"נ טעמים - חס ושלום. הרגש קודש שלו, מעולם לא התקרר או הטשטש ע"י תערובת השפעות של חול.

שתהיה לנו את הזכות ללמוד ממעשיו ולאמץ את דרכיו, זה ודאי יהיה עליו לנשמה שלנו. וזה גם יהיה עליו לנשמתו בגנזי מרומים, ותשלום מעט מן המעט של הכרת הטוב שהדור חייב לו. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

הג"ר נח לנדסברג שליט"א

רב המושב צפריה, ישובי עמק לוד והרב הממונה על העיר לוד

האם זכור לכם כיצד החל הקשר שלכם עם הרב?

בשנת תשנ"ב היה הרב יושב בבית ההוראה שע"י 'בית אריאל' בימי שני, ובתקופה זו זכיתי לישיב בצילו, כאשר מאז נמשך הקשר בינינו עד להסתלקותו זצ"ל

אברכי הכולל, שגם כן היה שם במכון, היו שואלים אותו שאלות בהלכה, בעיקר בנושאי שבת יו"ט, בכל הקשור לטכנולוגיה, הנושאים בהם עסק רבות והיו קרובים לליבו, כאשר במשך השנים העליתי חלק מן השות"ם על גבי הכתב, והם פורסמו בספרים 'פניני הוראה' ו'בנין אריאל'.

גם כאשר נסגר בית ההוראה, המשכתי להתייעץ איתו באופן קבוע, בכל תחומי ההלכה.

הדבר המיוחד בו היה אכן בקיאותו בכל תחומי החיים, ובפרט ההצמדה של ענייני הטכנולוגיה לעולם ההלכה כראוי, וזאת למרות שלא ידע אנגלית וכדו'.

האם זכורה לך ממנו עובדה מעניינת או הנהגת חיים, שהשאירה עליך רושם מיוחד?

כל תשובותיו היו ניתנות בענוותנות ובגובה העיניים.

אחד מילדי היה צריך לעשות עבודת בגרות בנושא מעליות שבת, הרב ישב אתו והסביר לו את הכל לפרטי פרטים, וכאשר בני בנה דגם הממחיש את הנתונים המעשיים, הרב שוב ישב אתו והסביר לו הכל.

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל.

כאשר קיבלתי את רבנות המושבים צפריה ועמק לוד, ליווה אותי בכל התקופה של המעבר, השתתף בעצה, ואף באופן פיזי טרח להגיע אלי לבקר ביקורי נימוסים.

אכן כמו שאמרו חז"ל זה הפסד גדול לכל הדור שאבדנו דמות שכזו - חבל על דאבדין.

הג"ר משה ח. פלג שליט"א

רב המרכז הרפואי 'שערי צדק'

האם אתם זוכרים כיצד החל הקשר שהיה לכם עם הרב זצ"ל?

הקשר שלי עם הרב זצ"ל התחיל לפני כ-35 שנה, כשקניתי דירה חדשה בהר נוף. נכנסתי אצלו להתייעץ על מעלית שבת. דרך אגב, לא כולם יודעים שהמעלית שבת המהודרת הראשונה, שתוכננה ע"י המכון, היתה בשערי צדק. בכל אופן, לאחר שדברתי עם הרב, הלכתי לשאול את דעתו של הגרשז"א זצ"ל. הוא אמר לי שאם עדיין אין מעלית שבת בבניין שלי, עלי להזמין את מעלית השבת של המכון של הרב הלפרין. שאלתי אותו: האם זה מותר לכתחילה לאברכים? הוא ענה לי: "הוא (הרב הלפרין) מחמיר יותר ממני"

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על טיב הקשר האישי שהיה ביניכם לאורך השנים? כשהתחלתי לכהן כרב המרכז הרפואי שערי צדק, לפני 20 שנה, המשכתי להתייעץ רבות עם הרב זצ"ל בכל מיני שאלות בשבת.

כשבנינו בנין חדש בשערי צדק, רצינו מעלית שבת עם אישור של המכון, והיינו שוב הראשונים לקבל מעלית מסוג חדש עם פיקוד שבת של המכון.

וכמובן הרב כיבד אותי בהשתתפות אירועים משפחתיים, כגון בחתונות של ילדי.

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי ששמעת ממנו, והשאיר עליך רושם מיוחד?

בהזדמנות אמרתי לרב זצ"ל שבמכון אחר טוענים שהרב מחמיר יותר מדי. הוא ענה לי שיש הבדל יסודי אם מתירים מעלית לכתחילה לשבת, או אם באים להתיר עוף שיש בו שאלה. עוף שיש בו שאלה, לפעמים ראוי לסמוך על המתירים בדיעבד, כי יתכן שלבן אדם לא יהיה לו אוכל לשבת, או לחילופין יצטרך להכשיר את הכלים. אבל אם רוצים להתיר מעלית לשבת לציבור הרחב, אין שום הגיון לחפש היתירים דחוקים, ויש לחתור למהודרת ביותר.

לסיום, איזה מוסר השכל היית ממליץ לציבור הקוראים לקחת מן הרב ודמותו כצידה לדרך:

מה צריך להוסיף?

- אנו שמחים שהוא השאיר אחריו בן שראוי להמשיך את העבודה החשובה.

הג"ר יהושע שוואב שליט"א

רב הקמפוס של 'נוה ירושלים'

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל, האם זכור לך מתי היא התחילה?

תחילת היכרותי עם הרב הייתה מיד כשעליתי ארצה. הייתי עדיין בחור, אך התעניינתי בלימודי הלכה למעשה, ובאתי להבחן בכולל שהוקם ע"י ה'מכון'. הרב זצ"ל היה בוחן את הרוצים להתקבל. צורת המבחן של הרב הייתה ייחודית מאוד, הוא העלה בפניי שאלה הלכתית וטכנית, אחת מהשאלות הרבות והסבוכות שהועלו בפניו, והיה עסוק בפתרון באותה העת, נתן לי 'מראי-מקומות' על השאלה, ואמר לי לשוב אליו

המשך מעמוד קודם

בעוד כשבוע עם תשובתי על כך. אני אמנם הצלחתי ב'מבחן' והתקבלתי, אך משום מה ביכרתי ללכת ללמוד בכולל של 'בית אריאל', בשכנות למכון ב'בית וגן'. הרב היה מגיע גם מפעם לפעם למסור שיעורים בפני אברכי הכולל, שם התחלתי לשאול אותו שאלות. אט אט התגבר הקשר, והייתי סר למכון עצמו לעתים תדירות, לפרוק שם את שאלותיי וספקותיי הרבים. עד לשנתו האחרונה ממש, בה נחלש מאוד, הייתי פונה אליו בכל שאלותיי. הרב ממש בנה אותי בלימוד.

מאז, קרוב ליובל שנים, הייתי קשור עמו בעבותות אהבה. הרב ענה לי תמיד בסבלנות אין קץ, במשך יותר מארבעים שנה שוחחתי עמו טלפונית, לצורך שאלות הלכתיות, לפחות פעם בשבוע, מתוקף תלמידי כמגיד שיעור בהלכה.

גם שאלות אישיות שואל אותנו, ותדיר הייתי מתייעץ עם הרב זצ"ל, מאחר והיה ייחודי מאוד בחכמתו העצומה, וכמדומני שלא היה שני לו בזה.

איך הוא אכן ניגש היה לשאלות ההלכתיות הרבות, אותן אתם ואחרים הייתם מפנים אליו?

הרב לא נרתע מאף שאלה. תמיד היה חוקר ונכנס לעובי הקורה, שאלות רבות שאלתי בסוגיות הנוגעות ל'אבן העזר' אותן למדתי, למרות שהרב מתוקף תפקידו עסק בעיקר בנושאים הקשורים ל'אורח חיים' ו'ליורה דעה', אעפ"כ היה בקיא אף בסוגיות אלו, וידע להשיב לי על כך. כמו כן הרבה תשובות סבוכות כתב לי בסוגיות אלו, כגון בסוגיית ממזרות, כשבזריזות ובשקדנות צלל במלא העיון לעומקן של דברים. אני חייב לציין, שתמיד הרב היה נגיש וזמין, גם כשהיה זה כמה פעמים באותו היום, תמיד האיר לי פנים. פעמים רבות הבנתי שהוא באמצע סוגיה סבוכה, וחשתי שאני מפריע לו בענייניו, אך כששאלתי על כך הוא ענה לי: "אתה תשאל, כי לכך נוצרתי..."

האם תוכל לשתף את הקוראים בתובנות מהרב זצ"ל, מה שנקרא 'עצה לחיים', שאולי שמעת ממנו?

כשרציתי להתחיל לחזור ולשנן את הלכות 'אבן העזר', שאלתי את הרב מהו הסוד, כיצד אפשרי לזכור את כל ההלכות? ענה לי הרב במתק לשונו, וסיפר לי תחילה, כי בשנות בחרותו המוקדמות למד בישיבת 'חיי עולם', שם עיקר לימודם היה בבקיאות, וכוח זכרונו היה מאוד בולט בישיבה. למרות שידע כי כוחו גדול בזיכרון, בכל זאת העדיף את לימוד העיון והלומדע'ס הישיבתי, אף שידע שזה יוריד לו מזכרונו, כי קשה יותר לזכור את כל הסברות וההכרחים, מאשר לזכור את הגמרא הכתובה עם הראשונים. החלטתו הייתה כי עיקר הלימוד הנצרך הוא בעיון ובדרך הישיבתית, ולצורך כך גלה לישיבת 'סלבודקה' שבבני ברק. למעשה, הרב אמר לי כי הוא סבור, שצורת הלימוד היא שקובעת את היכולת והכוח לזכור. עוד הוסיף לי הרב בחיך, כי אצל הפוסקים שהיו מחכמי הונגריה בולט זיכרונם הכביר, ובקיאותם העצומה, אבל, הטעים בפניי, לא היה זה בהכרח מכישרון זיכרונם שהיה גדול יותר מאחרים, אלא מצורת לימודם שהיה בצורה יותר בקיאותית ומקיפה, כך שהם ראו יותר את התמונה בכללותה, וכך היקל עליהם לזכור. אשר על כן יעץ לי הרב, כי בחזרה אחזור שבוע שלם רק על דברי השו"ע והרמ"א, ללא הפרטים, כי את הכללים ניתן לזכור יותר בקלות, ועל ידי לימוד הכללים אזכר כבר מעצמי בפרטים ובדברי הנושאי כלים. ואכן עשיתי כדבריו, וראיתי ברכה באותו הפרק, ותובנה זו הועילה לי גם בעוד תחומים בלימודיי.

אספקלריה

גדול עומד על גביהם

מהנדסי המכון מספרים על הרב - ראיונות

המהנדס הר"ר דוד אברהמס

משאבות ומערכות מים

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל, האם זכור לך מתי היא התחילה?

ההכרות האמתית עם הרב התחילה עוד הרבה לפני העבודה במכון. הכרתי אדם שאחד מבני משפחתו היה זקוק למכשיר שמיעה. קופת החולים הציעה לו מכשיר הנושא אישור של המכון עבור שימוש בשבת. אך באותו מכשיר היה היתר השימוש מבוסס על קולא הלכתית מסויימת, שמותרת לאנשים במצבו ללא חשש. אותו יהודי שלמרות מצבו לא רצה להסתמך על אותה הקולא, רצה לקבל מכשיר מסוג אחר, יקר יותר, שניתן להשתמש בו באופן שהוא יותר לכתחילה. כמובן שהקופה לא ששה לממן מכשיר אחר ממה שהיא נותנת לכולם. פניתי אל הרב בתור איש הלכה ומקצוע, שידעתי שדלתו פתוחה לכל אדם, ובשמחה, למרות שהוא עצמו אישר את המכשיר של הקופה, עזר לי בחפץ לב ונתן בידי מכתב מנומק עבור קופת חולים שתממן לאותו אדם את המכשיר השני.

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי ששמעת ממנו והשאיך עליך רושם מיוחד?

אני יכול לומר לך, שאת הנקודה הזו שדיברתי עליה ראיתי תמיד גם במסגרת העבודה, כאשר נכנסתי לעבוד במכון. היה חשוב לו שיהיה גם אופן מחמיר יותר לרוצים בכך, אם ניתן, למרות שההיתר להשתמש במוצרים שהמכון הכשיר היו תמיד באופן של לכתחילה ממש.

כך, למשל, בנושא של משאבות מים, בו אני מתעסק רבות מטעם המכון. ישנם פתרונות טובים ומהודרים, המבוססים על שילוב של כמה יסודות הלכתיים איתנים. עם כל זאת, תמיד חתרו בהנחייתו לתת לציבור פתרון מושלם שיתן מענה לכל הדיעות ולכל הציבורים המחמירים ביותר.

איזה מוסר השכל היית ממליץ לציבור הקוראים לקחת מן הרב ודמותו כצידה לדרך?

אני רוצה לומר לך משהו. הרב חשב על דברים לפני כולם, כל הפיתוחים לשבת, למשל שבת בבתי חולים, הוא הראשון שהתחיל עם זה וכל האחרים באו בעקבותיו. אבל היתה לו נקודה חלשה, הוא לא היה ביזנס-מן. כל מה שהוא עשה וייעץ לאנשים בחפץ לב, לא היה כדי שיהיה רווח למכון, אלא מתוך רצון אמיתי לעזור לציבור ולהגביר את שמירת השבת וההלכה..

לדוגמא, הספר שהוא חיבר לפני שהאסטרונוט אילן רמון ז"ל עלה לחלל - כיצד לשמור גם שם על מה שההלכה דורשת מיהודי.

וגם היום רוחו של הרב עדיין מורגשת במכון, בוודאי בפן הזה.

שים לב! עכשיו אדם התקשר אלי, ושאל שאלה על משאבות המים בבנין שלו, ענית לו במשך שעה ארוכה תשובה מפורטת, מבלי שיהיה לי מכך תועלת או טובת הנאה כלשהיא. אני נותן לעיתים עצות לאנשים בטלפון! גם בלי לבקש להגיע למקום! רק באמת לעזור לאנשים. ואת הדבר הזה למדתי מהרב זצ"ל, וזו בעצם הרוח של המכון עד היום, כפי שהוא הטמיע באופן מובנה על כל סביבתו, לדאוג לכל יהודי באשר הוא, שכל אחד יוכל להשתמש בדברים הנצרכים לו לאור ההלכה הצרופה.

המהנדס מר דוד בנעט

מעליות ואלקטרוניקה

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל, איך הכרתם?

הגיע אדם למקום העבודה שלי, לפני עשרות שנים, וסיפר לי על מכון שבו מנסים לפתח דברים מעניינים. למשל, הוא אמר לי, אם צריך להפעיל בשבת מכשיר חשמלי עבור חולים, לעשות זאת על ידי שיעבור אדם בין מקור רוח לבין לוח, שעומד מונף כלפי מעלה מכוחה של אותה הרוח, ובאופן שכאשר הוא הולך בין הרוח לבין הלוח, הלוח יפול חזרה וידליק בנפילתו את המתג של המכשיר. אמרתי לו, זה לא נראה לי מתאים, זה נשמע מוזר וזה לא מעניין אותי.

באותה תקופה באתי להרצות במכון לב. והנה ביציאה אני רואה אדם עם זקן ארוך עומד וממתין לי. זה היה הרב הלפרין, שהגיע עד לשם, ואמר לי: אני רוצה שתבוא לעבוד אצלי במכון. נו, לא יכולתי לסרב. אני עד היום לא יודע מאיפה הוא ידע שאני אמור לדבר שם.

בסוף הכנתם דבר שכזה?

את זה דווקא לא, אבל כשהגעתי בסוף לעבוד שם עם דובי (ציוני, ממהנדסי המכון - ש.ב.ו.) ראיתי המון דברים, מעניינים ומוזרים לא פחות.

כיצד נתפסת בעיניך דמותו של הרב, מזווית אישית?

בפגישה הראשונה דברנו על המקררים, שאז הפכו להיות מוצר שימושי לכולם. הוא שאל אותי, האם יכולה להיות בעיה להשתמש במקרר בשבת? עניתי לו, שכאשר פותחים את הדלת נכנס אויר קר שיכול להפעיל אותו.

וזהו, הוא שאל, לא יכולות להיות בעיות נוספות?

עניתי: לא חושב שיש עוד.

תחשוב, הוא אמר לי, תחשוב שוב.

חשבתי שוב, ואמרתי, אם אני סוגר את הדלת זה יכול לגרום למנוע להפסיק את פעילותו.

הוא אומר לי: שוב אתה אומר רק חצי (השני...), אני רוצה לשמוע סיפור שלם מהתחלה עד הסוף!

זה באמת היה מאפיין אותו, לחשוב על כל דבר מכל הכיוונים.

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי, ששמעת ממנו והשאיר עליך רושם מיוחד? הוא היה פיקח מחוכם.

שאלתי אותו פעם: אם חם לי ואקח מניפה להתקרר, זה מותר בשבת? כמובן שכן.

ואם אקח את המניפה, הוספתי ושאלתי, ואניח אותה על ציר עם ידית, באופן שכאשר אניע את הידית זה יעשה עלי רוח, מותר?

הוא סרב לענות.

כשהפצרתי בו הוא הסביר לי:

אני מסרב, כי אני יודע מה השאלה הבאה שלך: אם מותר לי לעשות את זה בידיים, אז מדוע בחשמל אסור...

יש לך עוד דוגמאות טובות?

היו הרבה מקרים כאלו:

היה החידוש שאמרתי לו פעם בהלצה בפורים: 'אם פרה אדומה הייתה מטילה ביצים המן לא היה נתלה'. התכוונתי,

המשך מעמוד קודם

כמובן לאתגר אותו בחידה קשה.

והוא עצמו מיד מסביר לי: אתה בוודאי מתכוון לומר, שהירידה של המן התחילה כשנדדה שנתו של אחשורוש, וקראו לפניו את הסיפור של מרדכי עם בגתן ותרש, שדברו פרסית ומרדכי שמע אותם. איך הוא ידע פרסית, כי היה בכך צורך כדי שיהיה מי שיעזור בחיפוש ה'פרה אדומה', כאשר הסנהדרין יצטרכו, ואת זה לא היה צריך אם הפרה אדומה היתה מטילה ביצים... במקום הוא תפש למה התכוונתי!

משהו פיקנטי לסיום.

הוא היה כותב מאוד קצר, ולא תמיד הבנתי ברור מה הכוונה, עד שעברתי על זה כמה פעמים. היה פעם שעברתי על דבר שהוא כתב, ונדמה היה לי שהבנתי הפעם בקלות למה הוא מתכוון. מאחר שהיה נראה לי שיש שם טעות, תיקנתי אותה על סמך הבנתי, ובכל זאת הגעתי להראות לו את התיקונים שעשיתי, בשביל להיות בטוח שתיקנתי נכון. תשמע, מה הוא אמר לי: 'אם את הטעויות שלי (אתה סבור ש) אני לא מתקן, את הטעויות של אחרים (-שלך...)- אני וודאי לא מתקן...'

המהנדס הר"ר דן דוידאן מפעלים, מטשי"ם וחברת החשמל

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל, באם אתה זוכר כיצד הוא החל?

אני התחלתי לעבוד במכון בתחילת שנת תש"ן.

הכניסו אותנו לקראת מה שאז כינו באג 2000. כזכור היה חשש משמעותי בכל העולם שעם החלפת קידומת השנים הלועזית לשנת 2000 יתבלבלו כל מערכות האוטומציה, ללא יכולת סינכרון עם המציאות. הבעיה העיקרית, לנו כיהודים שומרי תורה ומצוות, היתה שהשנה האזרחית התחלפה אז בליל שבת, כך שנוצר חשש כי יוצרו מצבים הגובלים בפקוח נפש, שיצריכו התערבות מידית. מטבע הדברים התבקש המכון לתת את דעתו לתרחישים האפשריים, והכניס מהנדסים שיעבדו על נושא זה.

בסופו של דבר החשש לא התממש ב"ה. אך היו מספיק פרוייקטים חשובים לעבוד עליהם, כמו נושא שמירת השבת בחברת החשמל אותו רצה הרב לקדם, לעבוד מול חברת החשמל שהעבודה תיעשה ללא חילולי שבת, וזאת על ידי הכנסת אוטומציה מלאה לכל המערכות, דבר שהתקדם ב"ה עם השנים, כשאנט מקוים ומייחלים שנזכה בעז"ה לברך על המוגמר בקרוב.

הוא היה יוזם, פועל ונפגש באופן אישי עם כל המנכלים ועם וועדי העובדים, והצליח לחסוך אלפי פעולות של חילול שבת. מי מדבר על הטרקטורים עומסי הפחם שהופעלו בחופשיות בשבת, היו כמויות עצומות של העובדים שנסעו הלוך ושוב בכל שבת באוטובוסים אל תחנות הכח. היום כמויות קטנות ממש נשארו, והכל עבר לימות חול, ובעז"ה גם זה ייגמר.

הוא התעקש להכניס אוטומציה, ולא לשלב גויים שיעבדו בשבת, כי כך לא צריך פיקוח כל הזמן, בכדי שישאר לעולם. היה ויכוח אידיאולוגי בינו לאחרים בפרט זה, והיום אנו רואים שהוא צדק. היה מנכ"ל חובש כיפה, שהתווכח עימו ורצה להביא גויים, אך ללא הצלחה. הרב לא התקפל ועמד בתוקף על דעתו. ולבסוף ראו כולם שהוא צודק, שכן כל השינויים לטובה שהוא הכניס נשמרים עד היום.

התגלתה לנו דמות מיוחדת, עם מעלות נדירות גם בין אדם לחבירו, עם רגישות מדהימה לזולת. מחד, לומר מה שצריך, כמי שמתעסק בקדשי שמים, ללא שום ויתורים, ומאידך, להגיד זאת בצורה הכי עדינה ומכבדת.

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

היה נותן בנו אמון בלתי מסוייג. כמובן אחרי שבדק אותנו בהתחלה, ומאז נתן לנו בטחון וגב לכל אורך הדרך, בדיווחים שהעברנו, ביחסים ובקשרים שניהלנו לשם כך, תמיד היה נותן אמון מלא.

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי ששמעת ממנו והשאיר עליך רושם מיוחד?

כשהבאתי מהנדסים מבחוץ, בכל תחום שהוא, היה מדהים לראות, איך ידע לקרב מחד, ולעמוד על שלו מאידך. כל מי שהגיע למכון היה לובש כיפה מפני הכבוד. זכורני איך הפטיר בבדיחות, אחרי שיחה שערך עם טכנאים שעמדו המומים מהידע שהפגין, למרות שכידוע מעולם לא למד את כל זה באופן מסודר, ואמר להם: מילא ראש שיש עליו כיפה מובן למה צריך אותו, אבל אם גם אין כיפה, וגם הוא לא מכיל הרבה, אז בשביל מה צריך את הראש?

ביקר פעם במכון אחד משרי הממשלה, מבית מסורתי, והיה באותו מעמד קטע רגיש, כאשר בתוך הדברים זרק אותו אדם מילה מעט מזלזלת לגבי אישיות תורנית או קבוצה מסויימת (איני זוכר פרט זה בוודאות). חיכיתי לראות אם הרב יעבור על כך בשתיקה, ולשמחתי אחרי כמה דקות החזיר הרב את השיחה לאחור, והעיר לו על כך בעדינות אך בנחרצות.

ראיתי ולמדתי אז איך לחץ חברתי לא אמור להשפיע על אדם, איך 'שיויתי ה' לנגד' מלווה אותו בכל עניין, ובעיני סיפור זה משקף מי היה האיש.

האם יש דברים מיוחדים שאפשר לומר ש'הרווחת' בזכות הקשר שהיה ביניכם?

הרבה.

במיוחד הביקורים אצל גדולי ישראל.

בהזדמנות מסויימת שאלני אם אני רוצה לבוא עמו לביקור אליו הוזמן אצל נשיא המדינה, כי יש מספר מלווים מצומצם שיכול לבוא עימו, ולא רציתי. זה לא בער לי במיוחד.

הרב התפעל מכך, ובפעם אחרת קרא לי לבוא יחד עמו אל מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל.

הביקור תוכנן ליום שישי, כאשר באותו בוקר נפטר הרב משה לוי זצ"ל, ומרן הרב עובדיה היה שבור מכך ולא קיבל קהל. אותו כמובן הכניסו. אך הרב הלפרין לא שאל אותו את מה שתכנן בגלל המצב, רק ביקש ממנו ברכה שנצליח בפרוייקט של החשמל. אני זוכר את זה עד היום, וזו הייתה הברכה הכי חמה שקיבלתי אי פעם ממנו.

אני נזכר, שלקח אותנו ואת כל העובדים של חברת החשמל להתברך אצל מרן הרב עובדיה. **כשמרן בירך אותו עצמו, תפס את ידו ואמר לכולם: דעו לכם, מה שהוא אומר זה על דעתו, ואני סומך את ידי עליו, פיו כפי וידו כידי!** והדבר הזה עשה עליהם את הרושם הכי חזק.

לסיום, איזה מוסר השכל היית ממליץ לציבור הקוראים לקחת מן הרב ודמותו כצידה לדרך:

האיכפתיות שלו שלא יהיה חילול שבת, ואף בדברים ומקומות שיש בהם צדדי קולות והיתרים רצה לדאוג לאלו שרוצים להחמיר על עצמם.

היו אנשים שהחמירו ולא הורידו את המים בשירותים בשבת, כדי שלא יגרמו פעילות במכון טיהור השופכים.

הוא ירד עד למט"ש. בא למרות גילו המבוגר, ישב והסתכל מקרוב, שאל שאלות ועשה מה שהיה צריך. הכל כדי לדאוג לכולם, שכולם יוכלו להשתמש.

יש ועדה מורחבת של רבנים מפורסמים בנושא חברת החשמל, בה ישבו ויושבים רבנים מכל החוגים לעקוב אחר הפעילות וההתקדמות. הוא תמיד עבד שתהיה תמימות דעים בין כולם, עד שאמר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שיושב באותה ועדה, כי הדבר הזה יביא את המשיח.

זכותו תגן עלינו.

אספקלריה

המהנדס הר"ר יחיאל ישפה

מיכשור טכנולוגי ומערכות שונות

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל.
הייתה לי זכות גדולה להיות במחיצתו של הרב, כמהנדס מפתח במכון, וגם בשלב מסויים להיות לעזר בהפקת והדפסת ספרי ההלכה שהמכון הוציא לאור. זכיתי להיות תלמיד, ואולי אם מותר לומר בעדינות: חברותא, בלימודי הלכות. מידי יום למדנו בביתו את הלכות שבת שבהם התעמק, כדי לקרב את ההלכה לעם ישראל.

זכיתי גם להיות מוציא ומביא את הפתרונות ההלכתיים, שנתן למכשירים שונים, לפוסקי הדור לאישורם, כדי שיהיה אפשר להשתמש בהם בשבת ולשמור על קדושתה, ועוד דבר חשוב לא פחות, להנעים בכך את הלכות השבת לאלו שלא זכו לכך.

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי ששמעת ממנו והשאיך עליך רושם מיוחד?
בהחלט. תגובה מדהימה ומפתיעה בבחינת 'דע מה שתשיב'.

הייתה הזדמנות שמישהו בהנהלת חיל האוויר דאג לשלוח פרחי טיס למפגש אתו, כדי לחבב את התורה והמסורת על החיילים הצעירים, אשר לדאבוננו השלטונות עשו הכל כדי להרחיקם מתורת ישראל, והרב אכן הצליח בכך, שהרי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ואני מספר על המפגש עם פרחי הטיס, שהיה בנוכחותי, כדי להציג את גדלותו ואת תגובתו החכמה דווקא במקום שיכולה להיות רתיעה מתורה ויהדות: הרב התחיל להסביר לפרחי הטיס עקרונות של תורת ישראל, ודיבר גם על חשיבות ארץ ישראל, כאשר לפתע התפרץ אחד החיילים ושאל: למה הרב לא הולך לצבא?

הרב ללא היסוס השיב לו: אני אשאל אותך ההיפך - כך שאל הרב את הצעיר הנדהם - אתה, למה אתה כן הולך לצבא? לא ברור לי, מילא אני חי בארץ ישראל, כי התורה מחייבת אותי לגור בארץ ישראל, למרות כל הקשיים, אבל אתה שלא מקבל עליך עול תורה, לשם מה לך הצבא? הרי אתה יכול לחיות בכל מקום אחר, ואם דווקא בחרת בארץ ישראל, תמליך ערבי עליך וכל העימות יהיה מיותר!

הבחור ניסה לענות, אבל כל חבריו, ללא יוצא מן הכלל, היסו אותו מיד ואמרו 'הרב צודק'!

האם יש דברים מיוחדים שאפשר לומר ש'הרווחת' בזכות הקשר שהיה ביניכם?

בזכותו, הרחבתי את ההכרות האישית שלי עם עולם התורה וגדולי פוסקיה.

כלל, חוב אישי אני חייב לרב, שתמך בבני בתחילת דרכי תורה, ובזכותו הוא אף זכה להקים בית טוב בישראל. הרב טרח להגיע ביום הכי קשה לתנועה בירושלים - יום ירושלים, לחתונה שנערכה במתחם קבר דוד בישיבת התפוצות, בלי להמתין שאארגן לו אמצעי הסעה. הוא הזמין מונית בעצמו, והספיק לערוך את החופה של בני בזמן, ואחר כך אף סרב לקבל את ההוצאות!

לסיום, איזה מוסר השכל היית ממליץ לציבור הקוראים לקחת מן הרב ודמותו כצידה לדרך:

נראה, כשהקמתי מוסד של תורה עם דרך ארץ בטבריה, לבקשתי, היה הרב מגיע עד לטבריה בכדי לתת שיעורים. כמו כן לא חסך מעצמו טרחה ונסע עד לטבעון, מקום שרובו כמעט ככולו לא שומרי תורה ומצוות, בכדי להשפיע על נושאי הדת במקום. כמו-כן ביישוב נופית הגיע פעם, על-מנת לפשר בין החברים הדתיים שחיו במקום לבין האוכלוסייה החילונית, כדי שהאמת והשלום ישררו במקומות אלו, והכל בדרך אצילית מלאת הוד. זה דבר שאכן אפשר וצריך ללמוד מדרכיו של הרב זצ"ל, המאמץ והטרח בשביל להשפיע על יהודים. חבל על דאבדין ולא משתכחין. יהיה זכרו ברוך.

המהנדס ד"ר יעקב לרנר

מפעלים, מטשי"ם וחברת החשמל

אתם זוכרים איך למעשה התחיל הקשר שהיה לכם עם הרב?

אני התחלתי לעבוד במכון משנת תשנ"ג. לפני כן שמשתי כמנהל במוסד שנקרא 'רשת תורה ומלאכה'. כאשר אחד מאישי הציבור לקח אותי לפקח על פרויקט ציבורי כלשהוא, הייתי צריך במסגרת העבודה לשאול את הרב זצ"ל שאלות הלכתיות מסויימות, וכך נכנסתי אט אט לעבוד במכון, אחרי שהרב התרשם תוך כדי כך ממני ומעבודתי, וקיבל עלי המלצות.

אך האמת היא, שהפעם הראשונה בה נפגשנו היתה לפני הרבה שנים, כשעליתי ארצה, השתתפתי בתכנון מנגנון לפתיחת דלתות בשבת בבנין שערי צדק הישן. היה אדם אחר שהביא אותי לעבוד שם, כנראה אחד ממהנדסי המכון. ידעתי שהרב הלפרין מפקח על התכנון וההנחיות, אך בלי שהכרתי אותו בעצם...

זה לא פלא, איך הרב ידע כל כך הרבה בלי ללמוד את לימודי המקצוע?

ממש ככה, ואני יכול לומר לך שהוא היה מתמצא בהרבה מענייני העולם. ברפואה למשל, שם הוא לא רק עסק בהלכה, הוא היה נותן עצות העוזרות לחולים ממש. ראיתי בעצמי איך שאנשים מתקשרים אליו ושואלים סתם שאלות, על בעיות מסויימות, הוא היה מקשיב, מבין ומייעץ, בכנות ובהבנה.

היו אנשים מכל קצווי הקשת שהיו להם פגישות עם הרב הלפרין זצ"ל, אלופי צה"ל, שרים, מנהלים, מהנדסים מובילים בתחומים שונים, רופאים מפורסמים, כולם היו מתפעלים מהידיעה וההבנה רחבה שלו בכל התחומים.

היה אדם ששימש כמפקד חיל היבשה, שתמיד היה מתקשר אל הרב לבקש עצות...

איך אתה ראת את דמותו של הרב מקרוב, סיפורים, הנהגות ייחודיות שאפשר ללמוד מהרב זצ"ל?

היה לו את הישור הדעת, הכשרון והיכולת, להיכנס לכל עניין בצורה המיטבית. כשהיה עובר על דיווחים מקצועיים שלי, או של אלו שהיו קשורים אלי ועבדו עמי, היה מתייחס תמיד לעניין, גם אם היו ערימות של מסמכים שהיו על שולחנו, כאשר לתשובתו כולם חיכו בדחיפות.

הוא גם תמיד דאג להוציא לנו תשלומים בהזדמנות הראשונה שנוצרה. גם כשמנהל החשבונות היה אומר שיש בעיה, הרב לקח על עצמו כעול לדאוג לכך, והיה פשוט אכפתי: 'מה יהיה עם יעקב? הוא צריך לקבל את מה שמגיע לו'...

בטח היו דברים שקבלת תועלת מהרב מעבר לנושאי המכון...

אישית לא הגשתי אף פיתוח או פטנט, עד שלא קיבלתי את המילה האחרונה שלו. בכל הספרים הקשורים לנושאי הלכה, אותם הוצאתי לאור, קיבלתי את המלצותיו. במיוחד בסדרה של "פסיקה בשרות ההלכה" הוא היה מתעניין בנושאים שכתבתי שם ומוסיף את הערותיו החשובות.

כמה מילים לסיום.

הרב זצ"ל היה מצאצאיו של האדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע זי"ע, ובנו האדמו"ר האמצעי רבי דוב בער זי"ע. אפשר לומר שהוא זכה להמשיך בגאון את שלשלת היחס... זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

המהנדס הר"ר צבי מרכוס

מערכות יצור, מפעלים, בתי חרושת וציוד תעשייתי

אולי תספר מעט לציבור הקוראים על הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל.

התחלתי לעבוד במכון בסוף שנות ה-70 למינים, אחרי המהפך הפוליטי שבו בגין עלה לשלטון, כאשר בעקבות ההסכמים הקואליציוניים עם חברי הכנסת החרדיים סוכם על פיקוח של המכון סביב היתרי עבודה בשבת בעבודות המתבצעות במפעלי תעשייה, במשרדים וחברות ממשלתיות, דבר שהיה פרוץ ביותר עד לאותה שעה. הוקמה וועדה ממשלתית, בה הוא היה חבר יחד עם הפרופסור זאב לב ז"ל, כאשר נקראתי אני בתור מהנדס להכין חומר טכני מטעם המכון עבור דיוני הוועדה.

למדתי ממנו איך להתמודד עם הרבה נושאים שלא הכיר לפני כן. היה לו כשרון לתפוס נקודות, שגם אני בתור אדם מקצועי לא חשבתי עליהם, כי היה לו ראש פתוח לשמוע, ולרצות להבין. למרות עקרונותיו החזקים שמהם לא זז, היה שומע הכל, והיה מגיע לדברים שלא הגיעו לפניו.

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי ששמעת ממנו והשאיר עליך רושם מיוחד?

הוא היה נוסע באוטובוס בדווקא, כדי לכתוב חידושי תורה בדרך.

גם בשנותיו האחרונות, כאשר כבר היה את הרכבת מפתח המכון כמעט עד לביתו בגשר החיים, המשיך לנסוע באוטובוס. כאשר שאלתי אותו פעם: האם לא עדיפה הנוחות של הרכבת, הוא ענה לי, שלתחנת הרכבת צריך ללכת קצת מביתו, וחבל על הזמן הזה שהולך לאיבוד, בו הוא אינו יכול לכתוב...

תמיד שנכנסתי לחדר הייתי רואה אותו כותב.

היה לו גם זכרון מיוחד, כשעלו נושאים מסויימים על השולחן, הוא הזכיר מה שדברנו על כך לפני עשר ועשרים שנה, זכרון גאוני, ומסודר!

איזה מוסר השכל היית ממליץ לציבור הקוראים לקחת מן הרב ודמותו כצידה לדרך:

מאוד הפריע לו התייחסות של קביעת עמדה הלכתית מבלי לבדוק לעומק. אולי למד את זה מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שגם אצלו ראו את זה.

מבחינתו, ההלכה זה הכל, ואם הוא יכול להוכיח את דעתו על ידי ניתוח הגיוני של כל הצדדים, אז למה לא. מאוד כאב לו שאנשים שלא מבינים איך הדברים עובדים, לא מוכנים בכלל לשמוע דעה אחרת משלהם.

צריך להתיישב ללמוד את הדברים במקצועיות כדי להתיר או כדי לאסור, כפי שהוא היה מגיע לכך, כתוצאה מכך שחקר וחתר לאמת. היו לנו נסיעות רבות בכל הארץ, והרבה פגישות, בשביל להתמודד עם הדברים ולא לברוח מהם. הוא מעולם לא חיפש פשרות ורצה להבין הכל.

הוא נסע עד לארה"ב, כדי לבדוק את נושא המעליות לשימוש בשבת, על כל הצדדים ההלכתיים. את הדבר הזה לא ראיתי בעצמי אלא שמעתי ממנו, כדלהלן.

זה היה ממש בהתחלה, כשהתחילו להשתמש במעליות באופן נפוץ, והמעליות לשימוש ציבורי גם היו מסובכות יותר מאשר בבנייני מגורים.

ישבו עם מהנדסי חברת אוטיס, שזכתה במכרז להתקנת המעליות במרכז הרפואי של 'שערי צדק', כדי לדון ולגלות את הבעיות, על-מנת לטפל בהם כראוי, והוא רצה להכנס לכך לעומק לעומק, ולברר מהי ההשפעה של האדם הנוסע ולמשקל שלו על המעלית, שכן בזה אדם שותף לעבודת המעלית בעצמו.

יש צד שהוא משפיע בעלייתו על כמות הזרם שהמעלית צריכה לצרוך, ומגביר את הזרם, ויכול להיות שהאדם דווקא מוריד זרם, בכך שמוריד את הפער בין משקל הנגד לבין המשקולת, ולכן צריך פחות זרם.

המשך מעמוד קודם

זו היתה השאלה שהתמודד עימה, ושעד היום אין עדיין מספיק הבנה בתחום. וכאשר הוא רצה להגיע למסקנה ברורה, הוא שאל אותם בדיוק מה קורה בתוך המנוע לאורך כל התהליך, והם גמגמו ולא ממש ידעו לענות איך זה קורה. סוכם ביניהם שהם יבדקו את זה, ויתנו לו תשובה יותר מאוחר, וכך אכן היה, כאשר בהמשך הוא ערך על כך מאמר הלכתי.

הוא היה מספר שגרם בכך לקידוש השם, בכך שהם, שלמדו את המקצוע, היו נבוכים משאלותיו המדוייקות של מי שמעולם לא למד אפילו בבית-ספר יסודי...

המהנדס מר דב ציוני

אלקטרוניקה, מתקנים טכנולוגיים, ציוד רפואי ומיכשור מטבחים

האם זכורה לך התקופה הראשונה בה החל הקשר האישי שהיה לך עם הרב זצ"ל?

שנים ארוכות (כיוכל שנים) זכיתי ללוות את הרב זצ"ל.

בשנותיו הראשונות שכן המכון בבית וגן, במקום בו בנוי היום 'בית אריאל', שהיה אז 'בודקה' קטנה, בית ערבי ישן ועזוב. בתחילה באו ערבים בתביעות, בהמשך קיבלנו את המבנה הקטן, בו שוכן המכון עד היום הזה. היתה לי מעבדה גדולה, בה הייתי עסוק בתקופה הראשונה כל הזמן בנושא ה'בולר'. נדרש לשם כך למדוד במדויק את טמפרטורת המים, ולהכריע מהו השיעור של 'יד סולדת'. כמו כן היה צריך למדוד כל שינוי של כניסת ויציאת מים, לזהות האם ישנה השפעה על טמפרטורת המים, ואת כל ההשלכות ההלכתיות של זה. עבדתי קשה יחד עם צוות המכון על זה, כל הזמן היה צריך לקבל החלטות טכניות הלכתיות, עד שכינינו את הנושא בשם 'הבולע'ר הקדוש' ... במהלך שנות היכרותי עם הרב זצ"ל אירעו פעמים רבות, בהן נתקלנו בבעיות שהיו נראות בלתי פתירות בעליל, וטענתי בלהט בפני הרב שעלינו להרים ידיים. תמיד היה עונה לי: "אין דבר שאינו אפשרי" ... ואכן בכל פעם היתה סייעתא דשמיא מופלאה, ובאופן בלתי צפוי התגברנו על הבעיה, וב"ה נמצא הפתרון.

אני מבין שלמעשה שמשת כמהנדסו הבכיר של המכון תחת הרב זצ"ל, ורציתי לשאול: האם תוכל לתת לנו טעימה 'על קצה המזלג' מהנושאים עליהם עמלתם כל השנים?

אחרי שהיינו בארה"ב פעם ראשונה בנושא המעליות, חשבנו שבדקנו והבנו את כל הפרטים ופתרנו את כל השאלות. אך תיכף עם חזרתנו ארצה, נוכחנו להבין שהירידה גורמת ליצירת חשמל, שכן הבלם שבולם את מהירות הירידה של הנוסעים במעלית פועל כגנרטור עצמאי ובכוחו להפעיל את המעלית. חברת המעליות שידעה מדבר זה, לא העלתה בדעתה לשתף את הרב בנתון זה, כי לא ראו בזה שום משמעות לנושא השבת, ואנו היינו צריכים לשוב בחזרה לארה"ב, בעקבות כך.

כאשר הצגנו את הדברים בפניהם (אני הייתי משוחח איתם, מאחר והרב לא ידע מילה אחת באנגלית) יצאו המהנדסים מכליהם, ועמדו משתוממים לנוכח היקף השליטה והתפיסה של הרב. הם שאלו אותי: באיזה טכניון למד הרב? עניתי להם כי הרב ראה את הטכניון רק מבחוץ, אך הוא עצמו השתלם כל ימיו בתלמוד, במוסדות 'חיי עולם' שבירושלים ועוד. הם לא הצליחו לתפוס כיצד הגיע לכאלו הישגים, והסברתי להם, כי הרב בדאגתו העצומה לקיום התורה והמצוות של עם ישראל, נכנס לכל בעיה לעומק ולרוחב, ואינו נרתע

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

מאף דבר, ולא בוחל בשום מאמץ, כדי להגיע לפתרון מהודר ומשביע רצון מבחינה הלכתית. על כל פנים, המדענים ידעו לספר לנו כי במגדל הגבוה ביותר בארה"ב בשנים הללו ה'אמפייר סטייט בילדינג', ניתן להבחין שכאשר עולים בבוקר כל העובדים במעלית האור נחלש, כיון שמעמיסים אנרגיה על המעלית, ובשעה חמש, השעה בה המעלית משמשת בעיקר לירידה, האור בהיר יותר, כי אז מתגבר זרם החשמל החוזר מן המעלית, ואף נדהמנו להיווכח כי בלוח החשמל חזר המונה אחורנית, הוי אומר שהמעלית מייצרת אנרגיה על ידי ירידת האנשים.

הגינו פתרון מבריק, ורתמנו לצורך כך חוק פיזיקלי נוסף, כדי שהבלם יעצור את המנוע ולא ייתן לו לעבוד מהר, ומנוע המעלית יחשוב שאין משקל, למרות שיש עליו משקל כבד, כדי שהנוסעים במעלית לא ירזו את עבודתו. המדענים הידועים יצאו מכליהם מהתפעלות על הגאונות האדירה הגלומה בפתרון.

כתוצאה מכך העלינו דרישה לבנות דבר שגודלו כמעט כגודל המנוע, אך לבסוף חזרנו הביתה לישראל, ואז גילינו שיש עוד חברה מתחרה שווייצרית שבונה מעליות ומתמודדת במרכז, בשם 'שינדלר', התברר לנו כי הם בנו מעלית כמעט מהודרת הלכתית, שבה נחסכת בעיית החזר הזרם לרשת, כי הטכניקה היתה שברגע שהמנוע הגיע למקסימום עבודתו ואמור להתחיל לבלום, הוא מתנתק מהרשת, אז העדפנו לעבוד עם חברה זו, לאחר ש'טרטרנו' את חברת 'אוטיס'...

האם זכורה לך ממנו אמרה מעניינת, איזה דבר תורה או חכמה ייחודי, ששמעת ממנו והשאיר עליך רושם מיוחד?

היתה פעם אחת שנסענו אני והרב זצ"ל לכרם שלום בדרום הארץ. היינו צריכים לספק מענה הלכתי וטכני לענין השימוש בחממות בשבת. הדרך לשם עוברת בכביש של 20 ק"מ שוממים ללא שום ישוב, ובדרכנו חזרה ראינו אדם הולך בצד הדרך באותו מקום שומם. העלינו אותו לרכב, והתברר שהוא מתגורר באחד הקיבוצים הכפרניים של השומ"צ, הרב אהב את השיחות והיוכוחים עם הרחוקים הללו, שהיו מלאים בהשקפות כפרניות, להוכיח להם את נצחיות ואמיתות התורה, בבחינת 'דע מה שתשיב'. בסוף השיחה אמר לו הרב בתקיפות: "כאשר אתם הייתם עסוקים לפתח את כל ההשקפות הקומוניסטיות והמרקסיסטיות כבר קיבלנו אנו את התורה בסיני, ואת מצוותיה בין אדם לחבירו ובין אדם למקום" ... משהבחין כי הלה לא נכנע, המשיך הרב בשנינותו: "וכי אם היית אתה ברכב ואני עם כל בגדי ומלבושיי מהלך במקום שממה זה היית מעלה בדעתך להעלות אותי לרכבך"? ... הלה שהיה המום מישרות השאלה נאלם פיו דום ...

האם יש דברים מיוחדים שאפשר לומר ש'למדת לחיים' בזכות הקשר שהיה לך עם הרב?

כשהגעתי לפרק 'האיש מקדש' שאלתי את הרב זצ"ל על איזה דבר עלי להקפיד ולברר, השיב לי הרב "לב טוב - דאס איז די גאנצע זאך" (-) שיהיה לה לב טוב, זה כל ענין בנין הבית). ככלל, הרב ליווה אותי בכל מצביו בחיים, בין בשמחות ובין להיפך רח"ל, ואף היה בקשר הדוק עם הוריי ע"ה. תמיד היה לבו הגדול פתוח כאולם לצרכיי. היה זה דבר מדהים, שהרב בגאונותו העצומה, שבדברים רבים לא היה שני לו, בידיעותיו העצומות ובהבנתו בתחומים שאין לאף אחד יד בו, יכול הייתי לדבר עמו מלב אל לב, כדבר איש אל רעהו, וכך היה נוהג עם כל סובביו, ללא שמץ של התנשאות או ריחוק. וזה דבר שכולנו יכולים ללמוד ממנו - זכרונו לברכה.

אספקלריה

באספקלריית האמונה

מכתבים ל'גאנה'

את סקרנותו. בעודו נתון תחת הרושם העז שעשו עליו הדברים, התיישב לכתוב באנגלית מכתב אישי אל הרב הלפרין, בו הוא מבקש לשמוע את דעתו של הרב בנושאים שטרדו את מנוחתו, שאלות בנושאי השקפות עולם, ולבטים שונים.

הרב שהאזין לתוכנו של המכתב שנשלח אליו והוקרא בפניו בתרגום, השיב לו חזרה מכתב תשובה - שנכתב על-ידו בעברית ותורגם לאנגלית - מפורט ומקיף, ש... הוליד מכתב

שאלה נוסף.

וכך, בסופו של דבר התפתחה ביניהם תכתובת ענפה, לאורך תקופה מרשימה של למעלה מעשור, התכתבות, שכללה דיונים בסוגיות עקרוניות, פרקים באמונה, תורה, עם ישראל וארצו, עמדות על תפיסת החיים, ושאלות אישיות בהם יעץ לו הרב בהכוונה הנדרשת, כבקשתו.

מכתבים אלו נערכו במרוצת הזמן על-ידי מקורבי הרב, באופן המתאים לחשיפה ציבורית, בהשמטת וצינוזור של קטעים אישיים או רגישים. והם נדפסו לפני קרוב לעשרים שנה במהדורת חוברת מצומצמת, בשם 'אמונת עתך', שנכון לעת עתה הפכה לנדירה, ורק עותקים מספר נשתמרו ממנה.

כעת, עם הוצאתו לאור בשעה טובה של הספר 'מחנה לויה', על התורה והמועדים, מבאר תורתו ואוצרותיו הבלתי נדלים של הגרל"י הלפרין זצ"ל, אשר פרקים נבחרים מתוכו פורסמו במדורי 'אספקלריה של תורה' לאורך השנה החולפת,

משנה המדור את

פניו, ומחליף את שמו ל'באספקלריית האמונה'. במסגרת זו נחשוף שוב לפני הקוראים את אותם מכתבים מרתקים ומחכימים, בהם מקיף הרב באספקלריה

מר קוואדו אופאוקו-אנטווי מגאנה ששיגר את תמונתו באחד המכתבים להגרל"י הלפרין זצ"ל

תורנית בהירה את דעת תורתנו הקדושה והאמונה הצרופה, בנושאים רבים ומגוונים, עמוקים ומסקרנים.

כסופר מהיר נודע הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, וכמי שקיים בעצמו את מליצת המפרשים על דברי חז"ל 'וקנה לך חבר', הקנה - כלומר, העט לכתוב בו - יהיה לך לחבר נאמן. חומר רב השאיר אחריו בכתובים בכל תחומי התורה וההלכה, ואחד המרתקים שבהם הינה אסופת מכתבים עשירה, פרי התכתבות ממושכת שהייתה לו עם מר קוואדו אופאוקו-אנטווי, גוי אפריקני מלומד שהתגורר במדינת גאנה שבמערב אפריקה, שם שימש ככיר

בבנק המסחרי המרכזי, בתפקיד ראש יחידת הפיקוח על האשראי.

ראשיתו של הסיפור המעניין, שבהחלט אינו שגרת, נעוץ בכתבת תחקיר אודות המכון המדעי טכנולוגי להלכה והעומד בראשו, ומפעלותיו הכבירים, שפורסמה בשבועון היוקרתי 'ניוזוויק', בחודש פברואר 1994 למנינם..

בכתבה צוטט הרב הלפרין, כשהוא פורס את משנתו הסדורה,

בכל הנוגע לחידושי המדע והטכנולוגיה המתקדמים, ועל ביצוע ההתאמה הנדרשת בינם לעולם ההלכה.

ברוח זו תוארו באותה כתבה חלק מייצג מהדילמות, בהן לכאורה מתנגשת המציאות המורכבת, עם הרצון הבסיסי לשמור על קיום ההלכה בכל מחיר, וכן חלק מהפתרונות שנמצאו עבור כך, ובפרט עבור המרכז הרפואי 'שערי צדק'. עוד סיפרו העורכים, באותה במה, על הדרך המייגעת אותה נדרשו הרב ואנשי צוותו לעבור לשם כך, כמו גם על מסירות הנפש שלו עבור משימת חייו.

בכתבה גם הובאה עמדתו המנומקת של הרב הלפרין לגבי נושאים שונים ביהדות, מתוך פקחות מרשימה. וכל המכלול הזה, 'תפס' את אותו אפריקני מלומד, והצית

הכתבה ב'ניוזוויק' שהביאה בעקבותיה את ההתכתבות הממושכת

אספקלריה

כאספקלריית האמונה
המשך מעמוד קודם

כבר ברפרוף מהיר על-גבי המכתבים, לא ניתן שלא להתפעם למקרא תשובותיו של הרב הלפרין, שנכתבו כמענה לאותו פרופסור שוחר דעת, ובפרט בנושאי השקפה. היטיב להגדיר זאת אחד מגדולי העוסקים במלאכת הקודש של קירוב רחוקים ומתלבטים, שספר זה בעיניו הינו כמו 'כוזרי בן ימינו', לא פחות.

בוודאי יהיו הדברים לתועלת עבור ציבור הקוראים, לפקוח עינים ולקלוט מסרים, ולייחל להגשמת הייעוד הנבואי של חזון אחרית הימים, הבא לידי ביטוי במילות התפילה: 'ויאתיו כל לעבדך... וידרשוך עמים לא ידעוך'... וישמעו רחוקים ויבואו, ויתנו לך כתר מלוכה'.

במסגרת הגיליון הנוכחי נביא את מכתב השאלה הפותח, כאשר את מכתב התשובה המאלף נפרסם אי"ה בגיליון הבא, גיליון חודש כסליו הבעל"ט.

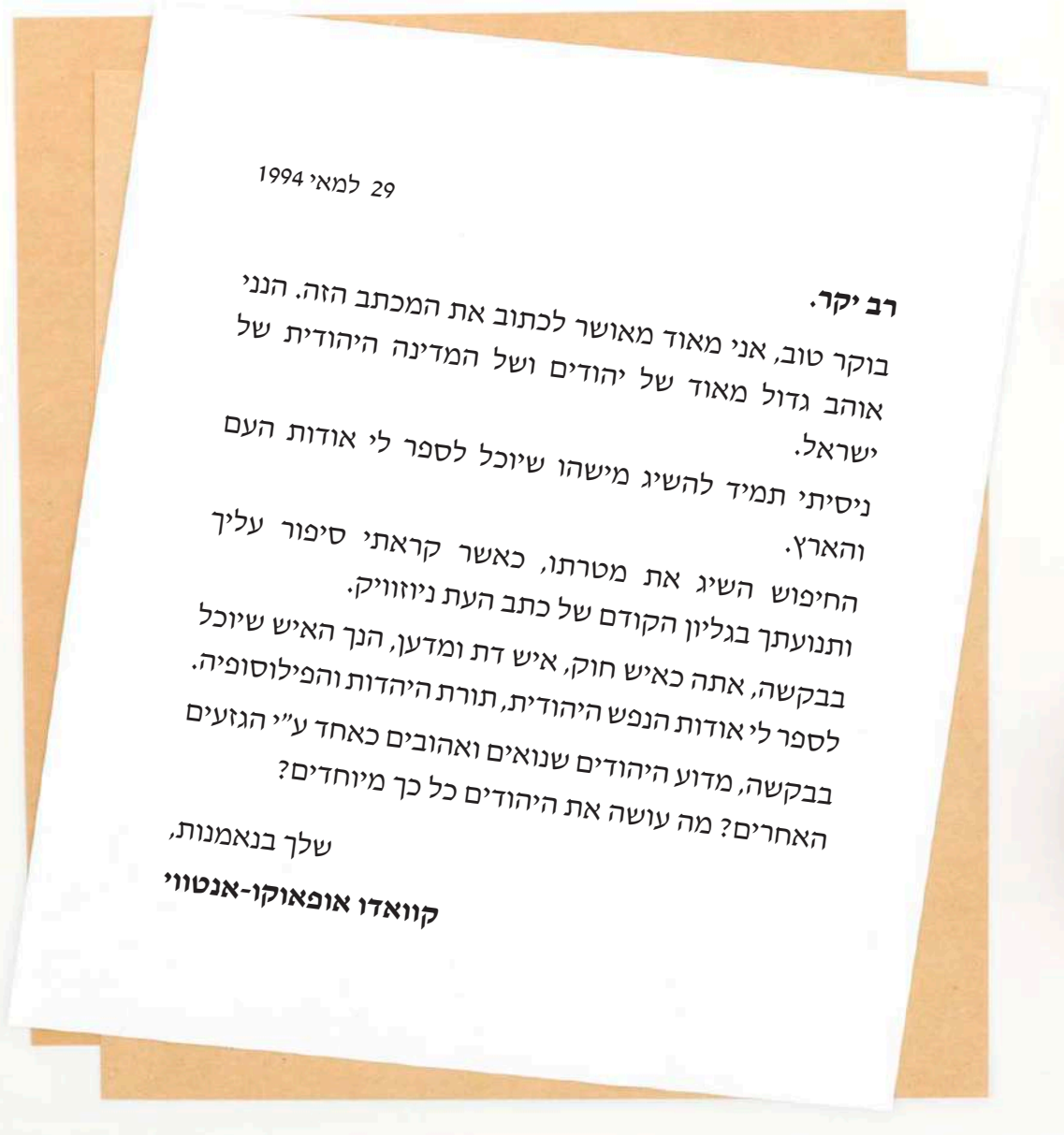
Chan & Isaac
Ramat Gan
B.O. 60
Near Oppose Ash.
Givat Haim
24th Feb, 2004

Dear Rabbi
Shalom. Happy to write you at this time of the year. I hope all is well at the (Shabbat and well Pash) Achanah (9.28) and I am sure you are full of the Spirit, happy and equal to his knowledge of creation, please help me to know more about the nature of the Creator.

Please, you write a why I fasted on Wednesday whilst in school. I am when I entered the progress pre-university course in 1979. I realised that I was having difficulty learning and studying, I was having trouble tell me to leave my books whenever I needed to study and would not concentrate. Also I could not sit down for to study as there was always on my buttocks always.

In fasting and leading I he said to go whatever the good Creator showed me to survive the two years.

אחד מעשרות המכתבים של האפריקני מגאנה

29 למאי 1994

רב יקר.

בוקר טוב, אני מאוד מאושר לכתוב את המכתב הזה. הנני אוהב גדול מאוד של יהודים ושל המדינה היהודית של ישראל.

ניסיתי תמיד להשיג משהו שיוכל לספר לי אודות העם והארץ.

החיפוש השיג את מטרתו, כאשר קראתי סיפור עליך ותנועתך בגליון הקודם של כתב העת ניוזוויק.

בבקשה, אתה כאיש חוק, איש דת ומדען, הנך האיש שיוכל לספר לי אודות הנפש היהודית, תורת היהדות והפילוסופיה.

בבקשה, מדוע היהודים שנואים ואהובים כאחד ע"י הגזעים האחרים? מה עושה את היהודים כל כך מיוחדים?

שלך בנאמנות,

קוואדו אופאוקו-אנטווי

אספקלריה

מבצע חד פעמי

לרגל היא"צ הראשון להסתלקותו של ראש המכון
הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל
התקבלה תרומה נכבדה מאחד מחשובי תלמידיו ושומעי לקחו
לסבסוד ספריו ומכירתם במחירים סמלים חד פעמיים
לעילוי נשמתו

ולע"נ הרב צבי ב"ר שלמה זלמן הלוי ז"ל
ומרת גולדא זהרה בת ר' שמעון ע"ה

בעקבות כך ימכרו בחודש הקרוב כל ספרי הרב זצ"ל
הנמצאים במלאי במחירים הבאים:

- ש"ת מעשה חושב א-ט כל הסט 100 ₪
- כל כרך בודד 15 ₪
- מעשה וגרמא בהלכה 15 ₪
- החשמל בשבת 15 ₪
- מעליות בשבת/חימום מים בשבת 20 ₪
- טהרת פתחים 15 ₪
- מחנה לוייה - תורה ומועדים (חדש) 25 ₪

מבצע מיוחד:

כל ספרי הרב זצ"ל - 160 ₪

ניתן להשיג את הספרים בין כותלי המכון
או בהזמנה דרך דוא"ל (+ דמי משלוח):

machon.halacha@gmail.com / aspakdrya@gmail.com

המבצע עד חודש כסלו הבעל"ט

אספקלריה

יו"ל ע"י המכון המדעי טכנולוגי להלכה
רחוב הפסגה 1, בית וגן ירושלים 9646501 ת.ד. 16121
טל: 02-6424880, 02-6423230, 02-6416505
machon.halacha@gmail.com | www.machonhalacha.co.il
עורך אחראי: הרב ש.ב. ויצמן
לתגובות, שאלות והערות ניתן לפנות באימייל: aspakdrya@gmail.com

